

กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่
เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

โดย

นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 65
ประจำการศึกษา พุทธศักราช 2565-2566

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย ส่วนบุคคลเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียบเศรษฐกิจเวลเนส อันดามัน” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 65 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2565-2566

พลโท

(ชาติชาย ชัยเกษม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65

การศึกษาเรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1. เพื่อศึกษารูปแบบ ปัญหา อุปสรรค การบริหาร
จัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ
การบริหารจัดการ ในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 3. เพื่อเสนอแนวทางกลไกการ
ขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน และ 4. เพื่อจัดทำ
ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยในการศึกษานี้ ตาม
วัตถุประสงค์ในการศึกษา เป็นสิ่งที่ยังไม่มีการศึกษาไว้มาก่อน จึงเป็นการค้นหาคำตอบและรวบรวม
ข้อมูลในลักษณะการวิจัยแบบคุณภาพ การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัย ความรู้
ความสามารถประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญของผู้วิจัย โดยการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยเอกสาร
การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมาย ในการสัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยราชการ
และเอกชน ประมาณ 10 ท่าน สนทนากลุ่ม จากเจ้าหน้าที่หน่วยราชการ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง
ประมาณ 15 ท่าน

จากการศึกษาพบว่าการยกระดับเศรษฐกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ เป็นทิศทางที่ถูกต้อง
และเหมาะสมกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า พบว่า รัฐบาลมีนโยบายในการ
ผลักดันให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ มีการผลักดันธุรกิจส่งเสริม
สุขภาพ (Wellness Tourism) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ อยู่เดิมก่อนแล้ว แต่ต้องมีการผลักดันให้เกิดผลลัพธ์ที่สูงมากขึ้น ปัญหาและอุปสรรคที่เกิด
จากการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่คือ 1. การขาดหน่วยงานหลักในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยง
นโยบายจากระดับชาติ และระดับพื้นที่ 2. งบประมาณที่ต้องใช้ในการขับเคลื่อนไม่มีความชัดเจน
3. ขาดการบูรณาการแผน 4. ขาดการมีเจ้าภาพในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน

Abstract

Title Mechanisms Driving Andaman Wellness Economic Corridor (AWC)

Field Economics

Name Ms. Darika Lathapipat

Course NDC **Class** 65

The study aims to accomplish the following objectives: 1) to investigate the patterns, challenges, obstacles, and overall management of the Andaman Wellness Economic Corridor; 2) to analyze the factors that influence the management of the Andaman Wellness Economic Corridor; 3) to propose guidelines for managing mechanisms driving AWC; and 4) to develop policy recommendations for the development of the southern Andaman provinces. This study is characterized as exploratory, involving the search for answers and the collection of data through qualitative research methods. Data collection and analysis require the researcher's knowledge, competence, experience, and expertise. Information has been obtained from research papers, in-depth interviews, and focus group discussions involving various stakeholders. The interviews included approximately ten government officials and representatives from the private sector. Group discussions also involved government officials and approximately 15 participants from the private sector.

The findings of the study indicate that the pursuit of economic growth through health promotion aligns with the current global context. Furthermore, the government has formulated policies aimed at positioning Thailand as a hub for international tourism, health promotion enterprises (Wellness Tourism), health-related products, and herbal industries. The establishment of a health tourism destination is deemed crucial to achieve optimal results. However, several challenges exist in the promotion of tourism in the region, including: 1) the absence of a centralized agency responsible for coordinating policies at both the national and regional levels; 2) uncertainty surrounding the budgetary requirements for promotional activities; 3) a lack of comprehensive, integrated planning; and 4) the necessity for a clear leading entity to spearhead these initiatives. These observations underscore the need for coordinated efforts and strategic planning to overcome these challenges and to realize the objectives of promoting health-driven economic development in the Andaman region.

คำนำ

การศึกษา เรื่องกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ เสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการ
ในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน และเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการธุรกิจ
เวลเนสที่อยู่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจอันดามัน ซึ่งจะเป็นแบบจัดการที่เป็นระบบ ให้ความสำคัญกับ
การวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผล รวมถึงการสร้างกระบวนการมาตรฐานและระเบียบที่
แล้วเสร็จ และใช้การประสานงานระหว่างภาคีและบุคคลในองค์กรในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา
องค์กรมีการทำงานร่วมกัน กับหน่วยงานแบบควบคุมกันเอง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น
ประชาชน เครือข่ายประชาชน ฯลฯ ทำให้เกิดการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันได้
อย่างสำเร็จ ซึ่งจะทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ในระยะ
ยาวตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะ
ค้นคว้าและศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจ ในธุรกิจเวลเนสในเขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน และในที่อื่น ๆ รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจเวลเนส และเพื่อเป็นการเผยแพร่ในเรื่องที่
สนใจ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ที่สนใจ
ศึกษา ในเรื่องกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน จะ
ได้รับความรู้ตามสมควร

(นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก พล.ท.นักรบ บุญบัวทอง พล.ท.อำนาจ เลิศศิริณย์ พ.อ.หญิง ฐานีย์ บุญสิลา และ พ.อ.หญิง รัชฎา แดงปุ่น อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย รวมถึงขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดี ทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา จนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอมอบความกตัญญูทเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขออภัยรับผิดชอบเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

(นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ข้อจำกัดของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
คำจำกัดความ	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
นโยบายและแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	
อันดามันเวลเนส	15
อุปสรรคในการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมายังประเทศไทย	44
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
กรอบแนวคิดของการวิจัย	50
สรุป	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการศึกษาและการดำเนินการวิจัย	52
ทฤษฎี (Theory) กับมโนทัศน์ (Concepts)	53
การทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)	54
การออกแบบโครงการวิจัย (Design Research Project)	54
การรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูล (Data Collective and Organization)	55
การจัดเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Storage, Retrieval and Analysis)	61
บทที่ 4 ผลการศึกษา	63
แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน AWC	80
สรุป	102
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	104
สรุป	104
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	121
ผนวก ก กำหนดการจัดกิจกรรม	122
ผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	127
ประวัติย่อผู้วิจัย	129

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2 - 1 การจัดลำดับความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข)	19

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2 - 1 นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ปี 2564 - 2565	17
2 - 2 การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ	22
2 - 3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	42
2 - 4 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	43
3 - 1 แสดงกระบวนการวิจัย	52
3 - 2 แสดงผู้ที่เกี่ยวข้อง และกรอบการดำเนินงานในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย	56
4 - 1 แสดงขั้นตอนของข้อเสนอแนะในการการขับเคลื่อนแผน	67
4 - 2 แสดงการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่/Wellness	72
4 - 3 แผนการดำเนินงานในพื้นที่จริง	75
4 - 4 แสดงโครงการสำคัญของ Health Tourism จำแนกตามประเด็นการพัฒนา	77
4 - 5 แสดงการจัดอันดับการเป็นประเทศที่มีระบบสุขภาพดีที่สุดใน	92
5 - 1 แสดงรูปแบบกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน	110

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลสำรวจเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวระดับโลกฉบับล่าสุดของวีซ่า (Visa Global Travel Intentions Study) พบว่า ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวลำดับที่ 4 ที่น่าเดินทางไปเยือนมากที่สุดในโลก โดยประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวอันดับต้น ๆ ของโลก ต่อจากสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และอินเดีย (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) ในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความสุขสัมพัทธ์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นจำนวนมากทุกปี ทั้งนี้มีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงกลายมาเป็นแรงบันดาลใจสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยด้านการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยมีจุดเด่น เช่น 1. การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวใหม่และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเดิม เพื่อเพิ่มความสนุกสนานและความพร้อมในการให้บริการกับนักท่องเที่ยว 2. การเพิ่มคุณภาพการให้บริการ โดยการพัฒนาระบบบริการ โดยสนับสนุนให้กับองค์กรและบริษัทท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการและเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยว 3. การโปรโมทและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทย 4. การพัฒนาและเสริมสร้างการท่องเที่ยวภายในประเทศให้เป็นที่ไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว 5. การให้บริการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการก่อวินาศกรรมสิ่งแวดล้อม รวมถึงการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและประหยัดทรัพยากรภายในประเทศ 6. การสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การขนส่ง การพักผ่อน การบริการอาหารและเครื่องดื่มและอื่น ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นที่ไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว 7. การสร้างภาพลักษณ์และความน่าสนใจของประเทศไทย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความสนใจในการเดินทางยังประเทศไทย รวมถึงการโปรโมทแหล่งที่น่าสนใจและมีคุณภาพ อย่างเช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ อาหารและธรรมชาติ 8. การให้บริการที่มีคุณภาพ และราคาเหมาะสม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ที่ดีและเหน็ดเหนื่อยแห่งการท่องเที่ยวในประเทศไทย และ 9. การประหยัดและใช้ทรัพยากรให้ประหยัด เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังคงเป็นหัวข้อสำคัญที่ต้องใช้ความสนใจในปัจจุบัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการพัฒนาในโลก การท่องเที่ยววันนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรม ที่ควรพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีความสมดุลกับสังคม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ ทั้งเป็นการสร้างเสริม Soft power อีกทางหนึ่ง อาจจะต้องมีการสร้างสรรค์และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว จัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่สนุกสนานและมีคุณภาพ นอกเหนือจากประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวอีกหลายแห่งที่มีความสวยงามที่สวยงาม เช่น ถนนชลบุรี วัดแหลมฉบัง และป่าสนวัดจันทร์ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่น่าทึ่งและน่าจดจำ ประเทศไทยยังมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายที่มีความสวยงาม ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง เช่น เกาะแห่งใหม่ กรุงเทพฯ ภูเขา วัด และนิยามของอาหารท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ขณะที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเมืองไทยที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ 1. การนวดแผนไทย เป็นการนวดบำบัดแบบดั้งเดิมอันมีต้นกำเนิดจากประเทศไทย เป็นวิธีการแบบองค์รวมเพื่อสุขภาพที่รวมเอาการกดจุด การยืดเหยียด คล้ายโยคะ และการโยกตัวเบา ๆ และการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นจังหวะ การนวดแผนไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับสมดุลพลังงานของร่างกายและส่งเสริมการผ่อนคลาย เพิ่มความยืดหยุ่น และเพิ่มการไหลเวียนโลหิต เป็นรูปแบบหนึ่งของการนวดเนื้อเยื่อส่วนลึกที่ทำงานบนเส้นทางพลังงานที่เรียกว่า “เส้นเส่นหา” ในภาษาไทย เพื่อคลายความตึงเครียดและปรับปรุงความเป็นอยู่โดยรวม การนวดแผนไทยเป็นที่รู้จักจากการใช้มือ เท้า ศอก และเข้าในการออกแรงกดบนร่างกาย และโดยทั่วไปแล้วจะทำบนเสื่อบนพื้น (wikipedia, ออนไลน์, 2566) และ 2. การรับประทานอาหารไทย เป็นการรับประทานอาหารที่มีรสชาติที่ผสมผสานกันระหว่างรสหวาน เปรี้ยว เค็มและเผ็ด เป็นที่รู้จักมาช้านาน จากการใช้สมุนไพรและเครื่องเทศมาปรุงอาหาร และนำเอาวัตถุดิบหลัก เช่น ข้าว เส้นก๋วยเตี๋ยวและอาหารทะเล มาทำเป็นอาหารยอดนิยม ได้แก่ ผัดไทย ต้มยำ แกงเขียวหวาน แกงมัสมั่นและส้มตำ ซึ่งอาหารไทยได้รับความนิยมไปทั่วโลกด้วยรสชาติที่เข้มข้นและโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เพื่อเป็นการยืนยันในข้อมูลดังกล่าว อโกต้า แพลตฟอร์มดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวระดับโลก ได้เผยแพร่อันดับจุดหมายปลายทางของแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมทั่วโลกในฤดูร้อน ก็มีข้อมูลปรากฏเช่นเดียว กันว่าประเทศไทยเป็นประเทศอันดับ 4 ที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกให้ความสนใจ หลังการแพร่ระบาดของซาลง ส่งผลให้การเดินทางระหว่างประเทศค่อย ๆ กลับมาเป็นปกติ การท่องเที่ยวนอกประเทศก็ได้หวนกลับมาอีกครั้ง หลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดบรรเทาลงได้ระยะหนึ่ง หลาย ๆ ประเทศผ่อนปรนมาตรการความปลอดภัย รวมถึงประเทศไทยที่ได้ยกเว้น Thailand Pass เมื่อวันที่ 1 ก.ค. 2565 ที่ผ่านมา โดยข้อมูลนี้ Marketeer ได้นำมาจากข้อมูลการจองห้องพักทั่วโลกของอโกต้า ตั้งแต่เดือน พ.ค. – ส.ค. 2565 ประเด็นที่น่าสนใจในด้านการท่องเที่ยวคือ จุดหมายปลายทางยอดนิยมระดับโลกของปี 2022 ทั้ง 15 อันดับแรก เป็นเมืองในเอเชียทั้งหมด และเมื่อ Marketeer ได้สอบถามไปยังตัวแทน

ประชาสัมพันธ์ก็ได้รับการยืนยันว่า เป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว (Marketeer, 2022) จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้เป็นประเทศเป้าหมายในการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ หรือที่เรียกกันว่า world destination ทั้งที่มาจากภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่น ๆ เนื่องจากมีทั้งวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ภาพวัฒนธรรมที่น่าประทับใจที่มีมาอย่างยาวนาน อาหารที่อร่อย และบรรยากาศที่น่ารัก นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจเช่น วัดแห่งชาติ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม น้ำตกไท อุทยานแห่งชาติ และหาดต่าง ๆ ในประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจากทุกมุมของโลก

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่าย ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ในภาคใต้ พื้นที่ในภาคใต้ของประเทศไทย มีความสำคัญต่อประชาชนและสังคม เช่น ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี พื้นที่ในภาคใต้มีความหลากหลายของวัฒนธรรมและประเพณีที่น่าสนใจ พรรณไม้และสัตว์ป่า ภาคใต้เป็นที่ที่มีพรรณไม้และสัตว์ป่าที่น่าสนใจอยู่หลายชนิด ชุมชนและประวัติศาสตร์ ภาคใต้มีชุมชนที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยาวนาน นอกจากนี้ยังมีศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่และน่าสนใจ ธรรมชาติภาคใต้มีสถานที่ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติอยู่หลายแห่ง การท่องเที่ยว ภาคใต้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความสำคัญในการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ การผลิตสินค้า ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีการผลิตสินค้าในหลายประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์จากผ้า และผลิตภัณฑ์จากเหล็ก และอุทยานแห่งชาติ ภาคใต้มีอุทยานแห่งชาติที่มีความสำคัญในการอนุรักษ์ชุมชน พรรณไม้ และสัตว์ป่า ด้วยความสำคัญต่าง ๆ ของพื้นที่ในภาคใต้ของประเทศไทย สามารถเห็นได้ว่า พื้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว การเกษตรกรรม การจัดการทรัพยากรน้ำ และการควบคุมและป้องกันภัยธรรมชาติ เป็นยุทธศาสตร์ทั้งมิติเศรษฐกิจและมิติความมั่นคง (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2565)

“มิติเศรษฐกิจ” และ “มิติความมั่นคง” เป็นการวัดปริมาณและคุณภาพของปัจจัยและสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจในระดับเศรษฐกิจของประเทศ โดย “มิติเศรษฐกิจ” อาจเกี่ยวข้องกับปริมาณการลงทุน ระดับการสร้างเสริมองค์กร ปริมาณการจ้างงาน การเติบโตของรายได้และสินทรัพย์ สถานการณ์ในตลาดและอื่น ๆ และ “มิติความมั่นคง” จะหมายถึง ความมั่นคงในระบบการบริหารราชการ ระบบกฎหมาย และระบบบริการสาธารณะอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถเสริมสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในระบบส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

สถานการณ์หลังโควิดส่งแรงกระตุ้นต่อภาคการท่องเที่ยว การลงทุนนานาชาติ ภายในประเทศทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือแม้แต่ท้องถิ่นเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่าย ต่างก็มองเห็นความสำคัญและร่วมมือในการผลักดันการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ให้เกิดการสร้างความร่วมมือ

ในการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เขตระเบียงเศรษฐกิจแคว้นอันดามัน โดยมีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กรม สบส. สธ.) เป็นเจ้าภาพ และได้มีนโยบายในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว (กลุ่มภารกิจด้านข่าวและสื่อมวลชนสัมพันธ์ สำนักสารนิเทศ, 2565) มีการผลักดันธุรกิจส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร มีประโยชน์ด้านสุขภาพของผู้ใช้งาน โดยใช้สมุนไพรธรรมชาติผสมผสานกับสารสกัดและผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อให้ได้ผลดี ธุรกิจนี้เป็นแหล่งรายได้สำหรับบุคคลและชุมชนในประเทศและเป็นแหล่งการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศและมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จนปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดิต 1 ใน 5 ของโลก มูลค่าตลาดของ Wellness Tourism ของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลตั้งเป้าว่าในปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย จะให้ความสำคัญกับการทำการตลาดที่มีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งกลุ่ม Medical Tourism และ Health and Wellness Tourism มีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้น เป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายสูงถึง 80,000 – 120,000 บาท/ครั้ง (จากทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ) ทำให้เกิดการสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และทำให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (ข้อมูลบริการสุขภาพของไทย, 2565) และในอนาคตจะมุ่งเป้าหมายเป็น Smart Health and Wellness City สู่อุตสาหกรรมสุขภาพของประเทศไทยในอนาคต ความสำคัญของการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพระดับโลกในอนาคต อยู่ที่ความสามารถในการดึงดูด และให้บริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพแก่ผู้คนจากทั่วโลก สร้างงานและกระตุ้นเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างชื่อเสียงในฐานะผู้นำด้านการแพทย์ สุขภาพและความกินดีอยู่ดี (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข มีแนวคิดในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันซึ่งมีศักยภาพสูงหรือที่เรียกว่า Andaman Wellness Corridor (AWC) เป็นการสร้างต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2565) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความสำคัญ เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะจัดลำดับความสำคัญของสุขภาพ และความสมบูรณ์แข็งแรง ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น เนื่องจากผู้คนพยายามที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวในเส้นทางต่าง ๆ สร้างความแตกต่างและดึงดูดนักท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ นอกจากนี้ ยังสามารถมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยการสร้างงานในอุตสาหกรรมดูแลสุขภาพ และมีการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้การสร้างต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวสุขภาพจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติของภูมิภาค เป็นการนำศักยภาพด้าน wellness มาเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก 2. มุ่งหวังให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้ประเทศ 3. มุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดคือการเป็นเมืองมหาอำนาจด้านสุขภาพของโลก ในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีชื่อเสียงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านความงาม

ศัลยกรรม การรักษาโรคเฉพาะทาง มีศูนย์ความงาม ซึ่งหลายแห่งมีจำนวนลูกค้าที่มีคุณภาพที่ดีเพิ่มจำนวนขึ้นมาก ไม่เฉพาะตลาดต่างประเทศ ตลาดไทยเองก็หันมาให้ความสนใจมากขึ้น ในอนาคตอันใกล้นี้อาจมีการก้าวหน้ามากขึ้นอีก เช่น เรื่องของสเต็มเซลล์ เป็นต้น ขณะที่โรงแรมต่าง ๆ ก็เริ่มไปเรียนเป็นเมดิคัลแอนด์คลินิกและอาจมีความสามารถในการเปิดเป็นสหคลินิกได้ด้วยในอนาคต ประเด็นสำคัญนอกจากนี้คือ 4. ยังสอดคล้องกับการอนุมัติวีซ่าใหม่ Medical Treatment Visa หรือวีซ่าเพื่อการรักษาพยาบาล มีอายุ 1 ปี เพื่อดึงดูดชาวต่างชาติที่มีกำลังใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลเข้าประเทศ ตามนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและยุทธศาสตร์การพัฒนาไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) พ.ศ. 2560 – 2569 5. เป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศด้านการแพทย์ ด้วยการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการแพทย์แผนโบราณ เป้าหมายคือทำให้บริการด้านสุขภาพคุณภาพสูงและราคาไม่แพงแก่ผู้คนจากทั่วโลก ตลอดจนดึงดูดการลงทุนในภาคส่วนและสร้างงาน และ 6. กลยุทธ์นี้ยังมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมชื่อเสียงของประเทศไทยในฐานะผู้นำด้านสุขภาพและพลาแนมัย สามารถนำไปสู่การเติบโตโดยรวมของเศรษฐกิจและการพัฒนามาตรฐานการครองชีพของประชาชน

ผู้วิจัยตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาภูมิภาคและพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงได้ทำการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ในการผลักดันร่างแผนยุทธศาสตร์ให้เกิดนี้ ยังมีบางสิ่งที่ผู้วิจัยควรจะศึกษา และเห็นว่าควรจะทำให้เกิดการดำเนินการที่สร้างผลสำเร็จให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องบูรณาการการดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน ควรมีรูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลไกในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันที่ชัดเจน มีโครงสร้างและกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระดับชาติ เช่นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ สำนักงานปรมาณูเพื่อการจัดสรรงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์อีกด้วย และการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระดับชาติ จะยังสามารถช่วยให้ไทยได้เป็นศูนย์กลางในการนำเสนอผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพรของแถบภาคใต้ และเป็นสื่อกลางระหว่างประเทศในแถบภาคใต้ และระหว่างไทยกับประเทศอื่นในระดับนานาชาติ ในด้านการขายผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมการลงทุนในภาคใต้และประเทศไทย

ร่างการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน Andaman Wellness Corridor : AWC มีเป้าหมายสำคัญในการสร้างระบบบริหารจัดการในพื้นที่ เป็นระบบการจัดการที่ใช้งานได้ดีมีความสำคัญต่อความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจสุขภาพ เป็นองค์ประกอบหลัก

บางประการของระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ (วาธิณี วงศาโรจน์ และคณะ, 2565) ประกอบด้วย

1. โครงสร้างการกำกับดูแลที่ชัดเจนมีความสำคัญต่อการทำให้แน่ใจว่ากระบวนการตัดสินใจและการจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งอาจรวมถึงการจัดตั้งองค์กรปกครองที่รับผิดชอบดูแลการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสุขภาพ
2. การวางแผนและกระบวนการพัฒนาที่ครอบคลุมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสุขภาพให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งรวมถึงการระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของพื้นที่ ตลอดจนขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว
3. การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจสุขภาพ รวมถึงการจัดสรรเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุน และการพัฒนาทุนมนุษย์
4. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสุขภาพจะเป็นประจำเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้มั่นใจว่าพื้นที่เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจรวมถึงการประเมินความก้าวหน้าของพื้นที่เป็นประจำ ตลอดจนการประเมินผลกระทบของนโยบายและความคิดริเริ่มของรัฐบาล
5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสำคัญต่อความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจสุขภาพ รวมถึงการมีส่วนร่วมกับชุมชน ธุรกิจ และองค์กรท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน และ
6. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ความซึ่งมีความสำคัญต่อการทำให้แน่ใจว่า ระบบการจัดการในเขตเศรษฐกิจด้านสุขภาพยังคงมีประสิทธิภาพเมื่อเวลาผ่านไป อาจรวมถึงการประเมินระบบการจัดการอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับการปรับปรุงนโยบายและขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ

ในการนี้การสร้างระบบบริหารจัดการในพื้นที่ สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างครบทุกมิติและทันทั่วถึง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง เป็นการดำเนินการในทางเศรษฐกิจและการปกป้องความมั่นคงของประชากรในทางเศรษฐกิจ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2559) เช่น การส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรม การประหยัดและลดภาระในการดำเนินกิจการ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในด้านความมั่นคง เช่น การปกป้องสิทธิประชาชน การแก้ไขปัญหาความเป็นไปได้ และการส่งเสริมสันติภาพและความสงบสุข ซึ่งในสถานะปัจจุบันของข้อเสนอเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวอันดามัน การประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2564 ได้มีมติเห็นชอบการจัดตั้งโครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามันหรือ AWC ที่จังหวัดภูเก็ต งบประมาณ 5,116 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570 (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) จากความสำคัญและที่มาของปัญหาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาในหัวข้อ การบริหารจัดการกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน เป็นหัวข้อที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา “กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจความเป็นอยู่ที่ดี” คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจด้านสุขภาพเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ รวมถึงนโยบายของรัฐบาล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุน และการมีอยู่ของธุรกิจและองค์กรที่สนับสนุนอุตสาหกรรมด้านสุขภาพ (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืน, 2564) โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย 1. การท่องเที่ยวของประเทศไทยเกิดการขยายตัว ชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาเที่ยวประเทศไทยมากยิ่งขึ้นหลังโควิด-19 2. การผลักดันของรัฐบาลโดยการใช้นโยบายทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว 3. ความมุ่งหวังให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้ประเทศ 4. การสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศในการอนุมัติวีซ่าใหม่ Medical Treatment Visa หรือวีซ่าเพื่อการรักษาพยาบาล 5. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่าย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ในภาคใต้ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ทั้งมิติเศรษฐกิจและมิติความมั่นคง และ 6. มีแนวคิดสนับสนุนในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

ประเด็นการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน พบว่าระดับนโยบาย ในรูปแบบคณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยังไม่สามารถประสานและเชื่อมโยงทิศทางตลอดจนการดำเนินการในพื้นที่จังหวัดแต่ละแห่ง ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาการบริหารจัดการกลไกร่วมกันของทุกภาคส่วน และทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness Corridor : AWC) ให้บรรลุความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบ ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ ในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
 3. เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
 4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน
- หัวข้อต่อไปนี้เป็นหัวข้อที่กล่าวถึงขอบเขตของการวิจัย ที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ในการศึกษา ประกอบด้วย ขอบเขตเชิงพื้นที่ ขอบเขตด้านเวลา และขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของการวิจัย

จากการศึกษาที่มาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัยทราบขอบเขตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีความมั่นใจในกรอบของการศึกษา โดยมีกรอบแต่ละด้านที่สำคัญต่อไปนี้คือ

1. ขอบเขตเชิงพื้นที่

พื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัด กระบี่ ภูเก็ต พังงา

2. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2565 ถึงเดือนพฤษภาคม 2566

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่ เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันทั้ง 3 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่และจังหวัดพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เป็นสิ่งที่ยังไม่มีการศึกษาไว้ จึงเป็นการค้นหาคำตอบและรวบรวมข้อมูลในลักษณะการวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) สอดคล้องที่ Patton (2014) ได้ระบุไว้ว่างานวิจัยคุณภาพเป็นการศึกษาโดยตรงกับกับผู้เข้าร่วมหรือผู้ให้ข้อมูลแบบเชิงลึก เป็น Direct contact with participant and insight และมีลักษณะเป็นพลวัตของปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วย (Dynamic perspective) ซึ่งการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัย ความรู้ความสามารถประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญของผู้วิจัย ซึ่ง Patton (2014) ระบุเสริมว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด (Researcher is the most important instrument) ในการที่จะตีความ (Interpretation) ให้ความหมาย วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้ได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้นงานวิจัยนี้มีการรวบรวมจากหลายแหล่ง ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Triangulation Data) (Flick, 2004; Cresswell and Eklund, 2007) เพื่อให้การวิจัยนี้ มีความเชื่อถือได้ (Credibility) (Patton, 1999) ได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 การรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยเอกสาร (Document Research) อาทิเช่น นโยบายรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุม บทสัมภาษณ์ เอกสารราชการ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น (Bowen, 2009)

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ระดับนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการกำหนดแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 18 กลุ่มจังหวัดและเป็นฝ่ายเลขานุการของกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ผู้บริหารของสำนักงานประมาณในการกำหนดงบประมาณในการพัฒนาภูมิภาคใต้เวลเนสอันตามัน ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คณะกรรมการร่วมเอกชน (กกร.) ระดับชาติ ฯลฯ ระดับพื้นที่ สัมภาษณ์ผู้บริหารจังหวัด ทั้ง 3 จังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรม 3 จังหวัด ประธานหอการค้า 3 จังหวัด สมาคมการท่องเที่ยวและโรงแรม ใน 3 จังหวัด ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด)

1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มผู้บริหารและระดับปฏิบัติการของส่วนราชการ ท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการหาแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันตามัน ในจังหวัดกระบี่ ภูเก็ต และพังงา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะลงพื้นที่ในการสังเกตพื้นที่เพิ่มเติม เพื่อให้การศึกษามีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความในลักษณะอรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics Theory) (Thanasankit and Corbitt, 1999; Gadamer, 2008; Gadamer and Linge, 2008) ซึ่งอรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutic Cycle) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความจากการทบทวนวรรณกรรม จากข้อมูลหรือสัญญาณและตีความหมาย หาความหมายที่แท้จริงของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ข้อจำกัดของการวิจัย

สืบเนื่องการศึกษานี้เป็นการศึกษาที่ยังไม่มีการศึกษาไว้ ประกอบกับเวลาที่จำกัด อาจทำให้การศึกษาไม่อาจครอบคลุมมิติทุกมิติได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การศึกษาคั้งนี้จะเป็นฐานความรู้ต้นทางที่สำคัญในการศึกษาและแนวทางในการผลักดันและดำเนินการให้เกิดประโยชน์บรรลุเป้าหมายต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลผลิตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ รูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการ ดังนั้นแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการ หมายถึง แบบจัดการที่เป็นระบบ ซึ่งให้ความสำคัญกับการวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผล รวมถึงการสร้างกระบวนการ มาตรฐาน และระเบียบที่แล้วเสร็จ และใช้การประสานงานระหว่างภาคีและบุคคลในองค์กรในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร จึงเป็นรูปแบบที่จะสร้างสัมฤทธิ์ผลในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันนั้น รูปแบบดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบที่สะท้อนการบูรณาการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ คือ การทำงานร่วมกันของเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ซึ่งอาจเป็นการทำงานร่วมกันในหน่วยงาน หรือการทำงานร่วมกันในกลุ่มของบุคคล เช่น การทำงานร่วมกันในทีมโครงการ หรือการทำงานในหน่วยงานแบบควบคุมกันเอง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ประชาชน เครือข่ายประชาชน ฯลฯ กลไกทั้งระดับชาติ ระดับพื้นที่ที่ต้องทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันได้อย่างสำเร็จ ซึ่งจะทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ในระยะยาว ตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน โดยประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาประกอบด้วย

1. ทราบปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
2. สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
3. เกิดแนวทางกลไกในการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
4. เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย ภูเก็ต ระนอง และพังงา

ในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมนั้น กล่าวโดยรวมคือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจเวลเนสหรือการมีสุขภาพที่ดี มีศักยภาพในการยกระดับทั้งเศรษฐกิจและสังคม โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจเวลเนสมีศักยภาพในการยกระดับทั้งเศรษฐกิจและสังคม)

1. ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการดึงดูดธุรกิจและนักลงทุนในอุตสาหกรรมสุขภาพ เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างงาน สิ่งนี้สามารถส่งผลดีต่อชุมชนท้องถิ่นและเศรษฐกิจในวงกว้าง

2. การปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยการส่งเสริมสุขภาพและพลาณามัย เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ ซึ่งอาจรวมถึงการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและพลาณามัย ตลอดจนโอกาสในการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจ

3. การส่งเสริมผู้ประกอบการ ด้วยการให้การสนับสนุนผู้ประกอบการและธุรกิจขนาดเล็ก เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจใหม่และสร้างโอกาสในการทำงานใหม่

4. ส่งเสริมนวัตกรรม ด้วยการส่งเสริมนวัตกรรมและการวิจัยในอุตสาหกรรมสุขภาพ เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ สิ่งนี้สามารถนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างงาน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น

5. การปรับปรุงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมสุขภาพที่ดี เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมและลดผลกระทบด้านลบของการพัฒนาต่อชุมชนท้องถิ่น

6. การเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคม โดยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคมและช่วยสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและครอบคลุมมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ เป็นการส่งเสริมผู้ประกอบการ: ด้วยการให้การสนับสนุนผู้ประกอบการและธุรกิจขนาดเล็ก เขตเศรษฐกิจสุขภาพสามารถส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจใหม่และสร้างโอกาสในการทำงานใหม่

7. พัฒนาของระบบพาณิชย์และอุตสาหกรรม การพัฒนาเขตเศรษฐกิจเวลเนสหรือการมีสุขภาพที่ดีจะช่วยเสริมการลงทุนและเพิ่มอุตสาหกรรม และส่งผลให้การค้าและการบริการเติบโตขึ้น

8. การสร้างอาชีพ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจเวลเนสหรือการมีสุขภาพที่ดีจะช่วยในการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ของประชาชน

เมื่อกล่าวถึง “การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่” จะหมายถึง การส่งเสริมการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้า การสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่ ดังนั้นในส่วนการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทยนั้น ประเทศไทยได้สนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนในระดับต่าง ๆ ด้วยการใช้งบประมาณและนโยบายต่าง ๆ สำหรับส่งเสริมการลงทุน การให้ส่วนลดภาษี และการส่งเสริมการเชื่อมโยงการลงทุนระหว่างประเทศ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีการลงทุนระดับสูง และมีการเข้าถึงตลาดการลงทุนระดับโลก โดยมีบริษัท และผู้ลงทุนระดับโลกมาลงทุนในประเทศไทยในอุตสาหกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการรักษาสุขภาพ ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นอย่างมากในระบบต้น ๆ ที่คนทั่วโลกกล่าวถึง ทำให้มองเห็นมิติตามความมั่นคงในการลงทุน ในประเทศไทยมากขึ้นว่า ความมั่นคงของ

ประเทศในด้านเศรษฐกิจและการลงทุน สามารถเป็นแนวทางให้นักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศมีความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทย โดยประเทศต้องมีการสนับสนุน และส่งเสริมการลงทุนอย่างเหมาะสม ตลอดจนต้องมีสภาพเศรษฐกิจและภาวะการเงินที่แข็งแกร่ง และมีนโยบายการเศรษฐกิจและนโยบายการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน จึงจะสามารถสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนมีความกล้าที่จะลงทุนมากขึ้น และเป็นการเอื้อต่อการสนับสนุนนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ให้เกิดการลงทุนในประเทศมากขึ้นได้ โดยเฉพาะในภาคธุรกิจทางด้านสุขภาพ และการเดินทางมาเที่ยวในประเทศไทย ใช้บริการทางด้านการท่องเที่ยวของไทย และผลิตภัณฑ์ในการรักษาสุขภาพในประเทศไทย

คำจำกัดความ

การขับเคลื่อนการบริหารจัดการ	หมายถึง	การผลักดันขับเคลื่อนการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไปสู่เป้าหมายและสร้างความสำเร็จ
ยุทธศาสตร์พื้นที่ระยองเศรษฐกิจอันทามัน เวลเนสคอร์ริดอร์	หมายถึง	แนวคิดที่จะพัฒนาจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันทามัน ภูเก็ต กระบี่ และพังงาให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ และเป็นมหาอำนาจทางสุขภาพของโลกในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Andaman Wellness Economic Corridor คือ โครงการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ เวลเนสอันดามัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 6 จังหวัด ภาคใต้อันดามัน ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง ตรังและสตูล และถือว่าเป็นยุทธศาสตร์จากข้อเสนอเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวอันดามัน ที่ผ่านการเห็นชอบในหลักการในการประชุมกรม. สัจจะที่กระบี่เมื่อปลายปี 2564 ด้านการเยียวยา พื้นฟูและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษามากยิ่งขึ้น การศึกษาในพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจอันดามันหรือ Andaman Wellness Economic Corridor จะมุ่งเป้าหมายเพียงแค่ 3 จังหวัดคือ ภูเก็ต กระบี่ และพังงา

ในส่วนของการท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนและช่วยพัฒนาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประเทศไทยได้มีการเสนอตัวจัด Specialized Expo 2028 ในชื่อ “EXPO 2028 - Phuket, Thailand” ภายใต้แนวคิด “Future of Life: Living in Harmony, Sharing Prosperity” ด้วยกรอบวงเงินงบประมาณจำนวน 4,180 ล้านบาท ซึ่งเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปารีสได้เป็นตัวแทนรัฐบาลไทยในการยื่นหนังสือเสนอตัวเป็นเจ้าภาพ กลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันก็ได้มีข้อเสนอจัดตั้งเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน หรือ AWC เช่นเดียวกันเพื่อรองรับกับกิจกรรมที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น และเพื่อสอดคล้องกับเทรนด์โลกเรื่อง Wellness นายแพทย์ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์ อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กรม สบส. สธ.) ได้กล่าวไว้เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ว่า รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ มีการผลักดันธุรกิจส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จนปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ติด 1 ใน 5 ของโลก มูลค่าตลาดของ Wellness Tourism ของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขอขยายความที่มาของเวลเนสอันดามันเพิ่มเติม จากสถานการณ์โควิดทำให้คนทั่วโลกให้ความสนใจกับการดูแลสุขภาพและห่วงใยสุขภาพของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจด้านสุขภาพ Healthcare & Wellness เติบโตและกลายเป็นเทรนด์ใหม่ของโลก โดยสถาบันด้านสุขภาพสากล หรือ Global Wellness Institute (GWI) ระบุว่าในปี 2563 ธุรกิจเพื่อสุขภาพมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงถึง 4.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 145 ล้านล้านบาท และคาดการณ์ว่าในปี 2568 จะสูงขึ้นอยู่ที่

7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 231 ล้านล้านบาท นอกจากนี้ สถาบันด้านสุขภาพสากลยังคาดการณ์ด้วยว่า ตั้งแต่ปี 2563-2568 ธุรกิจสปาจะมีการเติบโตเฉลี่ยต่อปี อยู่ที่อัตรา 17.2% ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะเติบโตเฉลี่ยที่อัตรา 20.9% ตัวเลขดังกล่าวช่วยสนับสนุนแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยกับการยกระดับเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยมีภูเก็ตเป็นเมืองนำร่อง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของไทย และต่อยอดไปยังกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันอีก 5 จังหวัด ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและสร้างรายได้จากธุรกิจนี้เช่นกัน หากย้อนกลับไปก่อนเกิดสถานการณ์โควิด จากข้อมูลของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา ประจำปี 2562 ได้ระบุจังหวัดที่มีรายได้มากที่สุดจากการท่องเที่ยวคือ 3 จังหวัดในกลุ่มอันดามันที่อยู่ในอันดับที่ 10 ได้แก่ ภูเก็ต (อันดับ 2) มีรายได้ 313,186 ล้านบาท กระบี่ (อันดับ 4) มีรายได้ 78,653 ล้านบาท และพังงา (อันดับ 8) มีรายได้ 35,410 ล้านบาท และเมื่อสถานการณ์โควิดได้คลี่คลายไปแล้ว

นิตยสาร DestinAsian ได้จัดอันดับให้ภูเก็ต และสมุย เป็นเกาะที่ดีที่สุดในระดับที่ 3 และ ที่ 4 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และนิตยสารคอนเต นาสต์ ทราเวลเลอร์ ร่วมกับรางวัล Condé Nast Traveler Readers' Choice Awards 2022 ได้จัดอันดับให้เกาะที่ดีที่สุดใเอเชีย นั้น คือเกาะสมุย อยู่ที่อันดับ 3 ภูเก็ตอันดับที่ 5 และหมู่เกาะพีพีอยู่อันดับที่ 10 ถึงแม้ว่าโควิด-19 จะทำให้เศรษฐกิจต่อการท่องเที่ยวต้องเผชิญกับวิกฤติและส่งผลกระทบต่อรายได้ของประเทศและคนในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันที่พึ่งพิงการท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่ท่องเที่ยวทะเลไทยภาคใต้ฝั่งอันดามัน ก็ยังคงมีเสน่ห์ที่น่าหลงใหลสำหรับนักเดินทางเช่นเคยไม่เปลี่ยนแปลง (Andaman Wellness Route สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไทย, ออนไลน์, 2565) ในการศึกษาหัวข้อเรื่องแนวทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งมีศักยภาพสูง หรือที่เรียกว่า Andaman Wellness Corridor : AWC สร้างต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติของภูมิภาค เป็นการนำศักยภาพด้าน wellness มาเป็นแรงดึงดูดนักลงทุนและนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมุ่งหวังให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจสร้างรายได้ เพื่อดำเนินการตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

สาระวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาเป็นสองส่วนด้วยกันคือ ส่วนแรกเป็นการทบทวนนโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอันดามันเวลเนส และส่วนที่สองเป็นการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีในองค์ความรู้การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง

นโยบายและแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอันดามัน เวลเนส

การบริหารจัดการอันดามันเวลเนสมีที่มาจากนโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ สามารถ
จำแนกนโยบาย แผน กฎหมาย แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13
3. นโยบายการท่องเที่ยว Health & Wellness ภาคใต้อันดามัน
4. มติคณะรัฐมนตรี
5. แนวคิดการบริหารจัดการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามัน
6. การบริหารจัดการเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
7. พระราชกฤษฎีกาการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565
8. Smart Health and Wellness Tourism ที่ขับเคลื่อนการสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ

กลุ่มภาคใต้อันดามัน

9. ประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
10. วาระระดับโลกของการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยในรายละเอียดของการทบทวนแผนและนโยบาย สามารถนำมาอธิบาย และ
แตกแยกออกมาเป็นประเด็นการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อ
การพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้าง
พื้นฐานต่าง ๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมี
ปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลัก ที่
ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาค่าเฉลี่ยความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็น
ประเด็นท้าทาย ในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความ
เหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟูการใช้และการรักษา
ทรัพยากรอย่างบูรณาการ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน และการให้บริการ
สาธารณสุขแก่ประชากรก็ยังไม่ทั่วถึง

จากมาตรา 28 ในวาระเริ่มแรก เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 275 ของรัฐธรรมนูญ ให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามกำหนดเวลา

ในข้อ 3 กล่าวว่า ให้ถือว่าการรับฟังความคิดเห็นที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 และสำนักงานได้ดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการตามมาตรา 8 (1) แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจที่จะดำเนินการให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นเพิ่มเติม

และในข้อ 4 ได้กล่าวไว้ว่า ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง โดยให้ใช้ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 จัดทำขึ้น มาใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นดังกล่าว และให้นำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง มาประกอบการพิจารณา รวมทั้งให้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับตาม (3) ด้วย

ดังนั้นนโยบายสาธารณะโดยทั่วไป จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งทางการเมืองและสังคมอย่างกว้างขวาง เพราะนโยบายสาธารณะมีรากฐานมาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคม และเป็นปัญหาที่ประชาชนคาดหวังว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบในการแก้ไข ทำให้ปัญหาเหล่านี้ต้องเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างประชาชน (Public) พรรคการเมือง (Political Parties) รัฐสภา (Congress) ตุลาการ (Courts) ระบบราชการ (Bureaucracy) ระบบบริหาร (Executive) และราชการส่วนท้องถิ่น (Local Governments) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2565) ได้กล่าวถึงนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพว่า มิได้กำหนดโดยภาครัฐเท่านั้น ใน พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้เปิดช่องทางให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้คนที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในสังคม ได้แก่ ฝ่ายการเมือง รัฐบาล ราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ชุมชนและประชาชนเอง สำหรับกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ นอกเหนือจากกระบวนการที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 อันได้แก่ สมัชชาสุขภาพ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังมีกลไกและกระบวนการอื่น ๆ อีก

ทั้งนี้ การเสริมสร้างสุขภาพ มีความหมาย 2 ระดับคือ ระดับปฏิบัติการในการบริหารสาธารณสุขเพื่อ สร้างเสริมสุขภาพ และระดับยุทธศาสตร์การสร้างสุขภาพ ซึ่งความหมายในระดับยุทธศาสตร์ มีการนำเสนอโดยองค์การอนามัยโลกมาตั้งแต่ปี 2529 ซึ่งออกมาในรูปของ

กฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter for Health Promotion) ซึ่งมีสาระสำคัญ (อำพล จินดาวัฒน์, 2551 : 11-14) โดยหลักการหรือคุณค่าของการสร้างเสริมสุขภาพ ต้องเป็นไป เพื่อ 1. การสร้างเสริมความเข้มแข็งของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพราะสุขภาพไม่ใช่เรื่องป่วยหรือไม่ป่วยและเรื่องการได้รับการบริการสาธารณสุขเพียงเท่านั้น 2. การมีส่วนร่วมของสาธารณะ ทั้งด้านการส่งเสริมการควบคุม ป้องกันปัญหา การเฝ้าระวังบำบัด การฟื้นฟูสุขภาพ ทั้งใน 4 มิติสุขภาพ ไม่ใช่แค่การปรับปรุง พัฒนา หรือปฏิรูปการจัดบริการสาธารณสุขโดยบุคลากรสาธารณสุขเท่านั้น 3. การให้ความสำคัญกับปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเรื่องสุขภาพมัก เน้นที่ปัจจัยทางชีวภาพ กายภาพ องค์กรความรู้ และเทคโนโลยีทางการแพทย์เป็นสำคัญ 4. การลดความไม่เท่าเทียมและความไม่ยุติธรรมทางสังคม เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบ ทำให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนเสียสุขภาพะ ถ้าแก้ตรงนี้ไม่ได้ก็เกิดสุขภาพะได้ยาก และ 5. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีทุกภาคส่วน การจะสร้างเสริมสุขภาพในกระบวนทัศน์ใหม่ จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามารับผิดชอบ ใช้อำนาจความรู้ วิทยาการ และเทคโนโลยีสหสาขาวิชามาร่วมกัน

แผนภาพที่ 2 - 1 นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ปี 2564 - 2565

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข, 2564.

กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศนโยบาย (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการออกเป็น 9 ประเด็น โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจจะเข้มแข็ง

และประเทศไทยจะเดินหน้าพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติและตัวชี้วัดการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1.1 ระบบสุขภาพปฐมภูมิเข้มแข็ง โดยการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการ ปฐมภูมิ 3,000 ทีม เพิ่มพื้นที่ จังหวัดละ 1 อำเภอ ประชาชนมีหมอประจำตัว 3 คน 30 ล้านคน และ รพ.สต. ผ่านเกณฑ์คุณภาพ รพ.สต. ดีดดาว ร้อยละ 75

1.2 เศรษฐกิจสุขภาพ โดยสถานพยาบาลกลุ่มเป้าหมายมีศักยภาพในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม การแพทย์ครบวงจร เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

1.3 สมุนไพรกัญชา กัญชง โดยมีจำนวนมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5 และมีมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข เพิ่มขึ้นร้อยละ 3

1.4 สุขภาพวิถีใหม่ โดยประชาชนมีพฤติกรรมป้องกันโรค ร้อยละ 80 ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ 10 ล้านคน รวมถึงมีสถานประกอบการปฏิบัติตามมาตรการ ร้อยละ 90

1.5 COVID-19 จังหวัดสามารถควบคุมสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้สงบ ภายใน 21-28 วัน ประชากรที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 70 และอัตราป่วยตายของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของทั้งประเทศ ต่ำกว่าร้อยละ 1.55

1.6 ระบบบริการก้าวหน้า โดยให้ผู้ป่วยมะเร็งรักษาได้ทุกที่ (Cancer Anywhere) พัฒนาศักยภาพ สถานพยาบาลในการรองรับผู้ป่วยโควิด และโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ การมีสถานบริการผ่านเกณฑ์ การประเมินขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และสถานบริกาต้นแบบในการพัฒนาตามนโยบาย EMS (Environment, Modernization and Smart Service) ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับสูง อย่างน้อยเขตสุขภาพละ 1 แห่ง

1.7 ดูแลสุขภาพแบบองค์รวม โดยการบูรณาการดูแลผู้สูงอายุ ครบด้าน BMTEC (Brain-MentalTeeth-Eye & Ear-Cardio) โดยกำหนดให้ร้อยละ 50 ของประชากรสูงอายุมิมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และร้อยละ 30 ของผู้สูงอายุที่ผ่านการคัดกรอง

1.8 ธรรมภิบาล โปร่งใส โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ร้อยละ 92 และมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เป็นศูนย์ข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประชาชน โดยจังหวัดมีการใช้บริการศูนย์ข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประชาชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

1.9 องค์กรแห่งความสุข โดยบุคลากรมีความพร้อมรองรับการเข้าสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ได้รับการพัฒนามากกว่าร้อยละ 80 และหน่วยงานเป็นองค์กรแห่งความสุขที่มีคุณภาพ ระดับจังหวัด เขตสุขภาพ สป. ส่วนกลาง และกรม อย่างน้อยระดับ 1 หน่วยงาน

จากข้อมูลนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขปี 2564 - 2565 ข้างต้น จะเห็นว่า ประเด็นยุทธศาสตร์มีเข็มมุ่งไปยังการมีระบบสุขภาพที่ดี เป็นระบบบริการที่เน้นบริการแบบองค์รวม มีการผสมผสานบริการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เป็นบริการที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและชุมชน อยู่ในวิถีชุมชน สร้างเสริมความเป็นธรรม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเครือข่ายการส่งต่อเพื่อการดูแลที่เป็นระบบ

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ช่วงละ 5 ปี เพื่อให้จัดลำดับ ความสำคัญในการทำงาน และการจัดสรรทรัพยากร แบ่งได้เป็น 4 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ปฏิรูประบบ ช่วงที่ 2 สร้างความเข้มแข็ง ช่วงที่ 3 สู่อุตสาหกรรมของเอเชีย ช่วงที่ 4 เป็น 1 ใน 3 ของเอเชีย ดังนี้

ตารางที่ 2 - 1 การจัดลำดับความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข)

ช่วงเวลา	จุดเน้นหลัก	รายละเอียด
2560 - 2564	ปฏิรูประบบ	การปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอีกครั้ง การวางพื้นฐานระบบสุขภาพใหม่ เช่น การวางระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เพื่อดูแลผู้ป่วยอย่างบูรณาการ ลดค่าใช้จ่ายของระบบสุขภาพในระยะยาว การปรับระบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของแต่ละกองทุน เป็นต้น
2565 - 2569	สร้างความเข้มแข็ง	การจัดโครงสร้างพื้นฐาน กำลังคน รวมทั้งระบบการบริหารจัดการให้เข้มแข็ง รวมไปถึงระบบควบคุมป้องกันโรค งานอนามัย สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือการทำให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพของตัวเองได้
2570 - 2574	สู่ความยั่งยืน	เป็นช่วงที่ระบบสุขภาพของไทยต้องมีความยั่งยืนทางด้านการเงิน การคลัง ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเฉพาะด้านยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ พึ่งพาต่างประเทศให้น้อยที่สุด
2575 - 2579	เป็น 1 ใน 3 ของเอเชีย	ระบบสุขภาพไทยจะต้องเป็นระบบสุขภาพที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ คุณภาพ สังคมมีส่วนร่วมสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้จะต้องสามารถแข่งขันหรือเทียบเคียงกับนานาชาติได้ โดยตั้งเป้าว่าจะต้องเป็น 1 ใน 3 ของเอเชีย ใน 20 ปีข้างหน้า

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข, ออนไลน์, 2559.

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ได้แบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ 16 แผนงาน 48 โครงการ โดยมีรายละเอียดแผนงานดังนี้

1. Prevention & Promotion Excellence (ส่งเสริมสุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ)

- 1.1 พัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย
- 1.2 การป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ
- 1.3 ความปลอดภัยด้านอาหารและลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อ

เรื่อง

- 1.4 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

2. Service Excellence (บริการเป็นเลิศ)

- 2.1 การพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ
- 2.2 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ
- 2.3 ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์
- 2.4 ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3. People Excellence (บุคลากรเป็นเลิศ)

- 3.1 การวางแผนความต้องการอัตรากำลังคน
- 3.2 การผลิตและพัฒนาอัตรากำลังคน
- 3.3 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ
- 3.4 การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนและภาคประชาสังคมด้าน

สุขภาพ

4. Governance Excellence (บริหารจัดการเป็นเลิศ)

- 4.1 ระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ
- 4.2 ระบบหลักประกันสุขภาพ
- 4.3 ความมั่นคงด้านยาและเวชภัณฑ์ และการคุ้มครองผู้บริโภค
- 4.4 ระบบธรรมาภิบาล

1.2 การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี

กระทรวงสาธารณสุขยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาความเป็นเลิศ 4 ด้าน คือ 1. Prevention & Promotion Excellence (การส่งเสริมสุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ) 2. Service Excellence (การบริการเป็นเลิศ) 3. People Excellence (การบุคลากรเป็นเลิศ) และ 4. Governance Excellence (การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสเป็นเลิศ) เพื่อขับเคลื่อนทุกหน่วยงานไปสู่เป้าหมาย โดยนำกรอบแนวคิดประเทศไทย 4.0 สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดัก

รายได้ปานกลาง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดถือตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนี้คือ

1. กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเรื่องความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในยุทธศาสตร์ 20 ปีของกระทรวง และอยู่ในวาระปฏิรูปเร่งด่วน (Quick win) ของกระทรวง
2. ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านสุขภาพ ณ โรงพยาบาลอำเภอหลายแห่ง ขณะเดียวกัน กรมอนามัยได้วางแผนการขับเคลื่อนความรู้ด้านสุขภาพไว้ 10 ปี (พ.ศ. 2560 – 2569) โดยมีเป้าหมายให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Societies) โดยใช้ 4 กลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ กลไกการสื่อสาร (Communication) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Capacity Building) การสร้างความผูกพัน (Engagement) และการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (Empowerment) ควบคู่กับการกำกับ ติดตามอย่างเข้มข้น (Intensive M&E)
3. โครงการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
4. สร้างช่องทางการสื่อสารเผยแพร่ความรู้ที่ประชาชน เข้าใจได้ง่าย เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง
5. สร้างกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจทางสุขภาพ และ
6. ส่งเสริมการนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ด้านสุขภาพ เข้าไปอยู่ในกิจกรรมของชุมชน เกิดการช่วยเหลือในการดูแลสุขภาพร่วมกัน

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นแม่แบบของการวางแผนด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ รวมถึงเป็นเป้าหมายร่วมกันในสังคมพยายามขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565)

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการออกแบบแผนนี้มาจากฐานคิดรวม 4 ประการ โดย 1. เศรษฐกิจพอเพียง 2. ความสามารถในการที่จะล้มแล้วลุกให้ไว เดินไปข้างหน้าให้ได้ 3. เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ 4. การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว ทั้งนี้เป้าหมายหลักของแผนฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดหลัก 5 ประการ 1. การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2. การพัฒนาคนสู่โลกยุคใหม่ 3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4. การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และ 5. การเสริมสร้างความสามารถของไทยในการรับมือกับความเสี่ยง และการเปลี่ยนแปลงภายใต้โรคอุบัติใหม่

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลากหลายประการ ที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ

โควิด-19 ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต ของประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังเป็นช่วงเวลาที่แนวโน้มของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2565)

การมุ่งเน้นของแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมา มีการมุ่งเน้นเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแต่ละด้านเป็นหลัก และมุ่งหมายให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนการพัฒนาของแต่ละมิตินำไปสู่การบูรณาการผลรวมที่สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน และส่งผลให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในภาพใหญ่ ที่กำหนดขึ้นภายใต้แผนพัฒนาฯ ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2 - 2 การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ

ที่มา : แผนพัฒนาเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565.

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่าง มีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้

เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกัน ไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบนั้น ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 จะทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพรวมที่ครอบคลุม การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศ ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ โดยคำนึงถึง ประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามระหว่างยุทธศาสตร์และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ในบริบทการพัฒนาประเทศตามมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยประสิทธิภาพ ที่อาศัยประสิทธิภาพของภาคการผลิตและคุณภาพสินค้าในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การฝึกอบรม แรงงาน ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ขนาดของตลาด การพัฒนาตลาดการเงิน ความพร้อมของเทคโนโลยี ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร รวมทั้งยังมีอุปสรรคในการยกระดับประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน และประสิทธิภาพของภาครัฐ ที่มีความล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศที่เริ่มพัฒนาในช่วงเวลาเดียวกัน และสามารถก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงได้สำเร็จไปแล้วในช่วงก่อนหน้านี้ ส่งผลให้ประเทศไทยติดกับดักประเทศรายได้ปานกลางมาเป็นเวลานาน เมื่อโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจในทุกสาขา พบว่าเศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระดับสูง ความสามารถในการชำระหนี้ของทั้งภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจไทย มีความเปราะบางมากขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย มีอัตราการก่อหนี้ระยะสั้น เพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ได้สร้างรายได้และมีภาระผ่อนต่อเดือนสูงเพิ่มมากขึ้น

ประเทศไทยยังคง มีสถานะของทุนทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ จากการมีพื้นฐานทางทรัพยากรที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบโลจิสติกส์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าได้มาตรฐานสากล และมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้า และบริการตามความต้องการของตลาดโลก ซึ่งเป็นปัจจัยรองรับการปรับตัวเพื่อสร้างประโยชน์จากโอกาส ที่มาพร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกอันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและ ความต้องการของผู้บริโภค การเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ การปรับห่วงโซ่อุปทานและการย้ายฐานการผลิต การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงจำเป็นต้องเร่งรัดผลักดันการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการผลิตเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยนวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่เน้นการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการกระจายผลประโยชน์สู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องภายในประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม โดยถ่ายทอดแนวคิดในการพลิกโฉมประเทศสู่นโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ ที่สนับสนุนการยกระดับ ภาคการผลิตสู่อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต พร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อปรับปรุงผลิตภาพของแรงงาน ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้สามารถก้าวข้ามความท้าทาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นต้องเร่งแก้ไขจุดอ่อนและข้อจำกัด ของประเทศที่มีอยู่เดิม รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงสำคัญที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของบริบททั้งจากภายนอกและภายใน ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถ ในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาส ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทัน่วงทีด้วยเหตุนี้ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่า อย่างยั่งยืน” จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา จำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย

1. การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ ที่ตอบโจทย์พัฒนาการของสังคมยุคใหม่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น

3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงรายได้พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง และผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ และจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่

4. การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อกมลพิษ ควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถ ในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2593

5. การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง ภายใต้บริบทโลกใหม่ มุ่งสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา

จากเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามหมวดหมู่ที่ 2 และหมวดหมู่ที่ 4 โดยประเทศไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน และไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง เป็นกรอบที่จะช่วยในการขับเคลื่อนการเป็น ประตูเข้าสู่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องคำนึงปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวและปัญหาที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายในหลายประเด็น สรุปได้ดังนี้ 1. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้การท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวมากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ 2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทย โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวรอง และผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวภายในประเทศ และก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติของมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัย สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. การพัฒนาปัจจัยเอื้อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนากำลังคนและธุรกิจให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรค การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1. การปรับโครงสร้าง

ภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชน สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ เป้าหมายที่ 2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ เป้าหมายที่ 3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และเป้าหมายที่ 4. การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน

ในหมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีมูลค่าการตลาดสูงเป็นอันดับ 4 ของเอเชียแปซิฟิก แต่ยังมีปัญหาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพมาตรฐานของสถานบริการ ในปี 2562 ไทยมีอัตราการใช้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12.6 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 409,200 ล้านบาท และเกิดการจ้างงาน 530,000 คน อีกทั้ง มีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 4,352 แห่ง โดยเฉพาะสปาไทยและนวดแผนไทยซึ่งเป็น เอกลักษณ์ความเป็นไทยที่ได้รับความนิยมในต่างประเทศ แต่ยังคงต้องปรับปรุงในเรื่องคุณภาพมาตรฐาน ทั้งด้านภาพลักษณ์และราคา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการมาใช้บริการ

นอกจากที่ได้นำเสนอข้างต้นแล้ว ประเทศไทยยังมีศักยภาพในเรื่องสมุนไพร แต่การส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในรูปวัตถุดิบที่มีราคาและมูลค่าเพิ่มต่ำ และนำเข้าในรูปสารสกัดซึ่งมีราคาสูง ขณะเดียวกันมีข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพที่ยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงขาดงานวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ที่จะรองรับคุณประโยชน์สมุนไพร สะท้อนได้จากข้อมูล การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในปัจจุบันที่ยังมีจำนวนน้อย นอกจากนี้ การกำหนดพิกัดศุลกากร แอลกอฮอล์ที่ใช้ในกระบวนการสกัดสารสำคัญของสมุนไพรยังไม่เหมาะสม ทำให้อัตราการเก็บภาษีแอลกอฮอล์ ค่อนข้างสูงซึ่งส่งผลต่อต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดการเร่งวิจัย และพบว่าสมุนไพรไทยหลายชนิดมีส่วนช่วยในการป้องกัน/รักษาโควิด-19 อาทิ ฟ้าทะลายโจร กระชายขาว ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาสมุนไพรไทย

3. การท่องเที่ยว Health & Wellness ภาคใต้อันดามัน มติคณะรัฐมนตรี

ในช่วงปี พ.ศ. 2564 นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ติดตามความคืบหน้าและผลการดำเนินโครงการ Phuket Sandbox พร้อมต่อยอดแนวทางการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของนานาชาติ (Medical Hub) ในอนาคต โดยผลสำเร็จดังกล่าวนับเป็นสัญญาณที่ดีต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของไทย ซึ่งช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ โดยจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เผยยอดรวมนักท่องเที่ยวนับตั้งแต่การเปิดโครงการ Phuket Sandbox เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลากว่า 8 เดือน ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวแล้วกว่า 400,000 คน สร้างรายได้ทางตรงจากนักท่องเที่ยวกว่า 21,000 ล้านบาท มีห้องพักเปิดให้บริการกว่า

70,000 ห้อง อัตราการเข้าพักเฉลี่ย 9 คืน/คน ในระยะเวลา 8 เดือนที่ผ่านมา ทำรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจกว่า 5 หมื่นล้านบาท เกิดจากการจ้างงานภายในพื้นที่ ช่วยให้ประชาชนมีรายได้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการเจาะกลุ่มตลาด ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อต่อยอดการสร้างรายได้ให้กับประเทศในอนาคต ด้วยศักยภาพด้านการบริการทางแพทย์และสาธารณสุขของไทยที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดย เมื่อวันที่ 17-20 มีนาคม 2565 มีการจัดงาน Thailand International Health Expo 2022 ภายใต้แนวคิด “การขับเคลื่อนนวัตกรรม การดูแลสุขภาพอัจฉริยะ” (Empowering Smart Healthcare Innovations) จากความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (สสปน.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมงานจำนวนมาก เกิดการเจรจาการค้าการลงทุน จับคู่ธุรกิจและสามารถจำหน่ายสินค้าในธุรกิจการแพทย์และสุขภาพได้กว่า 10,658 ล้านบาท การดำเนินงานเพื่อต่อยอดความสำเร็จดังกล่าวต่อไปยังการเป็นเจ้าภาพจัดงานเอ็กซ์โปวาระพิเศษ Specialised Expo ในปี 2571 ภายใต้ชื่องาน “Expo 2028-Phuket, Thailand” โดยจะพัฒนาพื้นที่จังหวัดภูเก็ตให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก ผ่านศูนย์บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขระดับนานาชาติครบวงจร (Medical Plaza) ศูนย์อภิบาลผู้สูงอายุนานาชาติ ศูนย์ใจรักซ์ และศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูครบวงจร

ประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2565 มุ่งสู่การเป็นหนึ่งในผู้นำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับภูมิภาคของเอเชีย ด้วยการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว สร้างกระแสการรับรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ถูกกำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนการพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

การประกาศปลดล็อกระบบ Test & Go ของ ศบค. เมื่อวันที่ 20 ม.ค. ที่ผ่านมาถือเป็นข่าวดีสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่หวังจะค่อย ๆ ฟื้นเศรษฐกิจกลับมาอีกครั้งหลังมีการเติบโตของตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างเห็นได้ชัดช่วงเปิดใช้ระบบนี้ แต่ในอีกทางหนึ่ง 6 จังหวัดอันดามัน กำลังเดินทางฟื้นฟูการท่องเที่ยวด้วยแผนพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ Medical and Wellness Tourism หรือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากการเสนอตัวจัด Specialized Expo 2028 ในชื่อ “EXPO 2028 - Phuket, Thailand” ภายใต้แนวคิด “Future of Life: Living in Harmony, Sharing Prosperity” ด้วยกรอบวงเงินงบประมาณจำนวน 4,180 ล้านบาท ซึ่งเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงปารีสได้เป็นตัวแทนรัฐบาลไทยในการยื่นหนังสือเสนอตัวเป็นเจ้าภาพไป

เรียบร้อยแล้ว กลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันยังมีข้อเสนอจัดตั้งเขตระเบียบงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน หรือ AWC เพื่อสอดคล้องกับเทรนด์โลกเรื่อง Wellness

รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงเพิ่มเติมว่า นอกจากนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้บริจาคให้กับองค์กรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข โดยเป็นมาตรการจูงใจให้บริจาคแก่ศิริราชมูลนิธิ และมูลนิธิจุฬาภรณ์ ในรูปแบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ (e-Donation) ผู้บริจาคไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป หรือนิติบุคคลก็สามารถยื่นขอลดหย่อนภาษีได้ เช่นบุคคลธรรมดาให้ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้พึงประเมินหลังหักค่าใช้จ่ายและหักลดหย่อนเป็นจำนวน 2 เท่าของจำนวนเงินที่บริจาค แต่จะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึงประเมินหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนภาษี

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โอภาส การย์กวินพงศ์ ได้กล่าวไว้ในส่วนของนโยบายกระทรวงสาธารณสุขว่า กระทรวงสาธารณสุข ขอน้อมนำพระราชดำรัส สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก ซึ่งท่านเป็น “องค์พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย” เป็นปณิธานในการทำงานร่วมกัน และดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ โครงการเฉลิมพระเกียรติของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การขับเคลื่อนระบบสาธารณสุข ใน 3 ปี จากนั้น เป็นโอกาสในการพัฒนาระบบสาธารณสุขให้เข้มแข็ง มีความมั่นคงทางสุขภาพยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมทั้งมิติสุขภาพมิติสังคม มิติเศรษฐกิจ ด้วยแนวนโยบาย “สุขภาพคนไทยเพื่อสุขภาพประเทศไทย” โดยมุ่งเน้น 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารยกระดับการสร้างความรู้ด้านสุขภาพในทุกมิติ เชิงรุก ทันสมัย สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน สะดวกรวดเร็ว โดยร่วมมือกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร ชุมชน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจต่อ “กระทรวงสาธารณสุข” และพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้สามารถดูแลสุขภาพกาย-ใจของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้แข็งแรง 2. ยกระดับระบบบริการรองรับสังคมสูงวัย และลดอัตราการตายโรคสำคัญ 2.1 สร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ เพิ่มศักยภาพสามหมอ โดยพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้เป็นผู้นำด้านสุขภาพในชุมชน เพิ่มศักยภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้เป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญของการดูแลสุขภาพชุมชนสู่โรงพยาบาล ใช้การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยง ให้ประชาชนได้รับการดูแลแบบ “ใกล้ตัว ใกล้บ้าน ใกล้ใจ” ได้อย่างเป็นรูปธรรม 2.2 ปรับโฉมโรงพยาบาลทุกแห่งให้เป็น “โรงพยาบาลของประชาชน” มีสถานที่สิ่งแวดล้อม สะอาด สวยงาม ประชาชนเข้ารับบริการได้อย่างสะดวก เข้าถึงง่าย ลดการแออัดลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทันสมัย บริการมีคุณภาพ ใส่ใจดุจญาติ และบริหารการเงิน การคลังอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด 2.3 เพิ่มขีดความสามารถระบบบริการและเครือข่าย ไร้รอยต่อโดย “ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง” บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการใช้ และแบ่งปันทรัพยากร เพื่อลดการเสียชีวิตจากโรคสำคัญ เร่งดำเนินการในกลุ่มผู้สูงอายุ อุบัติเหตุ โรค

หลอดเลือดสมอง โรคหัวใจ โรคไต มะเร็ง สุขภาพจิต 3. ผลักดันการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขสู่ยุคดิจิทัล 3.1 โรงพยาบาลทุกแห่งใช้การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพิ่มการเข้าถึงบริการ ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน ปรับปรุงให้โรงพยาบาล ชุมชนทุกแห่งมีหน่วยรับผิดชอบ เพื่อขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม 3.2 พัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพให้เอื้อต่อการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างไร้รอยต่อ และการพัฒนาระบบสาธารณสุข ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.3 เร่งพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) เพื่อการแพทย์ระดับโมเลกุล (Molecular medicine) เพื่อการวินิจฉัยโรค ที่แม่นยำการดูแลรักษา การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ตามลักษณะเฉพาะทางพันธุกรรมอย่างครบวงจร (Precision medicine) รวมถึง การใช้ยาเฉพาะบุคคล ตามลักษณะทางพันธุกรรม (Personalized medicine) 4. ยกกระดับความมั่นคงทางสุขภาพเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศในอนาคต ผลักดันกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง ระบบและกลไกบัญชาการเหตุการณ์ในสถานการณ์ฉุกเฉิน การบริหารจัดการทรัพยากร การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน 5. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพนานาชาติ ด้านบริการทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ บริการวิชาการและงานวิจัย การส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สมุนไพร ภูมิปัญญาไทยและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ 6. พัฒนาสู่องค์กรสมรรถนะสูง และบุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น 6.1 เสริมสร้างสมรรถนะองค์กร ด้วยแนวทาง 4T ได้แก่ Trust สร้างความไว้วางใจกับประชาชน ฝ่ายนโยบาย ฝ่ายต่างประเทศ บุคลากรและเครือข่าย Teamwork & Talent ทำงานเป็นทีม และสนับสนุนคนเก่งที่สร้างความเปลี่ยนแปลงการทำงานที่ดี Technology ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดผลิตภาพ และบริการที่มีคุณค่าเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การสื่อสารภายในองค์กรรวดเร็ว แม่นยำ Targets ทำงานแบบมุ่งเป้าหมาย สามารถจัดการทรัพยากร 6.2 บุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น มีความสมดุลชีวิตกับการทำงาน มีความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่นได้ในภาวะวิกฤติ ทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีพลัง โดยมีเป้าหมายและค่านิยมร่วมกัน เรียนรู้ พัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จะเห็นได้ว่านโยบายการสาธารณสุขของปี พ.ศ. 2565 และปี 2566 เป็นต้นมา เป็นนโยบายที่มีความต่อเนื่องกัน และมีความชัดเจนในประเด็นที่มีความพยายามให้ประชากรไทยได้มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางด้านบริการทางการแพทย์อย่างชัดเจน ในครั้งนี้ ภาครัฐมีการส่งเสริมให้พัฒนาทุกด้านทางการแพทย์เพื่อเตรียมความพร้อม ในการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเข้ามายังประเทศไทยตามนโยบายของรัฐบาล ในการส่งเสริมให้ประเทศ

ไทยเป็นศูนย์กลางที่เรียกว่า Medical Hub รวมถึงการส่งเสริมให้ภาคใต้เป็นระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

4. มติคณะรัฐมนตรี

นายอนุทิน ชาญวีรกูล ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของไทย โดยปี 2562 มีอัตราการใช้บริการด้านการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประมาณ 16.1 ล้านครั้ง แบ่งเป็นบริการด้านการแพทย์ 3.6 ล้านครั้ง และบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12.5 ล้านครั้ง เกิดรายได้สูงถึง 450,200 ล้านบาท (บริการด้านการแพทย์ 41,000 ล้านบาท และบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 409,200 ล้านบาท) คิดเป็นประมาณร้อยละ 15.6 ของรายได้จากการท่องเที่ยวโดยรวม เกิดการจ้างงานกว่า 539,195 คน แม้ปัจจุบันจะได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 แต่โรคนี้นับเป็นตัวแปรสำคัญที่กระตุ้นให้คนหันมาให้ความสำคัญเรื่องการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น ขณะที่ Global COVID-19 Index (GCI) จัดให้ประเทศไทยเป็นอันดับ 1 การฟื้นตัวจากสถานการณ์โรคโควิด-19 อยู่ในกลุ่มเรตติ้ง 5 คือประเทศที่บรรเทาการระบาดของไวรัสได้ก้าวหน้าที่สุดในโลก จึงเป็นโอกาสดีของประเทศไทยในการสร้างมูลค่าจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและความงาม เช่น น้ำพุร้อน น้ำแร่ โคลน ทรายน รวมทั้งพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กระแสนิยมเรื่องสุขภาพ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกแสวงหาความพึงพอใจเพื่อการมีสุขภาพดี (Healthy) ปัจจุบันพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) มีความต้องการที่จะมีสุขภาพดี จึงลงทุนเดินทางเพื่อแสวงหาการมีสุขภาพที่ดี การไหลเวียนของนักท่องเที่ยวจึงมีการเคลื่อนไหว จากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นจำนวนมาก

จากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนมกราคม 2566 ที่ประชุม ครม. (3 ม.ค. 66) รัฐบาลไทย (2566) เห็นชอบประกาศใช้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี 66 - 70) หรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 ซึ่งจะเน้นกรอบการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 ให้สอดคล้องกับความปกติถัดไป (Next Normal) โดยแผนมีระยะเวลา 5 ปี ภายใต้วิสัยทัศน์ การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตอย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การท่องเที่ยวไทยต้องมีความเข้มแข็งและสมดุล ยกกระตือรือร้นเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว สร้างความเชื่อมั่นและมอบประสบการณ์ท่องเที่ยวคุณค่าสูง และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พร้อมกำหนดตัวชี้วัดสำคัญในระยะ 5 ปี เช่น สัดส่วนจีดีพีด้านการท่องเที่ยวต่อจีดีพีประเทศไม่ต่ำกว่า 25% จำนวน

ธุรกิจบริการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย และอาเซียน เพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า 3,000 ราย ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ต่ำกว่า 10 วัน และค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะเพิ่มขึ้น 5% ต่อปี เป็นต้น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 เพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย และบรรลุตัวชี้วัดข้างต้น จะดำเนินการผ่าน 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทย (Resilient Tourism) ตัวอย่างการดำเนินการกลยุทธ์ เช่น กระจายรายได้และความ เจริญทางการท่องเที่ยวทั่วถึงทุกพื้นที่ ลดการรั่วไหลในภาคการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ส่งเสริม การท่องเที่ยวคุณภาพที่มุ่งเน้นสร้างความสมดุลทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว มีตัวชี้วัด สำคัญคือ อัตราการเติบโตของรายได้ของการท่องเที่ยว 12 สาขา เท่ากับ ร้อยละ 4.5 ในปี 2570 จำนวนผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับการยกระดับมูลค่าของสินค้า/บริการ 12,500 รายในปี 2570

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง (Quality Tourism) ตัวอย่างการดำเนินการตามกลยุทธ์ เช่น พัฒนาความปลอดภัย สุขอนามัยและ มาตรฐานการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและ สารสนเทศ สนับสนุนการใช้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดนโยบายระดับประเทศและ การวางแผนของผู้ประกอบการ มีตัวชี้วัดสำคัญ เช่น คะแนนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้ง ชาวไทยและต่างชาติต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว 7 ด้านเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้ใช้บริการฐานข้อมูล ศูนย์กลางข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 ในปี 2570 อัตราการเกิดอุบัติเหตุและ อาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยวลดลงอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience) ตัวอย่างการดำเนินการตามกลยุทธ์ เช่น ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่หลากหลายและ สร้างสรรค์ ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก เน้นกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มี ประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัดสำคัญ เช่น ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 0.05 คะแนนต่อปี อัตราการเติบโตของรายได้และรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ในแต่ ละปี อันดับ Global Wellness Travel อยู่ในอันดับ 1 ใน 5 ภายในปี 2570

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) ตัวอย่างการดำเนินการตามกลยุทธ์ เช่น ส่งเสริมความสมบูรณ์แก่สิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติ ส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้วย การประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการนักท่องเที่ยว มีตัวชี้วัดสำคัญ เช่น ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการสร้างขยะลดลงร้อยละ 2 ต่อปี จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยวและธุรกิจบริการท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานความยั่งยืนในระดับสากล (GSTC) เพิ่มขึ้นร้อยละ

30 ในปี 2570 มูลค่าการลงทุนและสัดส่วนสะสมทุนถาวรเพื่อการท่องเที่ยวในมิติวัฒนธรรมต่อมูลค่าการสะสมทุนด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 ต่อปี ในปี 2570 สำหรับการขับเคลื่อนแผนนั้น จะมีการขับเคลื่อนผ่าน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ผ่านคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ระดับพื้นที่ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และระดับท้องถิ่นผ่านกลุ่ม/องค์กร หรือเครือข่ายองค์กร เช่นวิสาหกิจชุมชน

5. แนวคิดการบริหารจัดการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามัน/ การบริหารจัดการเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

จุดกำเนิดแรกของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ สปา (Spa) ซึ่งเริ่มต้นในสมัยอาณาจักรโรมัน (Roman Empire) กิจกรรมของสปาในสมัยนั้นมีชื่อเสียงในฐานะเป็น แหล่งบำบัดโรคโดยใช้น้ำ มีคนเจ็บป่วยจำนวนมาก จะเดินทางไปรักษาตัวโดยการอาบน้ำแร่ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงตลอดสมัยกลาง (Middle Age) ก็ยังมีความนิยม อาบน้ำแร่กันอย่างสม่ำเสมอในเชิงของการรักษาพยาบาล ต่อมาในราวศตวรรษที่ 16 แนวความคิดในเรื่อง สปาเปลี่ยนแปลงไป คือ นักเดินทางทั้งหลาย เริ่มมีความคิดว่าสปาน่าจะเป็นแหล่งพักผ่อนได้ ประกอบกับการ พัฒนาการขนส่งในสมัยนั้น ที่สามารถประดิษฐ์คิดค้น Stage Coach ได้จึงทำให้สปาที่เคยให้บริการในลักษณะการรักษาโรคกลายเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ (Relaxation)

คนที่มาใช้บริการมักจะเป็นคนที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีเท่านั้น แต่เมื่อตลาดที่เป็นลูกค้าระดับสูงแคบลงรายได้จึงจำกัดเฉพาะสำหรับลูกค้าฐานะดีเหล่านี้เท่านั้น ถ้าเป็นไปได้ในทางนี้ตลอดไป ธุรกิจก็จะอยู่ไม่ได้ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแหล่งอาบน้ำให้เป็นที่พักอาศัยแบบรีสอร์ทควบคู่กันไป แต่ต่อมาเมื่อธุรกิจที่พัก (Accommodation) เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจึงได้มีการสร้างที่พักตามชายทะเล (Seaside Resort) เป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนตามสถานที่พักประเภทนี้ ธุรกิจสปาจึงเริ่มเข้าสู่ภาวะถดถอยลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะความถดถอยดังกล่าวเกิดกับแหล่งอาบน้ำแร่ สปา ที่อยู่ภาคพื้นดิน (Inland Spa) มากกว่าตามชายหาด

จากความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น พบว่าการเดินทางจากบ้านไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อที่จะดำรงรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิตของบุคคลนั้น ๆ และเป็นส่วนหนึ่งของการพักผ่อน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Medical Tourism และ Wellness Tourism ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป ดังนั้นจากสิ่งที่ได้กล่าวมาจึงสามารถสรุปพอเป็นสังเขป

ได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึงการท่องเที่ยวพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เห็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปพักผ่อนยังต่างจังหวัด ซึ่งปัจจุบันนิยมกันมากในรูปแบบของศูนย์สุขภาพ (วรรณาวงษ์วานิช, 2546) เนื่องจาก จะเป็นการพักผ่อนหลังจากต้องเข้ารับรักษา ตัวในโรงพยาบาลนาน ๆ การที่ผู้ป่วยได้ทำกายภาพบำบัดหรือพักผ่อนในสถานที่ที่ไม่ใช่โรงพยาบาลแต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ ย่อมส่งผลดีต่อสุขภาพและสภาพจิตใจของผู้ป่วยอย่างเต็มที่

หนึ่งในแผนพัฒนาหลัก ๆ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ การยื่นขอรถไฟรางเบาที่จะเชื่อมต่อกลุ่มอันดามัน เพื่อยกระดับระบบขนส่งมวลชนให้มีความเชื่อมโยงและสะดวกสำหรับการเดินทางมากขึ้น หากนักท่องเที่ยวบินมาลงสนามบินนานาชาติภูเก็ตหรือกระบี่ก็สามารถเดินทางต่อไปได้ทั้ง 6 จังหวัด นอกจากนี้ยังมีแผนผลักดันสนามบินพังงาและตั้งใจจะปั่นสตาร์ทอัพ 1 สตาร์ทอัพให้กลายเป็นยูนิคอร์นจาก AWC ทางกลุ่มจังหวัดภาคใต้ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจเขตอันดามันมีแนวคิดที่จะทำตัวแพลตฟอร์มเหมือน Agoda หรือ Booking.com แต่เป็นของคนไทย ซึ่งในปัจจุบันมี phang-nga.org ที่รวมทั้งเรื่องโรงแรม รถโดยสาร เรือนำเที่ยว ร้านอาหาร ทั้งหมดขยายผลออกมาให้เป็น 6 จังหวัด เพื่อขยายเป็น andaman.org นายพงศกร เกตุประภากร ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพังงา ได้อธิบายไว้ จากข้อมูลของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา ประจำปี 2562 ก่อนเกิดวิกฤตโควิด ได้สรุปจังหวัดในประเทศไทยที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดพบว่า 3 จังหวัดในกลุ่มอันดามันอยู่ในอันดับท็อป 10 ได้แก่ ภูเก็ต (อันดับ 2) 313,186 ล้านบาท กระบี่ (อันดับ 4) 78,653 ล้านบาท และ พังงา (อันดับ 8) 35,410 ล้านบาท ซึ่งหากโครงการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะประสบความสำเร็จคาดว่าจะสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้นในอีก 3 จังหวัดที่เหลือ

ในส่วนของภาคเอกชนได้มีการเตรียมรับยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รพ. กรุงเทพภูเก็ตเล็งยกระดับศูนย์การแพทย์ นพ.ณรงค์ฤทธิ ฮาวริงซี รองประธานคณะผู้บริหารกลุ่ม 6 บริษัทกรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) และผู้อำนวยการโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต เปิดเผยว่า เครือโรงพยาบาลกรุงเทพ จังหวัดภูเก็ต (BDMS PHUKET) ประกอบด้วย โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต โรงพยาบาลกรุงเทพสิริโรจน์ และโรงพยาบาลติบุก จะขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กับนโยบายของจังหวัด เพื่อผลักดันประเทศไทยและจังหวัดภูเก็ตไปสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) โดยมีการพัฒนาการบริการด้าน Wellness Tourism ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ และพยายามขยายศักยภาพร่วมกับโรงแรมดูแลนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายใต้การดูแลของคณะแพทย์ผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญร่วมกับสถานที่ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย จะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวได้ฟื้นฟูและดูแลร่างกายให้มีประสิทธิภาพขึ้นตลอดการมาพัก นอกจากนี้ยังเตรียมขยายขีดความสามารถด้านศักยภาพทาง

การแพทย์โดยเน้นไปที่ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ (Center of Excellences) ประกอบด้วย ศูนย์อุบัติเหตุและฉุกเฉิน สถาบันโรคกล้ามเนื้อและทวารหนัก ศูนย์สมองและระบบประสาท ศูนย์สหสาขามะเร็งภูเกิด ศูนย์หัวใจ ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ทางกระดูกและข้อ เพื่อให้สามารถรองรับผู้ป่วยโรคที่มีความซับซ้อนได้มากขึ้น และขยายการให้บริการด้านการตรวจสุขภาพด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย ภายภาพบำบัด เป็นต้น นพ.ณรงค์ฤทธิ์กล่าวว่า การที่จังหวัดภูเก็ตเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัด ‘Specialize EXPO 2028’ ในธีม Future of Life : Living in Harmony, Sharing Prosperity ชีวิตแห่งอนาคต – แบ่งปันความรู้เรื่องอยู่กันอย่างหนึ่งเดียวว่า จะเป็นก้าวแรกที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ให้ภูเก็ต

นพ.ณรงค์ฤทธิ์ ฮาวรังษี ยังได้กล่าวว่า “โรงพยาบาลเราถือเป็นจุดหมายปลายทางของการรักษาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากเรื่องของการเจ็บป่วยฉุกเฉินแล้ว ก็มีคนไทยต่างชาติไม่น้อยที่เดินทางเข้ามาเพื่อดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ไม่ว่าจะในด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย ทันตกรรม หรือแม้กระทั่งการเสริมความงาม ซึ่งโรงพยาบาลมีความพร้อมในการให้บริการด้านเหล่านี้ อยู่แล้ว” ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ตยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นอกจากให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันแล้ว โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ตยังคงพัฒนาศักยภาพด้านการเป็นศูนย์รับส่งต่อผู้ป่วยในระดับสากล ตามวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาล

6. การบริหารจัดการเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

จุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการสร้างหลากหลายด้านการท่องเที่ยว เป้าหมายของแผนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่าน มีเพื่อสร้างนโยบายของรัฐบาลในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลระหว่างภายในและภายนอกมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศเร่งสร้างการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ สร้างจุดเชื่อมโยงที่เกิดจากความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ (Geopolitical) ของไทย และสร้างการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคทั้งอาเซียน อาเซียนบวกสาม อาเซียนบวกหก รวมถึงนโยบายด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เช่น นโยบายสร้างเมืองการบิน เป็นต้น

แผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ยังมุ่งเน้นในการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วน ของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยยกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถดังต่อไปนี้คือ 1. การเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม และบริการที่มีศักยภาพอื่น 2. การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว

ให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาส ทางเศรษฐกิจมากขึ้น และ 3. การท่องเที่ยวไทยต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

7. พระราชกฤษฎีกาการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565

ในการจัดทำแผนพัฒนาระดับจังหวัด ตามมาตรา 20 ให้ ก.บ.จ. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดครั้งละสี่ปี ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และต้องคำนึงถึงเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาภาคความต้องการและศักยภาพของประชาชนในจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อนำเสนอ ก.น.บ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.บ.จ. สรรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.น.บ. กำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตามมาตรา 24 เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสี่ปีตามวรรคหนึ่ง มาตรา 21 ให้ ก.บ.จ. จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของประชาชนในจังหวัดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค และนโยบายของรัฐบาล รวมตลอดถึงความพร้อมของภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชน แผนพัฒนาจังหวัดอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสี่ปีตามมาตรา 20 ประเด็นการพัฒนา เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการสำคัญและกิจกรรมในโครงการงบประมาณที่ต้องใช้ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการซึ่งสอดคล้องกับระหว่างการดำเนินการของทุกหน่วยงาน และเรื่องอื่นที่ ก.น.บ. กำหนด

นอกจากนี้มาตรา 23 เมื่อส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี หรือรัฐวิสาหกิจ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ จัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนที่ เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีระยะเวลายาวกว่าหนึ่งปีและในแผนดังกล่าวมีโครงการที่จะดำเนินงานในพื้นที่จังหวัด ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวแจ้งโครงการและประมาณการงบประมาณนั้น ให้จังหวัดทราบ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด มาตรา 23 ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ หรือคำสั่งของราชการส่วนกลางหรือหน่วยงานของรัฐและปัญหาอื่นที่เป็นอุปสรรคและจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัด ผลสำเร็จและแนวทางในการจัดให้มีกฎขึ้นใหม่ ปรับปรุง ยกเลิกหรือยกเว้นกฎที่เป็นปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด และให้ ก.บ.จ. เสนอ ก.น.บ. ไปพร้อมกับแผนดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการดำเนินการและกฎตามวรรคหนึ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภายในระยะเวลาที่ ก.น.บ.

กำหนด มาตรา 24 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับบุคคล ดังต่อไปนี้เกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปีตามมาตรา 20 และแผนพัฒนาจังหวัดที่ ก.บ.จ. จัดทำตาม มาตรา 21

การขับเคลื่อนพื้นที่เศรษฐกิจเวเลนเนสตามมั่นเป็นการบริหารพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่ง การขับเคลื่อนแผน และโครงการ จำต้องมีทิศทางและการดำเนินการ รวมทั้งการได้รับการสนับสนุน จากส่วนงานการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการหรือ กบจ. ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน บางจังหวัดมีการอนุมัติงบประมาณในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด เพื่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเวเลนเนสตามมั่น

8. Smart Health and Wellness Tourism ที่ ขับเคลื่อนการสร้าง การพัฒนาเศรษฐกิจกลุ่มภาคใต้อันดามัน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้าง รายได้สำคัญให้ แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถ สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.99 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 8.2 ล้านตำแหน่ง ในปี 2562 อีกทั้งยังมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างต่อเนื่อง การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวน นักท่องเที่ยวเป็นหลัก กล่าวคือ จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.6 ต่อปี ในขณะที่การใช้ จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่ลดลง และระยะเวลาท่องเที่ยวต่อทริปลดลง ซึ่ง ทำให้การท่องเที่ยวของไทยในระยะหลังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืน จากการเติบโตใน เชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติของการกระจายรายได้ พบว่ารายได้จาก การท่องเที่ยวร้อยละ 90 ยังกระจุกอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่สามารถกระจายไปสู่เมืองท่องเที่ยว รองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โลกยุคหลังโควิดเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทาย ดังนั้นจะเห็นได้วิธีคิดวิธีทำงาน วิธีการบริหารประเทศจึงมีการเปลี่ยนจากวิธีการตั้งรับเป็นวิธีการรุก ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุข จะ เป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยการสร้างเสริมสุขภาพ ความแข็งแรงให้ประชาชนมีพลังในการดำเนิน ชีวิต และใช้ความเข้มแข็งทางสาธารณสุข สร้างรายได้สร้างเศรษฐกิจของประเทศ สู่เป้าหมาย “ประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง ประเทศไทยแข็งแรง” ในปี 2566 นี้ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขได้วางกรอบนโยบายว่า ประเทศไทยจะพัฒนาการสาธารณสุขผ่าน การขับเคลื่อนนโยบาย โดยมุ่งเน้น 5 ประการสำคัญคือ 1. ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้มากขึ้น 1.1 เพิ่มความครอบคลุมการดูแลสุขภาพปฐมภูมิที่บ้านและชุมชน โดย “3 หมอ” คนไทยทุก ครอบครัวมีหมอประจำตัวดูแลสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย ได้รับการรักษา ส่งต่อ เพิ่มสวัสดิการและศักยภาพ

อสม. สนับสนุนทรัพยากรและพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลชุมชนให้เข้มแข็ง เชื่อมต่อการรักษาโดยใช้การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อดูแลประชาชนที่บ้านและชุมชนอย่างใกล้ชิด ลดภาระและค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเดินทางมาโรงพยาบาล ในการนี้ระบบหลักประกันสุขภาพต้องเอื้อให้การดูแลในชุมชนเป็นไปอย่างเข้มแข็งและครอบคลุม 1.2 สร้างโอกาสเข้าถึงระบบบริการสุขภาพของรัฐอย่างเป็นธรรม สะดวกและรวดเร็ว พัฒนาโรงพยาบาลทุกแห่งให้เป็น “โรงพยาบาลของประชาชน” ที่สวยงาม สะอาด ทันสมัย ให้บริการดุจญาติมิตร มีคุณภาพ ลดขั้นตอน ลดเหลื่อมล้ำ ลดค่าใช้จ่าย ด้วยพลังงานทดแทนเพิ่มประสิทธิภาพ บริหารการเงินการคลัง เพื่อพัฒนาโรงพยาบาลเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม “เพิ่มศักยภาพโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์” ให้พร้อมต่อการรักษาขั้นสูง โดยเฉพาะโรคซึ่งเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญของคนไทย จัดตั้งกองทุนพัฒนาบริการทางการแพทย์ พร้อมกับ “พัฒนาเครือข่ายบริการสุขภาพไร้รอยต่อ” เชื่อมโยงบริการตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิเข้าด้วยกันทั้งภาครัฐทุกสังกัด เพื่อลดความแออัด ลดระยะเวลารอคอย และลดอัตราการเสียชีวิต ที่สำคัญต้องเน้นการดูแลแบบองค์รวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต 2. ยกระดับการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อคนไทยแข็งแรง 2.1 ปรับเปลี่ยนการสื่อสารสุขภาพให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ถูกต้อง ปลอดภัย ทันสมัย เพื่อให้ประชาชนรับรู้และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในทุกมิติ สามารถดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ 2.2 ชุมชนเข้มแข็งร่วมพลังสร้างสุขภาพดี ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวให้แข็งแรง สร้างแรงจูงใจ เปลี่ยนค่าใช้จ่ายในการรักษาเป็นมูลค่าให้กับประชาชน เพิ่มสิทธิพิเศษทางภาษี สิทธิประโยชน์และสวัสดิการด้านสาธารณสุข พัฒนา กฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติที่จะส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น ในการร่วมสร้างสุขภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยให้แข็งแรง ได้ออกกำลังกายได้รับอาหารที่ปลอดภัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะที่ดี สามารถลดการเจ็บป่วยได้ 3. ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบและทั่วถึง ส่งเสริมให้สูงวัยอย่างแข็งแรงโดยครอบครัวและชุมชน บูรณาการดูแล ผู้สูงอายุทั้งร่างกายจิตใจและภาวะสมองเสื่อม ให้ได้รับการคัดกรองสุขภาพ ประเมินความเสี่ยงของโรค การป้องกันปัญหาสุขภาพ ตลอดจนการดูแลระยะยาว (Long Term Care) สนับสนุนวิสาหกิจ อุตสาหกรรมที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น แวนสายตา ผ้าอ้อม ฟันปลอม สนับสนุนโรงพยาบาลทุกระดับให้มีคลินิกผู้สูงอายุเพื่อเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น 4. นำสุขภาพขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ สมุนไพรและภูมิปัญญาไทย การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกขยายสู่การเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภูมิภาคและประชาคมโลกต่อยอด ทางเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ของประชาชนและประเทศ 5. ข้อมูลสุขภาพเป็นของประชาชน และเพื่อประชาชนพัฒนาข้อมูลดิจิทัลสุขภาพของประชาชนที่มีมาตรฐานและธรรมาภิบาล เชื่อมโยงเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของประเทศ ประชาชนได้

ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพตนเอง สามารถใช้บริการสาธารณสุขได้ทุกที่อย่างต่อเนื่อง และรัฐใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในด้านประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประเทศไทยมีความท้าทายต่อการบรรลุ เป้าหมายในหลายประเด็น สรุปได้ดังนี้ 1. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้เกิดการจับจ่าย ใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ 2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทย โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวรองและผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวภายในประเทศ และก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติของมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัย สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. การพัฒนาปัจจัยเอื้อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนากำลังคนและธุรกิจ ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

Smart Health and Wellness City จะเริ่มจาก 3 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต พังงาและกระบี่ โดยดึงดูดเด่นในการบริการของแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต เรื่องการเป็นศูนย์รักษาพยาบาล และการประชุมนานาชาติ จังหวัดพังงา ด้านศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ และจังหวัดกระบี่ มีน้ำพุร้อนเค็มบ่าบัต มาเป็นจุดขาย ทั้งนี้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ กรม สบส. ได้ลงพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด เพื่อประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รองรับการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness Corridor : AWC) ทำให้เกิดเป็นเมืองสุขภาพรองรับการเป็น Metaverse (เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง) ในอนาคต จนกลายเป็นเมืองมหาอำนาจด้านสุขภาพของโลก (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2565)

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนองและสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีมนต์เสน่ห์ของความเป็น “Andaman Cluster” มีท่าอากาศยานนานาชาติ ท่าเทียบเรือระหว่างประเทศ และท่าจอดเรือยอร์ชที่มีความสะดวกและทันสมัย การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันให้เป็น Smart Health and Wellness City จะเริ่มจาก 3 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต พังงาและกระบี่ โดยดึงดูดเด่นในการบริการของแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต เรื่องการเป็นศูนย์รักษาพยาบาล และการประชุมนานาชาติ จังหวัดพังงา ด้านศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ และจังหวัดกระบี่ มีน้ำพุร้อนเค็มบ่าบัต มาเป็นจุดขาย ทั้งนี้ กรม สบส. ได้ลงพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด เพื่อประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รองรับการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness Corridor : AWC) ทำให้เกิดเป็นเมืองสุขภาพรองรับการเป็น Metaverse (เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง) ในอนาคต จนกลายเป็นเมืองมหาอำนาจด้านสุขภาพของโลก

สิ่งที่นักท่องเที่ยวชอบมากที่สุดในช่วงท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย คือ ความสวยงามของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาได้แก่ อาหาร ผลไม้ วัฒนธรรม สัมผัสไมตรี การดำน้ำ เล่นน้ำ อาบแดด กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาดการช้อปปิ้งและอื่น ๆ สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

9. ไทยมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

ประเทศไทยมีศักยภาพในเรื่องสมุนไพร แต่การส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในรูปวัตถุดิบที่มีราคาและมูลค่าเพิ่มต่ำและนำเข้าไปในรูปสารสกัดซึ่งมีราคาสูง ขณะเดียวกันมีข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพที่ยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงขาดงานวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ที่จะรองรับคุณประโยชน์สมุนไพร สะท้อนได้จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในปัจจุบันที่ยังมีจำนวนน้อย นอกจากนี้ การกำหนดพิกัดศุลกากร แอลกอฮอล์ที่ใช้ในกระบวนการสกัดสารสำคัญของสมุนไพรยังไม่เหมาะสม ทำให้อัตราการเก็บภาษีแอลกอฮอล์ ค่อนข้างสูงซึ่งส่งผลต่อต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพสูงจะสอดคล้องกับเป้าหมายหลัก 4 ประการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้แก่ เป้าหมายที่ 1. การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยการใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและจัดบริการทางการแพทย์และสุขภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ที่มีสมรรถนะสูงทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับขีดความสามารถบริการทางการแพทย์และสุขภาพ เป้าหมายที่ 3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ในการลดผลกระทบต่อการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของคนไทย และเป้าหมายที่ 4. การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ทั้งนี้ในกลยุทธ์การพัฒนามีกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมบริการทางการแพทย์ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยกลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 กำหนดไว้ว่า สนับสนุนให้ภาคเอกชนยกระดับบริการทางการแพทย์บนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โดยภาครัฐกำหนดมาตรฐาน สนับสนุนและกำกับดูแล ทั้งนี้เป้าหมายต้องการให้ยกระดับบริการทางการแพทย์ที่มุ่งเน้นรูปแบบการแพทย์แม่นยำ พัฒนาระบบกำกับควบคุมคุณภาพมาตรฐานการจัดบริการทางการแพทย์ขั้นสูง และกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 กำหนดไว้ว่า ให้ปรับปรุงแก้ไขระเบียบให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจ และสามารถให้บริการแก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคได้อย่างสะดวกและมีมาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการ เพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 กำหนดไว้ว่ามีการพัฒนานวัตกรรมในบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพบนฐานความโดดเด่นของเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยมีการผสมผสานความโดดเด่นของอัตลักษณ์ความเป็นไทยกับบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและผลักดันให้มีผู้บริหารจัดการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพระดับโลก เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กลุ่มธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพระดับสูงในการให้บริการชาวต่างชาติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ยกระดับมาตรฐานสถานบริการส่งเสริมสุขภาพให้สามารถแข่งขันได้ โดยพัฒนามาตรฐานอาชีพแก่ผู้ประกอบการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ ให้มีกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจที่มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาขึ้นทะเบียนภายใต้ พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 โดยมีการพัฒนาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาวะ โดยส่งเสริมการสร้างพื้นที่ชุมชนดิจิทัลเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะบนฐานนวัตกรรมบริการและผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อรูปแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ ทั้งนี้ทั้งสองกลยุทธ์มีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อให้เกิดพัฒนาแก่ชุมชนของตนเองด้วยประโยชน์ที่สูงสุด

เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับแผนและนโยบายของประเทศ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามกรอบแนวคิด หลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) (พ.ศ. 2560 - 2569) ประกอบด้วย 4 ผลผลิตหลัก ได้แก่ 1. ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) 2. ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Hub) 3. ศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) และ 4. ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product Hub) (กรมส่งเสริมสุขภาพ, 2559)

ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2558 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเคลื่อนที่และเติบโตในอนาคตโดยใช้นวัตกรรมและการปรับปรุงในการทำธุรกิจและการลงทุน เพื่อให้ประเทศมีสายตาชี้แจงและแข็งแกร่งในอนาคต ในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการแล้ว เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยนิตยสารชั้นนำที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศ ได้รายงานผลว่า โรงพยาบาลของประเทศไทย ติดอันดับ 1 ใน 10 ของ

โรงพยาบาลที่ดีที่สุดในโลกในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ (Medical Travel Quality Alliance, Online, 2014) ตัวขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน ไทยในปี 2558 ยังคงขยายตัว ได้แก่ การเติบโตของตลาดผู้ป่วยชาวต่างชาติและจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วโลก รวมถึงการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปีพ.ศ. 2558 จะจูงใจให้ผู้ป่วยชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาใช้บริการรักษาพยาบาลในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, ออนไลน์, 2558)

ในขณะที่อุตสาหกรรม Medical Tourism ของโลก มีมูลค่าประมาณ 50 – 60 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะแสวงหาบริการสุขภาพนอกประเทศตนเอง จากปัจจัยสำคัญ ดังนี้ ราคาถูก (โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับราคาในสหรัฐอเมริกา) บริการมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล ระยะเวลารอคอยไม่นาน สามารถเข้าถึงบริการได้ มีสายการบินที่ครอบคลุมการเดินทาง การติดต่อประสานงานผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต คนกลาง หรือ Agent ที่สะดวกรวดเร็ว ระบบประกันสุขภาพ ในประเทศของตนเองไม่ครอบคลุมค่ารักษาพยาบาล โดยต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง การทำประชาสัมพันธ์ และการตลาดเชิงรุกของแต่ละประเทศ เป็นการเดินทางข้ามประเทศเพื่อเข้าไปใช้บริการของการค้าเสรีจากประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีไปสู่ประเทศใหม่ (Emerging country)

การมี Smart Tourism และ Medical & Wellness Tourism เป็นส่วนหนึ่งที่ขับเคลื่อนการบริหารจัดการจังหวัดเวเลนส์อันตามันในแต่ละจังหวัดและพื้นที่เวเลนส์อันตามันในภาพรวม

10. วาระระดับโลกของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอดีตก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดแนวคิดการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เรียกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” จึงหมายถึง การพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นหลังต้องยอมลดความต้องการของเขาเอง หรือเป็นนโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายทรัพยากรของคนในรุ่นอนาคต (ป.อ. ปยุตโต, ออนไลน์, 2561)

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มีการจัดประชุมองค์การสหประชาชาติที่มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากลที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันระหว่าง 189 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ.2543 (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ออนไลน์, 2566) เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ หรือ Millennium Development Goals (MDGs) ต่อมา สหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development

Goals – SDGs) จำนวน 17 ข้อ โดยมีแก่นสำคัญ คือ “เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Leaving no one behind) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการสะท้อนเสาหลัก 3 ประการ (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม (People) มิติด้านเศรษฐกิจ (Prosperity) และมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) นอกจากนี้ ได้มีการเพิ่มอีก 2 มิติ คือ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน (Peace) และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) เรียกว่า “5 Ps”

แผนภาพที่ 2 - 3 Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

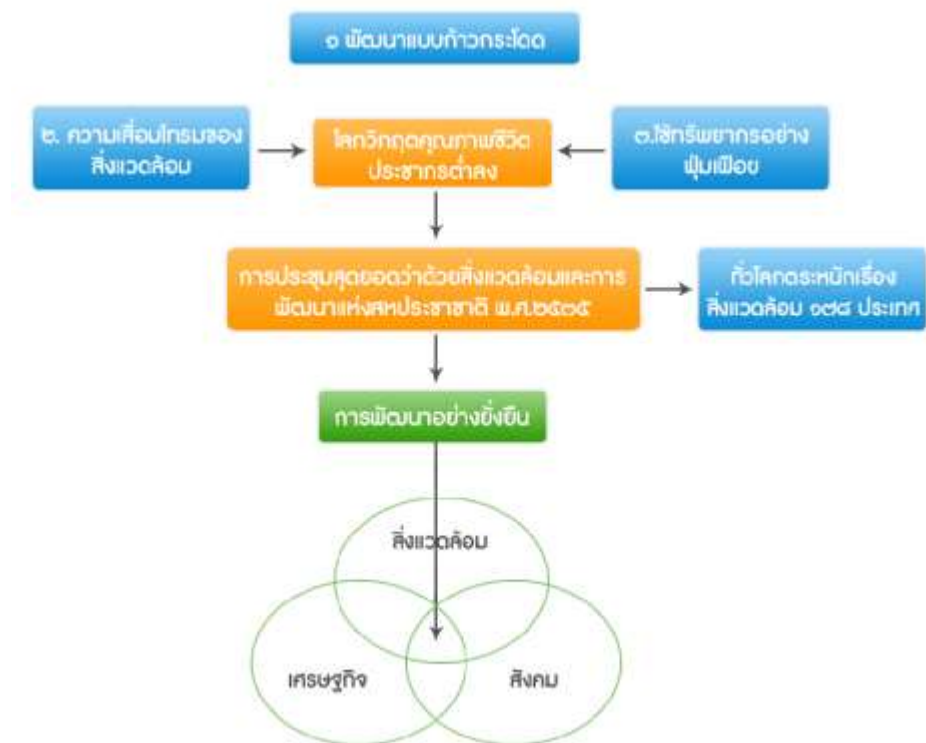

ที่มา : คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ออนไลน์, 2566.

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive) มุ่งการเปลี่ยนแปลง (Transformative) และบูรณาการ (Integrated) (sdg move, ออนไลน์, 2022) ที่ทุกประเทศจะต้องนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแนวคิดให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการนั้น เป็นแนวทางการพัฒนาที่ไม่ได้มีการบังคับให้ทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม แต่จะเป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจของประเทศต่าง ๆ

สำหรับประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่นำเอาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้ โดยมีการลงนามในกรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระปี พ.ศ. 2565-2569 ระหว่างทีมสหประชาชาติประจำประเทศไทยกับรัฐบาลไทย (สหประชาชาติประเทศไทย, ออนไลน์, 2566) โดยกรอบความร่วมมือนี้เป็นการกล่าวถึงแนวทางเพื่อให้บรรลุความมุ่งมั่นสูงสุดสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ค.ศ. 2030 โดยออกแบบให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของประเทศไทย และร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

แผนภาพที่ 2 - 4 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556, 11.

การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิตเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ยังเสนอเพิ่มเติมว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนควรตั้งอยู่บนรากฐานทางวัฒนธรรมที่ยึดถือ คุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วย ความยั่งยืนเป็นความคิดเชิงนิเวศวิทยาพร้อมกับนัยทางเศรษฐกิจ นั่นคือความเจริญเติบโตและการกินที่อยู่ดีของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนระบบการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคมที่ยั่งยืน (Sustainable Society) ก็จะเป็นส่วนหนึ่ง ที่กำหนดระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบการส่งเสริม สนับสนุนชีวิตได้รับการดูแลธำรงรักษาไว้

ประเทศไทยได้รับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปรับใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) รัฐได้เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเน้นการพัฒนาอย่างองค์รวม โดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้น จนกระทั่ง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้้อัญเชิญและยึดแนวคิด “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญานำทางในการบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง มุ่งการพัฒนาที่มีดุลยภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกันสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคงและยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถนำมาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแก้ปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของ ประเทศได้เนื่องจาก 1. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากตัว นักท่องเที่ยวเองที่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้หมุนเวียนในประเทศอย่างมาก ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาดุลการค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมากวิธีหนึ่ง 2. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิด การจ้างงานและก่อให้เกิดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจขึ้นมากมาย เช่น การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว การบริการ ขนส่ง การประกันภัย บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร ธุรกิจ โรงแรมที่พัก งานดูแลบำรุงรักษา งานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น 3. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะได้รับการปรับปรุงดูแลให้สะอาดและสวยงามอยู่เสมอ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสร้างรายได้ของคนในท้องถิ่น 4. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องแก่คนท้องถิ่น เช่น การผลิตผลผลิตทางการเกษตร การขายอาหาร การขายของที่ระลึก การบริการที่พัก การนำเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่น 5. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทำให้นักท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวเหลือเก็บไว้ใช้ได้อย่างยาวนาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม จึงไม่ทำลายธรรมชาติทรัพยากรธรรมชาติ

อุปสรรคในการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติมายังประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาในการดำเนินงานตามนโยบาย Medical Hub ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและประสบอุบัติเหตุหรือกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินแล้ว เข้ารับการรักษาพยาบาลแต่ไม่มีผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระค่ารักษาพยาบาล จนก่อให้เกิดหนี้สูญประมาณ 200 ล้านบาท (ข้อเสนอจากหน่วยงานด้านการรักษาพยาบาลในที่ประชุม ประเด็น Travel insurance, ออนไลน์, 2556)

2. ประเภทของระบบการตรวจลงตราเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้ามา เพื่อรักษาพยาบาล ในประเทศไทยในบางกลุ่มโรค

3. การดำเนินงานด้าน Medical Hub มีความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ/องค์กรกลางที่รับผิดชอบการดำเนินงาน รวมทั้งการติดตามผลกระทบที่ชัดเจน

4. กฎหมาย/กฎระเบียบในปัจจุบัน ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจด้าน Medical Hub และยังพบปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่ต้องเร่งผลักดันในอุตสาหกรรมสุขภาพ และ

5. ต่างประเทศได้ประกาศนโยบาย Medical Hub เช่นเดียวกันกับประเทศไทย ทำให้มีผลกระทบต่อทัศนคติในการเข้ารับบริการรักษาพยาบาลของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎี แนวคิดทฤษฎี เป็นแนวคิดหรือเชิงแนวทางที่มีการรวมกลุ่มความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาพรวมของปัญหาหรือเรื่องที่กำลังศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ทฤษฎีสัมพันธภาพ ทฤษฎีสถาปัตยกรรม ทฤษฎีการเมืองและอื่น ๆ ส่วนทฤษฎี เป็นเชิงแนวทางการอธิบายหรือการตีความข้อมูล ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและหลักการและมีการทดสอบหรือตรวจสอบด้วยการทดลอง การสังเกต หรือการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นการยืนยันหรือปฏิเสธทฤษฎี และใช้ในการอธิบายผลการวิจัย หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งสองนี้เป็นส่วนสำคัญของวิทยาศาสตร์และการวิจัย เพราะทั้งสองมีการใช้เหตุผลและหลักการเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และอธิบายผลการวิจัยหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ การศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การใช้ทฤษฎีในการวิจัย ยังเป็นการใช้แนวคิดทางสถิติและทฤษฎีในการสร้างสมการ ที่เป็นแบบจำลองของปัญหาที่ต้องการศึกษา และนำมาใช้ในการประเมินผลของการวิจัย สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับสมการทางสถิติที่สร้างขึ้น และประเมินความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ในทางปฏิบัติการใช้ทฤษฎีในการวิจัยจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ในลักษณะที่สามารถนำมาพิจารณาและประเมินได้อย่างแม่นยำ และน่าเชื่อถือ โดยมีการนำเอาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ มาเป็นแนวทางในการศึกษา

1. ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการขยายความเข้าใจถึงธรรมชาติ ของบริษัทที่ควรพิจารณาผู้มีส่วนได้เสียใหม่ในมุมมองที่กว้างกว่าเดิม โดยบริษัทได้รับการคาดหวังให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดูแลผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น รวมทั้งสนใจดูแลผู้มีส่วนได้เสียที่นิ่งเงียบเช่น ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม (Simmons et. al., 2004) โดยทฤษฎีนี้นำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวางนโยบายและตัดสินใจเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเสมอภาค และให้มีการจัดสรรทรัพยากรและความรับผิดชอบต่อ

ลักษณะที่มีความยุติธรรมและประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดการป้องกันปัจจัยภายนอกที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น เช่นในกรณีที่บุคคลหรือองค์กรบางแห่ง ได้มีการกำหนดค่าใช้จ่ายให้กับบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น โดยขาดความชอบธรรมและไม่มี ความเหมาะสม ทำให้บุคคลนั้นเสียผลประโยชน์ ความเกี่ยวข้องกับ “เวลเนสอันตามัน” (Welfare Economics) เน้น การศึกษาเกี่ยวกับการกระจายผลประโยชน์ในการผลิตและการแบ่งแยกทรัพยากรในสังคม โดยมุ่งเน้น การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกระจายผลประโยชน์จากกิจกรรมเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากธุรกิจ ใน อุตสาหกรรมการบริการทางด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (สวทช, 2563)

2. ทฤษฎี 4Ps (Public - Private - People Partnership) เป็นทฤษฎี ความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เน้นให้เกิด Whole-of-Government (โดยให้เกิดพลังที่มี synergy ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน) เป็น Whole-of-Society-Approach (ให้ภาคส่วนประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและขับเคลื่อน โดยรวม ถึงชุมชนท้องถิ่น ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคสื่อมวลชน ภาคคนรุ่นใหม่ ฯลฯ) โดยวิเคราะห์ว่า การขับเคลื่อน AWC มีใครบ้าง มีหน้าที่/บทบาท/ความต้องการอะไร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และ ยังหมายถึง แนวทางที่ส่วนราชการหลายหน่วยงานทำงานร่วมกันในลักษณะประสานงานและ บูรณาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทฤษฎีนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทลายไซโล และ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันข้ามแผนก เพื่อการดำเนินนโยบายและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากขึ้น เป้าหมายคือการบรรลุผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับประชาชน โดยใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญของหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด

3. ทฤษฎีกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยทฤษฎีนี้ เป็นผลจาก การศึกษาวิจัยองค์กร ที่อยู่ระหว่างกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามแผนพัฒนาขององค์กร จุดมุ่งหมาย ของการนำเสนอแนวคิดเรื่องนี้คือ เพื่อเพิ่มความสามารถและโอกาสความสำเร็จของบุคคลและคณะ บุคคลในการสร้างการเปลี่ยนแปลง Kotter (2012) กล่าวว่า ทุกขั้นตอนในกระบวนการบริหาร การเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญ การก้าวข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง อาจส่งผลให้กระบวนการทั้งหมด ประสบความสำเร็จไม่ได้ โดยกระบวนการบริหารเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเศรษฐกิจ

4. แบบจำลอง 7S Model (Channon, 2015) เป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ รูปแบบ (design) ขององค์กรจากองค์ประกอบภายใน 7 ประการ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมิน สถานภาพขององค์กรว่าควรจะต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงในเรื่องใด อย่างไร จึงจะสร้างความสำเร็จ ให้กับองค์กรได้ตามเป้าหมาย องค์ประกอบภายในที่สำคัญ 7 ประการ ซึ่งต้องทำงานให้สัมพันธ์ สอดคล้อง (Interconnected) และเสริมแรงซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง จะกระทบต่อองค์ประกอบตัวอื่น ๆ ทั้งหมด จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยน

องค์ประกอบทั้งหลายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยตัวอย่างของ 7S ที่สามารถนำเอามาอธิบายได้ในเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ โมเดล 7S ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์และปรับปรุงธุรกิจ โดยมีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ดังนี้ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการ (Process) บุคคล (People) ความสามารถ (Capability) คุณค่าที่มีร่วมกัน (Shared Value) และ รูปแบบ (Styles)

5. แบบจำลองการวิเคราะห์ความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมด้วย

Diamond Model (Porter, 1977) แบบจำลองการวิเคราะห์ความสามารถการแข่งขันด้วย Diamond Model คือเครื่องมือ ที่ช่วยในการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันภายในประเทศ ที่พัฒนามาจากความต้องการพื้นฐาน ภายในประเทศเป็นสิ่งกำหนดปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมหรือขัดขวางธุรกิจให้มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในตลาดโลก จากแนวคิดประเทศหนึ่ง ๆ จะมีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันได้ ถ้าบริษัทภายในประเทศมีความสามารถในการแข่งขัน และบริษัทเหล่านั้นจะมีความสามารถในการแข่งขันได้โดยการคิดและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งอาจได้แก่การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิต

6. แนวคิด/องค์ประกอบความพร้อมในด้านการจัดการสุขภาพ และความ

เป็นอยู่ที่ดี “ความพร้อมในด้านการจัดการสุขภาพ” และ “ความเป็นอยู่ที่ดี” เป็นความสามารถในการให้บริการด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และความสามารถในการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งรวมถึงการให้บริการทางการแพทย์ที่ดี การมีการช่วยเหลือในการดูแลสุขภาพและการให้ความรู้และการอบรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศที่ตั้งอยู่ในแถบประเทศในเอเชียที่มีความพร้อมทางด้านการแพทย์ เนื่องจากมีบุคลากรทางการแพทย์ที่ค่อนข้างเพียงพอ และมีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย แม้ว่าในแต่ละปี ความต้องการบุคลากรทางการแพทย์จะสูงขึ้น แต่ประเทศไทยเองก็มีความสามารถที่จะผลิตบุคลากรเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในอุตสาหกรรมได้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างเช่น บุศรินทร์ เขียวไพรี และไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2565) ได้ศึกษาโอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาศูนย์การแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) โดยศึกษาข้อมูลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องงานวิจัยอื่น ๆ และศึกษาแนวทางการดำเนินโครงการของกรณีศึกษาในจังหวัดภูเก็ต โดยวิเคราะห์ที่ตั้งการใช้ที่ดิน รวมทั้งนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล ผนวกกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องทั้งในด้านการดำเนินการโครงการ ศูนย์การแพทย์ ด้านการลงทุน อสังหาริมทรัพย์ และด้านกฎหมายหรือมาตรการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการศูนย์การแพทย์ครบวงจรมานั้น จะต้องมีปัจจัยสนับสนุนคือ พื้นที่โครงการจะต้องมีศักยภาพในเรื่องที่ตั้งและโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เช่น สถาบันการศึกษา

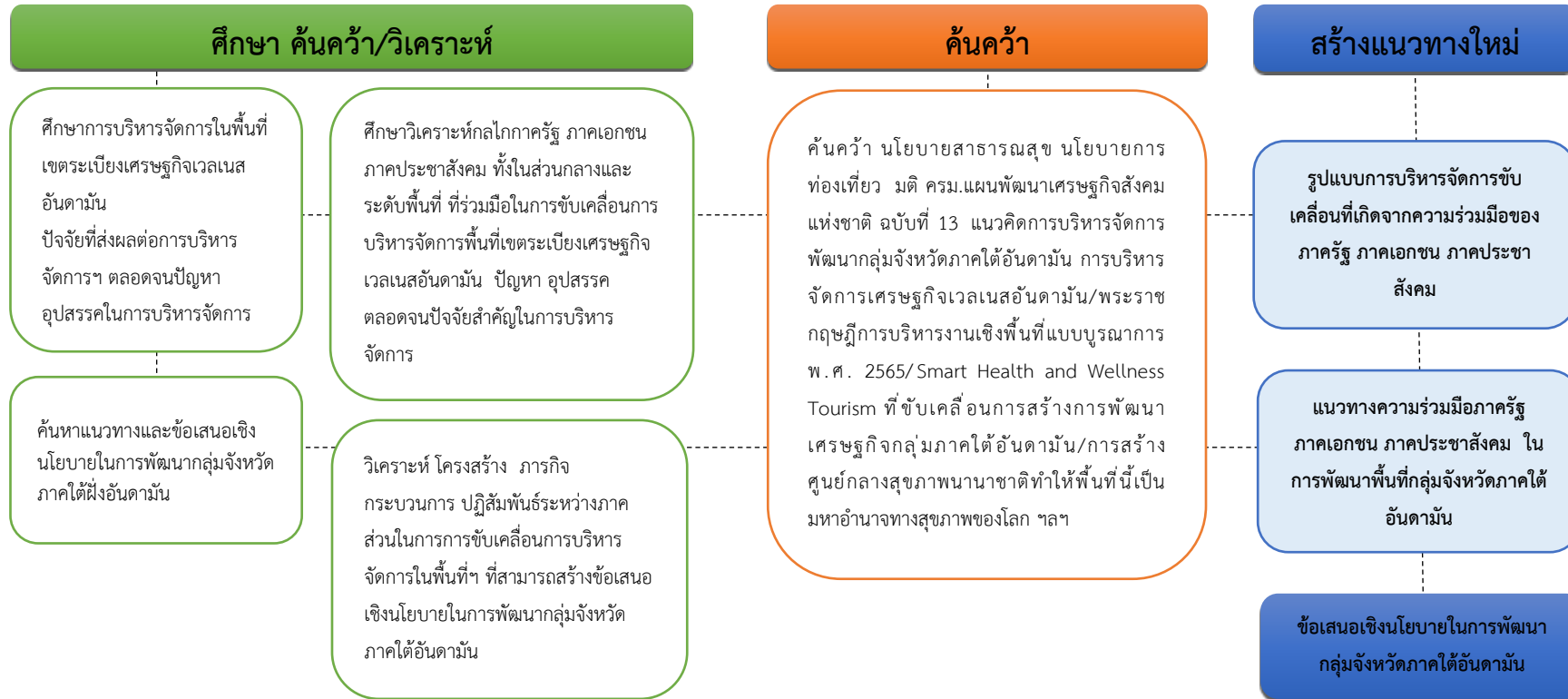
และสถานพยาบาลที่มีการ รองรับบริการให้บริการด้านการแพทย์ การเข้าถึงพื้นที่ ปัจจัยดึงดูดด้าน การท่องเที่ยวโดยรอบเพื่อผนวกร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งปัจจัยส่งเสริม ด้านกฎหมาย เช่น มาตรการส่งเสริมการลงทุน มาตรการทางผังเมือง เป็นต้น ทั้งนี้ในการดำเนินการโครงการเนื่อง ด้วยเป็นโครงการขนาดใหญ่ จะต้องมีการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อขับเคลื่อนโครงการใน ภาพรวม

วาสนา ขวัญทองยิ้ม และพีรวัส หนูเกตุ (2562) ได้ทำการศึกษา ความคาดหวังของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่ง อันดามัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน และเปรียบเทียบ ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทบ่อน้ำร้อน จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.40 มีอายุต่ำกว่า 29 ปี ร้อยละ 44.87 อาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 40.20 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 57.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,001 - 39,000 บาท ร้อยละ 40.27 โดยความคาดหวังของนักท่องเที่ยวอันดับ แรกคือด้านห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา/ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า/ล็อกเกอร์ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมา ด้านห้องแช่น้ำพุร้อน/บ่อแช่น้ำพุร้อน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.96 ด้านการจัดการความ ปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

ชยาภรณ์ ธีรเวชพลกุล และไพฑูรย์ เจตธำรงค์ชัย (2561) ได้ทำการศึกษา กลยุทธ์ การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมี วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพ เพื่อจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และวิเคราะห์และเสนอแนะกลยุทธ์การตลาด ด้วยการวิจัย เชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพแบบ ทางเลือกและแบบภูมิปัญญาไทย แหล่งท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ แบบที่มนุษย์สร้างขึ้นและแบบผสมผสาน โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย โปรแกรมเต็มรูปแบบและแบบบูรณาการ และกลยุทธ์การตลาดในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีดังนี้ 1. กลยุทธ์การสร้างร่วมมือ 2. กลยุทธ์การพัฒนาขีด ความสามารถและองค์ความรู้ 3. กลยุทธ์การส่งเสริมและควบคุมคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพ 4. กลยุทธ์การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ 5. กลยุทธ์การพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกและการขนส่ง 6. กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว และ 7. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการบอกต่อเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพ

สุขุม ทองเอี่ยม (2560) ได้ทำการศึกษาศูนย์กลางบริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีในต่างประเทศ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ปัจจัยในการเลือกสถานที่ และศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนความสัมพันธ์ของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า 1. นักท่องเที่ยวมีความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกาย ด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ 2. ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบพักค้างคืน จะให้ความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวที่พัก 1 คืน จะสนใจกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพมากที่สุด นักท่องเที่ยวที่พัก 2 คืน จะสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการทำอาหารเพื่อสุขภาพมากที่สุด 3. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยไม่มีผู้ร่วมทาง จะมีความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการทำอาหารเพื่อสุขภาพมากที่สุด และสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางจิตวิญญาณ คือกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามากที่สุด นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางเป็นครอบครัว จะให้ความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพมากที่สุด นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อน จะให้ความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางเป็นคู่รัก จะให้ความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านสปาและความงาม นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางเป็นบริษัททัวร์จะให้ความความสนใจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพมากที่สุด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

การจัดสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย แต่สิ่งที่สำคัญคือการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม การมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการมีชุมชนที่รองรับในการพัฒนาด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและชุมชนโดยรวม Andaman Wellness Economic Corridor คือ โครงการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 6 จังหวัดภาคใต้อันดามัน ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง ตรังและสตูล และถือว่าเป็นยุทธศาสตร์จากข้อเสนอเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวอันดามัน ที่ผ่านการเห็นชอบในหลักการในการประชุมกรม.สัจจรที่กระบี่เมื่อปลายปี 2564 ด้านการเยียวยา ฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษามากยิ่งขึ้น การศึกษาในพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจอันดามันหรือ Andaman Wellness Economic Corridor ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเป้าหมายเพียงแค่ 3 จังหวัดคือ ภูเก็ต กระบี่ และพังงานายแพทย์เรศ กรีษณ์ยวีร์วงศ์ อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (กรม สบส. สธ.) ได้กล่าวไว้เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ว่า รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ มีการผลักดันธุรกิจส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้ มูลค่าตลาดของ Wellness Tourism ของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือไปจากนั้น บอร์ด Medical Hub เห็นชอบแนวทางในการผลักดันประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพในระดับโลก โดยพัฒนา 4 จังหวัดภาคใต้เป็นระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน, สร้างเศรษฐกิจใหม่ด้วยกัญชา กัญชง และสมุนไพร ผ่านความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาศูนย์กลางกัญชาโลกด้วยเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง จัดตั้งโรงพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูงรักษามะเร็ง และพัฒนากำลังการผลิตทางการแพทย์นานาชาติเพื่อรองรับ Medical Hub เมื่อเดือนเมษายน 2565 ที่ผ่านมา (ข่าวภาครัฐบาล, 2565)

บทที่ 3

วิธีการศึกษาและการดำเนินการวิจัย

บทนี้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการวิจัย วิธีการศึกษาและแผนการดำเนินการวิจัย การศึกษาเป็นการวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งดำเนินการตามกระบวนการงานวิจัยคุณภาพ ผู้วิจัยขอประมวลกระบวนการงานวิจัยพอสังเขป (Lure and Berg, 2017) งานวิจัยเริ่มต้นจาก “ความคิด” ซึ่งความคิดอาจมาจากทฤษฎีแล้วได้ข้อสรุปเป็นงานวิจัย หรืออาจมีข้อสรุปงานวิจัยก่อนแนวคิดทฤษฎีก็ได้ดังนี้

1. ทฤษฎีมาก่อนงานวิจัย Theory before Research (Poper)

Idea → Theory → Design → Data Collection → Analysis → Findings

เริ่มต้นจากความคิด มีแนวคิด ทฤษฎี ออกแบบการวิจัยในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปตามทฤษฎีหรือปฏิบัติทฤษฎี ใช้การทำวิจัยเชิงประจักษ์ เพื่อได้ข้อค้นพบของงานวิจัย

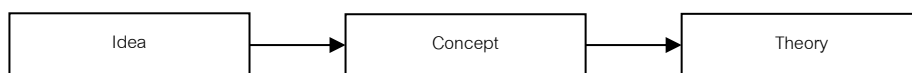
2. งานวิจัยมาก่อนทฤษฎี Research before Theory (Merton)

เริ่มต้นจากการมีความคิดออกแบบการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล พัฒนาทฤษฎีจากการทำวิจัยเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ ได้ข้อค้นพบ

Idea → Design → Data Collection → Theory → Analysis → Findings

(initiate/reformulate/deflect/clarify theory)

แผนภาพที่ 3 - 1 แสดงกระบวนการวิจัย

การวิจัยคุณภาพต้องเข้าใจว่า Theory หรือทฤษฎี คืออะไร ซึ่งมีความหมายหลากหลายมาก โดยทั่วไปทฤษฎีหมายถึง สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบ ทดลองหลายครั้งหลายหน โดยการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพนั้น (Corbin and Stauss, 1990) จะเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจกับคำ 3 คำก่อน คือคำว่า ความคิด (Idea) มโนทัศน์ (Concepts) และคำว่าทฤษฎี (Theory)

ทฤษฎี (Theory) กับมโนทัศน์ (Concepts)

ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องที่เราเรียกว่า “กฎ” (Law) แต่ในสังคมศาสตร์ไม่มีกฎที่แน่นอน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ชีวิตทางสังคมดำเนินไปอย่างไร้ระเบียบแบบแผน หากพิจารณาให้ดีก็จะพบว่า ชีวิตทางสังคมมีแบบแผนพอ สมควรและแบบแผนที่ว่านี้มีความหมายที่สำคัญ การวิจัยทางสังคมศาสตร์มีจุดหมายเบื้องต้นเพื่อหาความหมายจากแบบแผนดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เราสามารถสร้างการทดสอบและการปรับปรุงทฤษฎี

อะไรคือทฤษฎี โดยทั่วไปทฤษฎีคือ ชุดของข้อความหรือข้อเสนอที่ครอบคลุม ซึ่งพรรณนาถึงแง่มุมต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ ในทางปฏิบัติ ทฤษฎี หมายถึง ความคิดจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันเกี่ยวกับแบบแผนมโนทัศน์ กระบวนการ สมพันธภาพหรือเหตุการณ์

ในความหมายของนักสังคมศาสตร์ นิยามทฤษฎีก็คือ ระบบของข้อความเชิงตรรกะหรือข้อเสนอ ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ มโนทัศน์ ปรากฏการณ์ หรือลักษณะของทฤษฎี 2 อันหรือ 2 อย่างหรือมากกว่านั้น ที่เรามักเรียกกันว่าตัวแปร (Variable)

นอกจากนี้ทฤษฎียังหมายถึง ความหมายที่จะสร้างการอธิบายเกี่ยวกับความจริงหรือหมายถึงวิธีการที่จะจำแนกประเภท หรือจัดระเบียบความจริง พรรณนาเหตุการณ์หรือแม้แต่การทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในการสร้างทฤษฎีต้องมียุทธศาสตร์ประกอบย่อยที่ Jonathan Turner เรียกว่า “อิฐก่อสร้างพื้นฐานของทฤษฎี” นั่นก็คือต้องมี Concept หรือมโนทัศน์ คือ “อิฐก่อสร้างพื้นฐานของทฤษฎี” และ Idea หรือความคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นมักมาจากปัญหาหลายอย่าง อยากหาคำตอบต่อปรากฏการณ์นี้ หรือสถานการณ์หลายอย่างหรือข้อมูลที่ได้ยิน ได้รับฟัง ความคิดจะช่วยส่งเสริมความพยายามในการวิจัยที่มีศักยภาพ และบ่งชี้ให้เห็นถึงจิตวิญญาณแห่งการวิจัย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยใช้รูปแบบงานวิจัยมาก่อนทฤษฎี เป็น Inductive Approach ที่เป็น Grounded Theory (Babbie, 2010 : 307, 396) ลักษณะหนึ่ง การสร้างข้อค้นพบจากข้อมูลที่หลายหลากหลายมากกว่าการใช้แนวคิดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง แต่ผสมผสานทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำไปเทียบเคียงเชื่อมโยงกันได้ไปมาระหว่างงานวิจัยกับทฤษฎี เพราะในการค้นหาความจริง การสรุปเรื่องราวและข้อค้นพบ ไม่ได้เป็นแบบเส้นตรง แต่เป็น Spiral process ที่เป็นกระบวนการกลับไปกลับมาเติมแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ระหว่างกระบวนการและเพิ่มเติมตลอดการวิจัย ปรากฏดังนี้

Idea → literature review → Design → Data Collection and organization → Analysis and Findings → Dissemination

นอกจากนี้กระบวนการที่สำคัญคือ สร้างความเข้าใจ ตีความหรือแปลความหมาย ใช้หลายวิธีการเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Denzin et al., 2023) ในมุมมองของ Patton

(1990) เน้นว่ากลยุทธ์สำคัญอันหนึ่งคือ จะต้องมีความชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่องนั้น ๆ คืออะไร (being clear about the purpose of the intended research or evaluation) ทั้งนี้ เพราะวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะเป็นตัวกำกับควบคุม (controlling force in research) ให้งานวิจัย ดำเนินไปให้สำเร็จ มีความน่าเชื่อถือ สมเหตุสมผลและสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

เมื่อผู้วิจัยเลือกหัวข้อการศึกษาการขับเคลื่อนโครงการอันตามันเวลเนสคอร์ริดอร์ ค้นหาว่ามีบทความ นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนงานที่เกี่ยวข้องกฎหมายเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์อันตามันเวลเนสคอร์ริดอร์ เมื่อได้ข้อมูล หนังสือ บทความ นโยบาย กฎหมายแล้ว อ่าน จัดย่อบันทึก โดยใช้วิธี Two - cards Method/Author Card 4" x 6" เรียงตามอักษรและ Topic Card มีชื่อผู้แต่ง/ชื่อ เป็นวิธีการลดจำนวนเอกสาร หนังสือจำนวนมาก เลือกสิ่งที่ต้องใช้

จากนั้นจึงออกแบบวิจัย หัวข้อวิจัยอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร คำถามในการวิจัยคืออะไร การกำหนดปัญหาการวิจัยให้ชัดเจนเป็นเรื่องสำคัญ จาก Idea → ความคิดคร่าว ๆ → อ่านทบทวน บทความ เก็บข้อมูลมากขึ้น จะค่อย ๆ ชัดขึ้นเป็นลำดับ โดยคำนึงถึงการทำมโนทัศน์ซึ่งเป็น **นามธรรมให้เป็นรูปธรรม (Operationalization and Conceptualization)** ดังรายละเอียดของการทบทวนวรรณกรรมที่ปรากฏในบทที่ 2

การออกแบบโครงการวิจัย (Design Research Project)

กำหนดแบบแผนว่า จะวิจัยอย่างไร เช่น จะเก็บข้อมูลประเภทไหน วิจัยที่ไหนกับกลุ่มใด วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีเดียวหรือผสมสอดคล้องกับปัญหาวิจัยหรือไม่ งานวิจัยใช้ทฤษฎีเดียวเป็นหลัก หลายทฤษฎี ใช้เวลาเท่าใด ความปลอดภัย ความไว้วางใจ ความเป็นส่วนตัว ความเต็มใจสอดคล้องที่ Patton ได้ระบุไว้ว่า งานวิจัยคุณภาพเป็นการศึกษาโดยตรงกับผู้เข้าร่วมหรือผู้ให้ข้อมูลแบบเชิงลึกเป็น Direct contact with participant and insight และมีลักษณะเป็นพลวัตของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วย (Dynamic perspective) ซึ่งการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญของผู้วิจัย ซึ่ง Patton ระบุเสริมว่าผู้วิจัยเป็น เครื่องมือที่สำคัญที่สุด (Researcher is the most important instrument) ในการที่จะตีความ (Interpretation) ให้ความหมาย วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้ได้อย่างถูกต้อง การออกแบบโครงการวิจัยผู้วิจัยคำนึงถึง 2 เรื่องที่สำคัญ

1. สถานที่ที่จะเก็บข้อมูล เข้าถึงได้ สามารถเก็บข้อมูล สามารถเข้าถึงประชากร เป้าหมายได้

2. การเลือกประชากรตัวอย่าง (Sampling Strategies)

การหาข้อสรุปของคนกลุ่มใหญ่จากคนกลุ่มย่อยซึ่งเป็นตัวแทนได้ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการ “Non probability Sampling Strategies” ได้แก่ Convenience Sampling/Purposive Sampling/Snowball Sampling เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวถึงประชากรตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล (Informants) ต่อไป

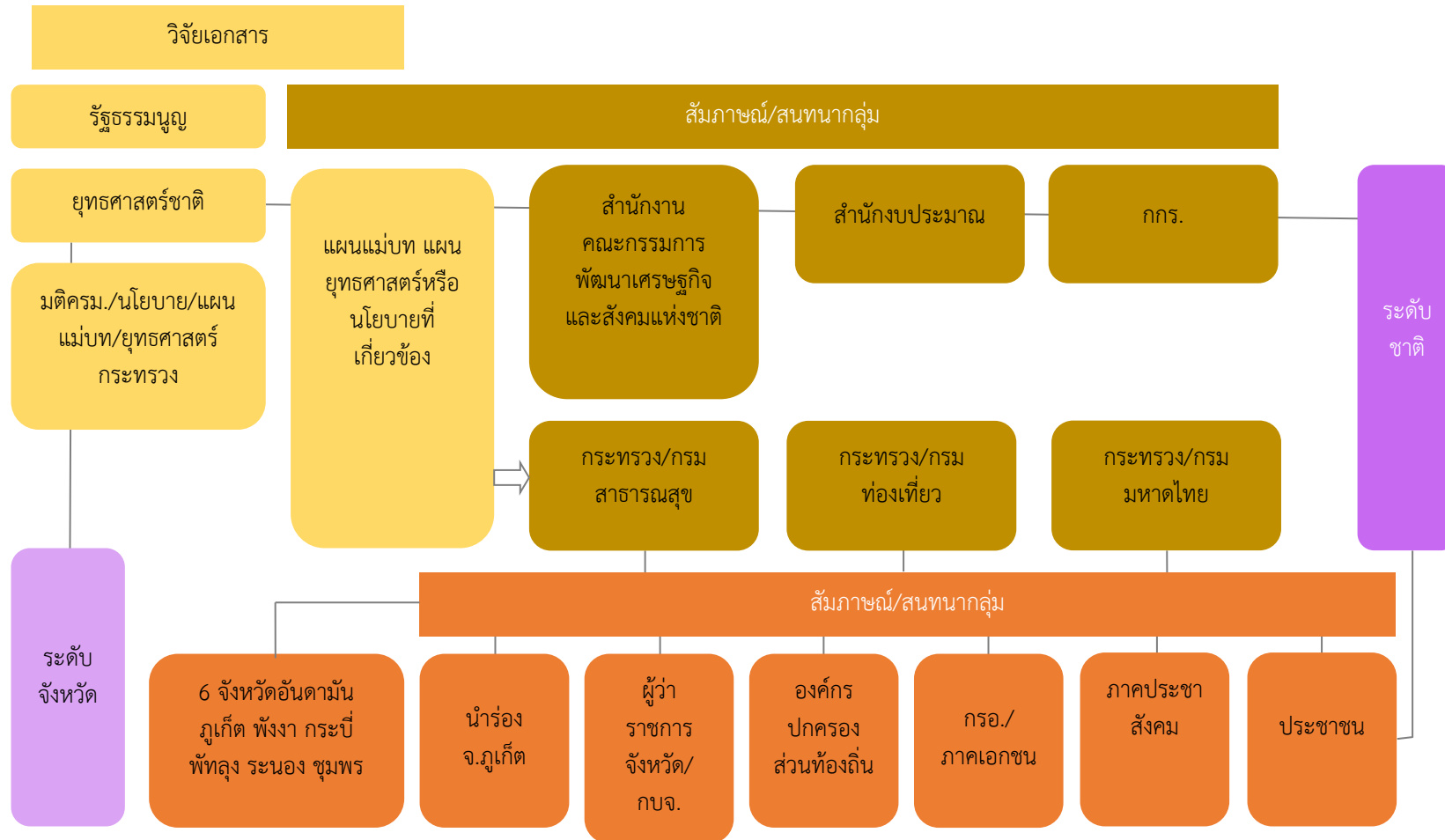
การรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูล (Data Collective and Organization)

การศึกษานี้ ผู้วิจัยออกแบบการรวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม กล่าวคือ

1. การวิจัยเอกสาร (Document Research) อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นโยบายการท่องเที่ยว Health & Wellness ภาคใต้อันดามัน มติคณะรัฐมนตรี แนวคิดการบริหารจัดการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามัน การบริหารจัดการเศรษฐกิจแวนเนอันดามัน พระราชกฤษฎีกา การบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 Smart Health and Wellness Tourism กฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ฯลฯ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept- Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เมื่อได้ข้อมูลแต่ละวิธี จะจัดระเบียบข้อมูลโดยคุณลักษณะของข้อมูลอยู่ในรูปถ้อยคำหรือหรือข้อความ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ การอัดเทป/วิดีโอ/รูปภาพ/ภาพถ่าย ฯลฯ กรอบการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยนี้ปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 - 2 แสดงผู้ที่เกี่ยวข้อง และกรอบการดำเนินงานในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ทั้งนี้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ Stake holder Analysis หรือ การวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง Internal Analysis และ External Analysis เป็นเครื่องมือใช้ในการวางแผน ประเมิน ทำความเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ ขับเคลื่อนโครงการอันดามันเวลเนสคอร์ริดอร์โดยผลการวิเคราะห์ คำนึงถึงความรู้ ประสบการณ์ ตรงในการบริหารจัดการการขับเคลื่อนพื้นที่เขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ตลอดจนบทบาทการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านนี้

การวิเคราะห์และเลือกผู้ให้ข้อมูล (Informants) แบ่งเป็นระดับของผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงาน ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เทคนิค Snowball ในการระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลอื่น นอกเหนือจากการกำหนดแบบวิเคราะห์ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเบื้องต้น (Stakeholder Analysis) ไม่คำนึงว่าผู้ให้ข้อมูลจะมีขนาดตัวอย่างน้อยหรือมาก Pattan จะให้ความสำคัญแก่ขนาดของตัวอย่างน้อย เนื่องจากเห็นว่าความสำคัญจะอยู่ที่ข้อมูลที่จะได้ (Information Richness) ไม่ใช่อยู่ที่ว่าขนาดตัวอย่างจะเล็กหรือจะใหญ่ นอกจากนี้แล้ว การออกแบบงานศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ อาจใช้หลายวิธีการร่วมกันก็ได้ (Methodological Mixes) (Patton, 1990)

ทั้งนี้กำหนดให้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกเบื้องต้น โดยแบ่งเป็น

2.1 กลุ่มระดับนโยบาย

2.1.1 ระดับส่วนกลาง ได้แก่

2.1.1.1 ผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการกำหนด

2.1.1.2 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 18 กลุ่มจังหวัดและเป็นฝ่ายเลขานุการของกรมการยุทธศาสตร์ชาติ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบ จำนวน 1 - 2 ท่าน

2.1.1.3 ผู้บริหารของสำนักงบประมาณ ในการกำหนดงบประมาณในการพัฒนาภูมิภาคได้เวลเนสอันดามัน จำนวน 1 ท่าน

2.1.1.4 ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกรมส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้เสนอแนวคิดดังกล่าว 1 - 2 ท่าน

2.1.1.5 ผู้บริหารกระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา การขับเคลื่อนกลไกยุทธศาสตร์ AWC ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านแนวคิด Wellness และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว 6 จังหวัดอันดามัน จำนวน 1-2 ท่าน

2.1.1.6 คณะกรรมการร่วมเอกชน (กกร.) ระดับชาติ เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้า สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย ฯลฯ จำนวน 3 ท่าน

อนึ่ง คำถามสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ผู้วิจัย ออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์ มีความแตกต่างกันในกลุ่มต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับ รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้อง ช้องกับโครงการอันดามันเวลเนสคอร์ริดอร์อย่างไร

2.2 ตัวอย่างคำถาม

2.2.1 สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

2.2.1.1 สศช. มีแนวทางในการพัฒนาภาคใต้อันดามันอย่างไร

2.2.1.2 AWC หรือ Andaman Wellness Corridor ปรากฏอยู่ใน แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาใดหรือไม่อย่างไร

2.2.1.3 สถานะปัจจุบันของ AWC

2.2.1.4 การกำหนดนโยบายและแนวทาง ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน เป็นอย่างไร

2.2.1.5 การประสานและร่วมมือในระดับนโยบาย ในส่วนของ รัฐบาล ได้แก่ สศช. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงท่องเที่ยวฯ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานประมง ฯลฯ มีแนวทางความร่วมมือกันอย่างไร

2.2.1.6 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนระดับนโยบาย ในการบริหารจัดการพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเมืองเวลเนสอันดามัน

2.2.1.7 ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ ในพื้นที่ เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

2.2.2 สำนักงานประมง

2.2.2.1 กระบวนการในการกำหนดงบประมาณ ที่เหมาะสมใน แผนยุทธศาสตร์มีกระบวนการ ขั้นตอนอย่างไร

2.2.2.2 ตามปกติการเสนองบประมาณ ผ่านโครงการต่างในแผน ประเภทต่าง ๆ เช่น โครงการที่เกิดจาก Agenda/Function/Area ในกรณีนี้ โครงการที่ขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ AWC จะถูกกำหนดโดยผ่านช่องทางใดได้ในการเสนองบประมาณ

2.2.2.3 โครงการที่เชื่อมโยงกับ AWC ได้รับการพิจารณาและ อนุมัติการดำเนินโครงการแล้วหรือไม่ อย่างไร

2.2.2.4 สำนักงานประมงทำงานร่วมกับ สศช. และหน่วยงาน อื่น ๆ ในกรณีการบริหารจัดการและขับเคลื่อน AWC สำนักงานประมงมีบทบาทอย่างไร

2.2.2.5 ปัจจัยความสำเร็จ ในการบริหารจัดการในการขับเคลื่อน
AWC

2.2.2.6 ในมุมมองของสำนักงานงบประมาณ มีความเห็นต่อ AWC
อย่างไร เป็นต้น

2.2.3 กระทรวงสาธารณสุข

2.2.3.1 ทิศทางการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทาง
การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง และศูนย์กลาง

2.2.3.2 สุขภาพนานาชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีเรื่อง
Service Excellence บทบาทของกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการอย่างไร

2.2.3.3 การกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการ
เพื่อให้พื้นที่เขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพ
มูลค่าสูง และเป็นมหาอำนาจทางสุขภาพของโลก อย่างไร

2.2.3.4 การบริหารจัดการเพื่อทำให้เป้าหมายของกระทรวงบรรลุ มี
การบูรณาการการบริหารจัดการอย่างไร

2.2.3.5 อะไรคือความท้าทายที่ต้องบริหารจัดการ และปัจจัยสำคัญ
ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการดังกล่าวคืออะไร

2.2.4 กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา

2.2.4.1 ทิศทางการสร้าง Medical Tourism และ Wellness
Tourism ในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2.2.4.2 ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ภาค
ประชาสังคม ในการสร้างความสำเร็จของนโยบาย Medical Tourism

2.2.4.3 รูปแบบการบริหารจัดการใด ที่มีประสิทธิภาพในการสร้าง
ความสำเร็จของนโยบายดังกล่าว

2.2.4.4 ในส่วนการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา มีแผนและการดำเนินการที่ผ่านมา ปัจจุบันและ
อนาคต อย่างไร

2.2.5 กระทรวงมหาดไทย

2.2.5.1 ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 18
กลุ่มจังหวัดนั้น กลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามันได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ สตูล ตรัง ระนอง พื้นที่นี้เป็น
เมืองที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว มีการขับเคลื่อน Smart Health and Wellness Tourism
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคใต้นำร่อง 3 จังหวัด คือภูเก็ต พังงา กระบี่ นั้น กระทรวงมหาดไทยมีบทบาท

ในการขับเคลื่อนนโยบายนี้อย่างไร หรือมีนโยบายอื่นที่สนับสนุนกลุ่มจังหวัดภาคใต้อันดามันให้เป็น AWC (Andaman Wellness Corridor)

2.2.5.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นการบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค แผนพัฒนาภาค สามารถพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีเป้าหมาย กลไกที่ปรากฏในพระราชกฤษฎีกานี้ สามารถผลักดัน AWC (Andaman Wellness Corridor) ให้เป็นผลสำเร็จได้หรือไม่

2.2.5.3 คณะกรรมการการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการในระดับชาติ หรือ ก.น.บ. มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เชื่อมโยงการขับเคลื่อนนโยบายที่ระดับพื้นที่ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ที่มีผู้ว่าราชการเป็นประธาน ความสำเร็จในเรื่อง AWC ด้วยกลไกทั้งสองระดับ สามารถผลักดันความสำเร็จของ AWC ได้หรือไม่

2.2.5.4 ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์อันดามันเวลเนส สิ่งใดที่จะทำให้เกิดความสำเร็จและอุปสรรคที่สำคัญ ตลอดจนข้อเสนอแนะ

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นตัวอย่างบางส่วน ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล (informants) อย่างไรก็ตามในการสัมภาษณ์จะมีคำถามเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์

3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เป็นการนำพลังความคิดของกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการหาคำตอบ ทางเลือกมีข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการหาแนวทางที่เหมาะสม ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันในจังหวัด กระบี่ ภูเก็ต พังงา ในที่นี้ผู้วิจัยออกแบบการสนทนากลุ่มไว้ โดยกลุ่มสนทนาแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย

3.1 ผู้บริหารจังหวัด ได้แก่ ผู้บริหารของส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับพื้นที่เช่น จังหวัด

3.2 หน่วยงานท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

3.3 หน่วยงานธุรกิจบริการ ได้แก่ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า สภา เป็นต้น

3.4 หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะลงพื้นที่ในการสังเกตพื้นที่เพิ่มเติม เพื่อให้การศึกษามีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Storage, Retrieval and Analysis)

การจัดเก็บและดึงข้อมูลมาเป็นหัวใจทางการจัดการข้อมูล และการจัดการข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้วิจัยสร้างระบบที่จะช่วยดึงข้อมูลให้มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการเก็บแบบรักษาข้อมูล และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการ 3 เรื่อง ดังนี้

1. การลดข้อมูล (Data Reduction)

จากการสัมภาษณ์ → ทำบทสัมภาษณ์ → บันทึก → สรุป ซึ่งพิจารณาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบ การลดและเปลี่ยนรูปข้อมูลจึงเกิดขึ้นตลอดเวลา

2. การแสดงข้อมูล (Data Display)

ข้อมูลดิบแสดงออกในรูปของกลุ่ม/ที่ยืนยันแล้วหรือจัดระเบียบแล้วอาจอยู่ในรูปของตาราง การสรุป คำสำคัญ คำวลี เป็นต้น

3. การสรุปแบบตรวจสอบความถูกต้อง (Conduction and Verification)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความในลักษณะอรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics Theory) (Thanasankit and Corbitt, 1999; Gadamer, 2008; Gadamer and Linge, 2008); ซึ่งอรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutic Cycle) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความจากการทบทวนวรรณกรรม สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลหรือสัญญาณ หาความหมายที่อยู่ในการบอกเล่า ถ้อยคำประโยค จากเอกสาร การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่อง ข้อเท็จจริง สนทนากลุ่ม หาความหมายและเนื้อหาสาระที่แท้จริงของประเด็นและปรากฏการณ์นั้น ๆ จากนั้นลดทอนขนาดข้อมูล จัดทำให้เป็นระบบข้อมูล การแสดงหลักฐานเพื่อการตรวจสอบข้อมูลเปรียบเทียบกับทฤษฎี (หากมี) และการสรุปผล

5. การสรุป (Conclusion)

ผู้วิจัยจะมีการประเมิน (evaluation) และการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา ข้อสรุปเชิงวิเคราะห์จะค่อย ๆ ปรากฏขึ้นในตัวเอง การตรวจสอบ (Verification) เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและเชื่อได้ว่า ข้อสรุปมาจากแบบแผนการวิจัยจริง ไม่ใช่ผู้วิจัยคิดเอง และพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล ดูกระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุปชัดเจน หรือไม่ ซึ่งงานวิจัยนี้มีการรวบรวมจากหลายแหล่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Triangulation Data) (คือ การตรวจสอบแหล่งที่มาต่าง ๆ ของข้อมูลของผู้สืบสวนข้อมูลหลาย ๆ คนที่ต่าง ๆ กันของมุมมองทางทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีตรวจสอบซึ่งกันและกัน หรือการพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (Dependability) หมายถึง

การใช้วิธีอื่น ๆ เข้าร่วมกันหลายวิธี ในการตรวจสอบความตรงของข้อมูล ของแนวคิดทฤษฎี ใช้นักวิจัยหลายคนร่วมสังเกตสิ่งเดียวกัน ฯลฯ เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่เกิดจะไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนกันหรือขัดแย้งกัน ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบแบบสามเส้า) (Flick, 2004; Cresswell and Eklund, 2007) เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเชื่อถือได้ (Credibility) (หมายถึง การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล และการตีความของผู้วิจัยกับความเป็นจริงระดับต่าง ๆ ในความคิดของผู้ให้ข้อมูล และนักวิจัย (EMIC-ETIC) ความเชื่อได้นี้ ได้มีการเสนอแนะให้นักวิจัย อยู่ในสนามเป็นช่วงระยะเวลานานจนสามารถจัดอคติและตรวจสอบความเข้าใจในประเด็นสำคัญ ๆ ให้ถูกต้อง สังเกตอย่างจริงจัง เพื่อเข้าใจคุณลักษณะสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเข้าใจสิ่งที่ผิดปกติพร้อมทั้งเข้าใจความหมายนั้น ๆ ถ่ายทอด เล่า ตรวจสอบระหว่างเพื่อนร่วมวิจัย เพื่อดูความแจ่มแจ้งและพัฒนาการของความเข้าใจ ปรัชญาหรือเกี่ยวกับแนวทางการวิจัย รวมทั้งช่วยบอกเล่าแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งกันและกันทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาทางปัญญา มีสารสนเทศต่าง ๆ ครอบคลุม เพียงพอทั้งเอกสาร รูปภาพ เทป วิดีโอ ฯลฯ สารสนเทศต่าง ๆ ที่ใช้จะต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการวิจัยและการตีความเรื่องราวต่าง ๆ จะต้องผ่านการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนสุดท้ายของการศึกษา) ได้แก่ งานวิจัยเอกสาร (Document Research) อาทิ เช่น นโยบายรัฐบาลมติคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุม บทสัมภาษณ์ เอกสารราชการ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น มีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่ศึกษา เป็นสิ่งที่ยังไม่เคยศึกษามาก่อน การได้มาซึ่งกลไกและแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอันดามันนั้น จำต้องรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ ซึ่งมีผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังนั้นงานวิจัยนี้ก่อนการมีข้อสรุปจะมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนเผยแพร่งานวิจัย (Dissemination)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

โครงการวิจัย เรื่อง “การขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน” มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการใน
พื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ
ในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 3. เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหาร
จัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน และ 4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายใน
การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

การนำเสนอในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ
1. สถานการณ์ปัจจุบันของเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 2. รูปแบบการบริหารจัดการในพื้นที่เขต
ระเบียงเศรษฐกิจเมืองเวลเนสอันดามันรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น (ภูเก็ต พังงา และกระบี่)
และ 3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน โดยมี
รายละเอียดดังนี้

สถานการณ์ปัจจุบันของเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

ความคิดเวลเนสอันดามันเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 โดยมีการวิเคราะห์ว่า การเติบโตทาง
เศรษฐกิจของภาคใต้อันดามันจะเพียงพอในการดูแลประชาชนให้มีรายได้ที่ดีได้หรือไม่ เริ่มคิดว่าพื้นที่
นี้ควรมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นนิชต์ (Nitz) สร้างความแตกต่างในรูปแบบเฉพาะผลลัพธ์จะทำให้
นักท่องเที่ยวขยายเวลาในการอยู่ยาวนานขึ้น รายจ่ายนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รายได้ของประชาชนใน
พื้นที่ก็สูงขึ้น พื้นที่ได้รับการพัฒนา ซึ่งการท่องเที่ยวแบบเน้นจำนวนนักท่องเที่ยว (mass) ไม่ใช่คำตอบ
ในอนาคต แต่ควรเป็นการท่องเที่ยวแบบนิชต์ ซึ่งศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอันดามันมีสูงมาก และมี
ศักยภาพทางการแพทย์ที่ได้รับมาตรฐานสากลมีมากขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งสถานการณ์โควิด ยิ่งทำให้หลาย
โรงพยาบาลหลายองค์กรได้รับการรับรองมาตรฐานสากล มีศักยภาพมากขึ้น การเป็นนิชต์ยังชัดเจน
มากยิ่งขึ้น การมีสนามบินนานาชาติที่จังหวัดภูเก็ต สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
เพิ่มขึ้น การนำสองศักยภาพพื้นที่มาเป็นจุดขาย มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอื่น ๆ สนับสนุน นโยบาย
AWC จึงเกิดขึ้น และเติบโต (วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, สัมภาษณ์, 2566)

สำหรับแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน (Andaman Wellness Corridor : AWC) ถูกยกระดับชัดเจนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจระหว่างการระบาดและหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มสามจังหวัดนำร่องภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ และพังงา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพสูง เช่น การรักษาโรคสลับซับซ้อน การผ่าตัดแปลงเพศ สปาและแหล่งน้ำพุร้อนระดับโลก ฯลฯ

ภายหลังจากที่ภาคีเครือข่าย AWC ได้เข้าพบและหารือร่วมกับ นายธนกร วังบุญคงชนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีแนวทางการยกระดับพื้นที่ เพื่อผลักดันให้เกิด**ระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพประเทศไทย (TWC)** ภาคเอกชนและนักลงทุนมีความพร้อมเป็นอย่างยิ่ง หากได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลชุดปัจจุบัน (รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) พร้อมกันนี้สมาคมโรงแรมที่พักส่งเสริมสุขภาพอันดามันและอ่าวไทย ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญในการต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อขอการสนับสนุนให้มีการขับเคลื่อนการเป็นระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันมากขึ้น อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งก็เป็นวัตถุประสงค์หลักของรัฐบาล ที่พร้อมให้การสนับสนุนภาคเอกชน เช่นเดียวกัน โดยผู้แทนกบฏไทย ภาคเอกชน และผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยรวม 9 เขตนวัตกรรม การแพทย์ ได้เป็นตัวแทนเพื่อเสนอข้อมูลที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นต่อภาครัฐเช่นเดียวกัน

ผลของการหารือและรับฟังข้อเสนอดังกล่าว พล.อ. อนุพงษ์ นาคพาณิชย์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เล็งเห็นถึงพลังความร่วมมือและสามัคคีเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย และเห็นว่าการยกระดับเศรษฐกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ เป็นทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน จึงมอบหมายให้ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับฟังข้อเสนอเพื่อนำไปปรับใช้ในการวางยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยผู้แทนสำนักงานสภาพัฒน์ ได้แสดงความเห็นในเรื่องของระยะเวลา และจะเร่งการทำแผนงานดังกล่าวให้เสร็จก่อนมีการตั้งรัฐบาลสมัยหน้า นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาขั้นตอนร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตนวัตกรรมทางการแพทย์ และการส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจประเทศไทย และระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน และนัดประชุมหารือเพื่อตั้งคณะทำงานและกำหนดทิศทางการพัฒนาของแต่ละเขตนวัตกรรม และระเบียงเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับภูมิภาคอีกด้วย การทำแผนพัฒนาดังกล่าว จะถูกนำไปใช้ได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลไหนมาบริหารจัดการประเทศในอนาคต ภาคเอกชนได้นำเสนอความต้องการ สถานะยังอยู่ในภาคทดลองเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านสุขภาพและการท่องเที่ยว โดยยังไม่มีพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษมารองรับในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อภาคการลงทุน และพัฒนา BCG และ Green Economy ในอนาคต

ดังนั้น จึงมีการจัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตนวัตกรรมทางการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพจังหวัดภูเก็ต และเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness

Corridor) เพื่อสนับสนุนไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Districts พ.ศ. 2567 - 2571) โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “Andaman Wellness Corridor is one of the world’s leading destinations for health and wellbeing” เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตามวิสัยทัศน์ จึงมียุทธศาสตร์ 8 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางกายภาพเพื่อความเป็นเลิศด้านบริการสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตภัณฑ์และบริการการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบริการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางวิชาการ การวิจัย การรับรองด้านผลิตภัณฑ์และบริการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาและส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมการแพทย์และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในระเบียงเศรษฐกิจและเขตนวัตกรรมการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการตลาดเวลเนส

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อส่งเสริมสุขภาพชุมชน ด้วยนวัตกรรมเกษตรและอาหารสู่การเตรียมความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีการดำเนินโครงการ Phuket Health Sandbox จังหวัดภูเก็ต งบประมาณ 25,252,000 บาท แบบรายงานการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ โครงการ Phuket Health Sandbox จังหวัดภูเก็ต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ณ เดือนมิถุนายน 2566. สำนักงบประมาณ นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดภูเก็ตได้เริ่มการดำเนินโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดภูเก็ต สู่มือเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการดำเนินโครงการ ซึ่งในระยะแรกนี้จะเป็นงานด้านศึกษาและเตรียมความพร้อมของโครงการ ได้แก่ งานออกแบบ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และงานโครงสร้าง ป้าย และถนนบางส่วน งบประมาณทั้งสิ้น 72,277,389 บาท แผนปฏิบัติการจังหวัดภูเก็ตปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สำนักงบประมาณ

นอกจากนี้ เมื่อครั้งมีการจัดประชุมกรม. สัณจรจังหวัดภูเก็ต พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และคณะรัฐมนตรี อนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์ประสานการส่งเสริมสุขภาพอันดามัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เป็นกลไกด้านการพัฒนาความร่วมมือทางสังคมของการลงทุนเศรษฐกิจสุขภาพ (Urban Collaboration and Institution Arrangement) โครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน จังหวัดภูเก็ต ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 5,116 ล้านบาท

1. สภาพเศรษฐกิจทั่วไปภาคใต้

เศรษฐกิจภาคใต้มีขนาดเล็กและมีแนวโน้มลดลง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี 2562 เท่ากับ 1,334,450 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศซึ่งลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2559 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 8.0 ของประเทศ เศรษฐกิจของภาคใต้กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาค ในปี 2562 จังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต มูลค่า 251,813 ล้านบาท รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา มูลค่า 245,771 ล้านบาท จังหวัดสุราษฎร์ธานี มูลค่า 210,396 ล้านบาท และจังหวัดนครศรีธรรมราช มูลค่า 180,727 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.9 18.4 15.8 และ 13.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กระจุกตัวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยในปี 2562 มีค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เฉลี่ยต่อคนต่อวัน 3,636 บาท เท่ากับปีที่ผ่านมา (2561) จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต 7,717 บาท รองลงมา คือ กระบี่ 5,344 บาท และจังหวัดพังงา 5,328 บาท มีระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวในภาคใต้ 3.19 วัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา (2561) ที่ 3.24 วัน จังหวัดที่นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักนานที่สุด คือ จังหวัดพังงา 5.11 วัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียง ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวบนบกมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวน้อย ในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ค่าใช้จ่าย ของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 3,564 บาทต่อคนต่อวัน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ซึ่งมากกว่าช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่มีค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 2,969 บาทต่อคนต่อวัน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.3 และในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 3.18 วัน ใกล้เคียงกับในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ 3.15 วัน

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนภาคใต้มีแนวโน้มลดลง โดยปี 2562 ภาคใต้มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 26,726 บาทต่อเดือน ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2558 ที่มีรายได้ 28,565 บาทต่อเดือน สูงกว่า ระดับประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน 26,018 บาทต่อเดือน จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงสุดของภาค คือ จังหวัดภูเก็ต 36,599 บาทต่อเดือน

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนภาคใต้มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงสูงกว่าระดับประเทศ โดยปี 2562 ภาคใต้มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 160,336 บาท ต่ำกว่าระดับประเทศซึ่งมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 167,991 บาท ลดลงจากปี 2558 ที่มีหนี้สินเฉลี่ย 181,694 บาท จังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุด คือ จังหวัดภูเก็ต 236,635 บาท รองลงมา คือ จังหวัดกระบี่ มีหนี้สินเฉลี่ย 216,586 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุด คือ จังหวัดพังงา 73,554 บาท

2. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เชิงเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้าน โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ศึกษาและเสนอกระบวนการและขั้นตอนในการขับเคลื่อนแผน โดยคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ จะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละลำดับขั้นตอนได้ชัดเจนขึ้น

แผนภาพที่ 4 - 1 แสดงขั้นตอนของข้อเสนอแนะในการการขับเคลื่อนแผน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565.

จากแผนภาพสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ขั้นตอนระดับชาติ

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนโดยเป็นตัวกลไกเชิงนโยบาย โดยดำเนินการดังนี้

2.1.1 บูรณาการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ท.ท.ช. มีการรวบรวมข้อมูลจาก 4 แหล่ง ดังนี้

2.1.1.1 การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะกรรมการ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มีการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพชั้นนำของโลก โดยการยกระดับคุณภาพบริการ และส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่องในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาค โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่อย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาและสนับสนุนรูปแบบการท่องเที่ยวเรือสำราญและการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวหลักคือ จังหวัดภูเก็ตให้เป็นเมืองอัจฉริยะ มีระบบขนส่งมวลชน (Monorail) เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณตอนในของภาคให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงและแหล่งท่องเที่ยวชายหาด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำแห่งใหม่ เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียง ทั้งด้านตะวันตกและตะวันออกของภาคใต้ ตลอดจนพัฒนากิจกรรมและบริการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาค อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสปา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรมและการเชื่อมโยง การค้าโลกโดยการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำแห่งใหม่กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ การพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเชื่อมโยงกับสาย The Royal Coast ของภาคกลาง การพัฒนาเส้นทางรถไฟเพื่อการท่องเที่ยวเชื่อมโยงฝั่งอันดามันและอ่าวไทย การพัฒนาและสนับสนุนท่าเรือสำราญในจังหวัดภูเก็ตให้เป็นท่าเรือหลักของโลก รวมทั้งพัฒนาท่าเรือแวะพัก (Port of call) และท่าเรือมารีน่า ให้มีมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีศักยภาพของภาค เช่น จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนา เขตอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราขนาดใหญ่ – สะเดา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงภาคใต้กับเส้นทางการค้าโลก

3. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมงและชายฝั่งเพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การวางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำที่ทันสมัย ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยส่งเสริมการใช้พลังงานจากธรรมชาติ อาทิ

พลังงานลม แสงแดด ชีวมวล เป็นต้น พร้อมทั้งบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาทางสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน

2.1.1.2 การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ในพื้นที่ประกอบการและภาคประชาชนในพื้นที่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ที่ประชุมบอร์ดนโยบาย Medical Hub มีมติอนุมัติหลักการใน 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness Corridor : AWC) ที่ส่งเสริมบริการสุขภาพด้วยกลไกพิเศษ โดยใช้นวัตกรรมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ จ. ภูเก็ต : ศูนย์กลางการรักษาในกลุ่มโรคสลับซับซ้อน ทันตกรรม ผ่าตัดแปลงเพศ สปา ในสถานพยาบาลรัฐและเอกชน ศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ และศูนย์กลางบริการเวลเนสระดับโลก รวมถึงการเตรียมจัดงาน Specialized Expo – Phuket 2028 จ. พังงา : ศูนย์กลางการดูแลนักท่องเที่ยวทางทะเล ร่วมกับ Sky Doctor ศูนย์ประสานงานกลางจัดเก็บค่ารักษาพยาบาลจากชาวต่างชาติเพื่อลดปัญหาหนี้สูญ พัฒนาระบบกลุ่มพำนักระยะยาวในการรักษา Climate Therapy พัฒนาศูนย์ทันตกรรม และ จ. กระบี่ : ส่งเสริมพัฒนาสปาคลองท่อมสู่ระดับโลก

2. การส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่ ได้แก่ โครงการ จ. อุตรดิตถ์ เมืองทางการแพทย์ (Udonthani Green Medical Town : UGDMT) สู่ระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพอีสานตอนบนสู่อินโดจีน : โครงการจัดตั้งศูนย์มะเร็งเป็น “ศูนย์การแพทย์แม่นยำในภูมิภาคอินโดจีน เพื่อบรรลุการเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพและผลิตภัณฑ์สุขภาพกลุ่มน้ำโขงที่มีคุณภาพมาตรฐาน และเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการสุขภาพ

3. การพัฒนาระบบอนุญาตหลัก (Super License) รองรับ การประกอบกิจการเพื่อสุขภาพในพื้นที่นำร่อง ซึ่งจะมีการเสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

2.1.1.3 การรับฟังข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมมนาของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ปัญหาด้านกลไกภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ขาดแผนเฉพาะด้านเกี่ยวกับการพัฒนาความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวฝั่งอันดามันสู่อ่าวไทยที่หน่วยงานต่าง ๆ จะพิจารณาเพื่อกำหนดแผนโครงการให้สอดคล้องกับการพัฒนาความเชื่อมโยงดังกล่าวอย่างตรงจุด และสร้างให้เกิดการเชื่อมโยงได้อย่างเป็นรูปธรรมขาดการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการสร้างความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่ม

จังหวัดผังอันตามัน กล่าวคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวผังอันตามัน ต่างมีภารกิจเฉพาะตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่มีลักษณะทำงานแบบแยกส่วนกัน แม้จะมีบางกรณีที่ดำเนินการร่วมกัน แต่เป็นเพียงความร่วมมือกันบางหน่วยงานซึ่งไม่มีการบูรณาการงานทั้งระบบ เนื่องจากการขาดหน่วยงานกลาง ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการในภาพรวมทั้ง ครอบคลุมการกำหนดนโยบาย แผนการควบคุมการบริหาร และการประเมินผลนโยบายและแผนอย่างเป็นระบบ

2. ปัญหาการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวผังอันตามันหรือด้านการคมนาคม คือ ปัญหาโครงข่ายเชื่อมโยง เส้นทางคมนาคมระหว่างกลุ่มจังหวัดภาคใต้ผังอันตามันสู่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ซึ่งยังมีไม่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวผังอันตามันด้วยตนเอง ปัญหาโครงข่ายเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งระบบภายในกลุ่ม จังหวัดภาคใต้ผังอันตามัน ยังไม่ได้มีการวางแผนการเดินทางที่เป็นเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มอันตามันอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นแบบการเดินทางไปกลับระหว่างจังหวัดที่มีระยะทางไกลกัน หรือเส้นทางที่มีความใกล้เคียงกัน และไม่มีแผนเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแบบใช้การคมนาคม ที่หลากหลายเชื่อมโยงต่อกัน

3. เป็นปัญหาการด้านการประชาสัมพันธ์การเชื่อมโยงภายในกลุ่มอันตามันด้วยตนเอง คือ การขาดการบูรณาการภารกิจประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการบูรณาการภารกิจ จะนำไปสู่การกำหนดแผน โครงการ และกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานที่สอดคล้องกัน สามารถส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดการเชื่อมโยงของพื้นที่ผังอันตามันเข้าด้วยกันขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.1.1.4 การศึกษาจากนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ มีการผลักดันธุรกิจส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จนปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ติด 1 ใน 5 ของโลก มูลค่าตลาดของ Wellness Tourism ของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลตั้งเป้าว่าในปี 2565 หลังสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย จะให้ความสำคัญกับการทำการตลาดที่มีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งกลุ่ม Medical Tourism และ Health and Wellness Tourism มีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้น

การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ผังอันตามันให้เป็น Smart Health and Wellness City จะเริ่มจาก 3 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต พังงาและกระบี่ โดยดึงจุดเด่นในการบริการของแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต เรื่องการเป็นศูนย์รักษาพยาบาล และการประชุมนานาชาติ จังหวัดพังงา ด้านศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ และจังหวัดกระบี่ มีน้ำพุร้อนเค็มบ่าบัต มาเป็นจุดขาย ทั้งนี้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ กรม สบส. ได้ลงพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด เพื่อประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายที่

เกี่ยวข้องในการบูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รองรับการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจแคว้นอันดามัน (Andaman Wellness Corridor:AWC) ทำให้เกิดเป็นเมืองสุขภาพรองรับการเป็น Metaverse (เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง) ในอนาคต จนกลายเป็นเมืองมหาอำนาจด้านสุขภาพของโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด

2.1.2 มอหมายเจ้าภาพในระดับพื้นที่

การฟื้นฟูเศรษฐกิจการท่องเที่ยวถือเป็นภารกิจหลักหลังโควิด-19 โดยมีเรื่อง wellness เป็น 1 ในยุทธศาสตร์สำคัญ โดยเฉพาะฝั่งอันดามันที่มีศักยภาพในการต่อยอดไปสู่เมืองสุขภาพ เพื่อผลักดันบทบาทให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) และเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก (World Class Wellness Destination)

ในการสัมมนากำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย (Thailand Tourism Congress 2022) ได้มีการระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากทั้งภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาไปสู่การเป้าหมายการเป็นอันดับ 1 ของโลกในฐานะ World Class Wellness Destination ภายใน 5 ปี ในคอนเซ็ปต์ “Living in Sustainability and Prosperity for All” แนวทางการพัฒนา คือ ยุทธศาสตร์ Healthy หมายถึง สุขภาพดี

รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต กล่าวต่อที่ประชุมสัมมนาว่าด้วยการขับเคลื่อนพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สู่มืองท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษาตำบลกะรน ณ โรงแรมประมุขโก้ รีสอร์ท จังหวัดภูเก็ต โดยระบุว่างานศึกษาวิจัยดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ (บพท.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) มาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564 ถึง มิถุนายน 2565 โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่และระดับภูมิภาค จัดกิจกรรมย่อยที่สำคัญรวม 6 กิจกรรมประกอบด้วย 1. การจัดทำผังข้อมูลด้านสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต 2. การศึกษาตลาดส่งเสริมสุขภาพโลก พฤติกรรมและการคาดการณ์ 3. การศึกษามาตรการข้อบังคับ บทบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมสุขภาพจังหวัดภูเก็ต 4. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดภูเก็ต ภายหลังเกิดวิกฤตการณ์โควิด-19 5. การฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการโรงแรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้บริหาร และ 6. การพัฒนาเขตส่งเสริมสุขภาพตำบลกะรนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภาคการบริการและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายหลังการระบาดของโควิด-19

การศึกษารายชื่อของ รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม ชี้ให้เห็นว่าสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาคธุรกิจและหน่วยราชการ เช่น เครือข่ายชุมชนที่ได้ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย ตลอดจนจนถึงชมรมธนาคารภูเก็ตที่จะมาให้คำปรึกษาทางการเงิน เพื่อช่วย

สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพของตำบลละรณให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในการขับเคลื่อนในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดและพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิของผู้วิจัย พบว่า ทั้งจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ในพื้นที่พบว่า รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ซึ่งตามข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏในแผนภาพที่ 4-1 และ 4-2 นั้น มีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 - 2 แสดงการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่/Wellness

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566.

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/wellness ในพื้นที่ ปรากฏตามแผนภาพที่ 4-2 ทำได้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ ร่วมกันกำหนดนโยบาย แล้วส่งผ่านลงมายังคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวอันดามันอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานพื้นที่สามฝ่ายประกอบด้วย จังหวัด ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่ ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่าการขับเคลื่อนฯ ที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สถาบันการศึกษาในพื้นที่ร่วมกับภาคเอกชน เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก (Key Driver) มีการหารือร่วมกันตลอดมาในการผลักดัน ตัวอย่างเช่นในจังหวัดภูเก็ต มีการจัดตั้งศูนย์ประสานการส่งเสริมสุขภาพอันดามัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เป็นกลไกด้าน

การพัฒนาความร่วมมือทางสังคม ของการลงทุนเศรษฐกิจสุขภาพ (Urban Collaboration and Institution Arrangement) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบโครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน โดยมีสถานที่ตั้งโครงการอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต งบประมาณรวมทั้งสิ้น 5,116 ล้านบาท เพื่อเป็นสถานที่ทำการวิจัย พัฒนาวิชาการด้านสาธารณสุข เป็นสถานพยาบาลขั้นตติยภูมิ (Tertiary Care) และเฉพาะทางเป็นหลัก โดยสามารถรักษาโรคระดับต้นและโรคซับซ้อน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว ในการเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอันดามันและประเทศไทยต่อไป

2. ระดับของการให้ความร่วมมือในส่วนของจังหวัดมีการสนับสนุนในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้น จังหวัดจึงมีสถานะเป็นผู้สนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ในขณะนี้ยังไม่มีที่ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน AWC ในพื้นที่ระดับจังหวัด หรือแม้แต่สามจังหวัดนำร่อง มีเพียงคณะทำงานในคณะกรรมการร่วมภาคเอกชนจังหวัด (กรอ.) เท่านั้น โดยยังไม่มีเจ้าภาพหลัก

3. หน่วยงาน ได้แก่กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมส่งเสริมบริการสุขภาพ ทั้งนี้ ในส่วนของกรมฯ รับผิดชอบในการขับเคลื่อน AWC ในพื้นที่ พิจารณาว่าหากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องการการส่งเสริมสนับสนุนบริการสุขภาพ อย่างไรก็ตามก็จะสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ นั้นเดินไปได้ เช่น การช่วยเรื่องอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว การขยายเวลาพักรักษาตัว (การยืดเวลา VISA) แต่ไม่ใช่การจัดสรรงบประมาณให้ แต่กรมฯ จะเสนอเรื่องไปยัง สสช. ซึ่ง สสช. จะสนับสนุนงบประมาณแบบบูรณาการให้ คาดว่าในปีงบประมาณที่จะถึง AWC จะได้รับงบประมาณเพิ่มเติม

หากเป็นในพื้นที่จังหวัดเรื่อง wellness จะอยู่ในการดูแลของ กองคุ้มครองผู้บริโภคที่สาธารณสุขจังหวัด ส่วนในส่วนกลางจะเน้นการผลักดันอุตสาหกรรมแพทย์มากกว่าการบริการ นอกจากนี้ด้าน Academic กรมฯ มีความร่วมมือกับหลายมหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยมหิดล/มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็น area based เป็นต้น การวางโครงสร้างในการขับเคลื่อนภาคบริการ เน้นการออกแบบให้ครบ value chain โครงสร้างระดับชาติที่มีคณะกรรมการ Medical Hub มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการท่องเที่ยวและการกีฬาเป็นประธาน ขณะนี้กรมฯ กำลังเสนอปรับในส่วนอนุกรรมการและกรรมการประธาน (กันยารัตน์ กุญสุวรรณ, สัมภาษณ์, 2566)

4. หน่วยงานระดับชาติ เช่น สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานปรมาณู มีการเสนอแผนการพัฒนาฯ อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ AWC/TWC/Specialize Expo แผนพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้ SEC ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวจังหวัดอันดามัน แผนพัฒนาจะมีจุดเน้นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สามารถบ่งบอกทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะอันใกล้ หรือไม่เกิน 5

ปี โดยเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน ทั้งสถานะของทุนในมิติต่าง ๆ การพัฒนามีเป้าหมายที่ชัดเจนในการได้รับผลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประเทศ รวมถึงการสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ในขั้นตอนการกำหนดกรอบทิศทางของแผน ไปจนถึงการยกร่างแผน ก่อนถึงการนำไปปฏิบัติจริง

5. ลักษณะการประสานงานและขับเคลื่อน จะดำเนินการผ่านกลไกกรอ. ในระดับชาติ เป็นหน่วยงานเรียกว่า กรอ. ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524 โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ฝ่ายเลขานุการ โดยที่กรรมการจากภาครัฐ ประกอบด้วยรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กรรมการ ภาคเอกชนประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 สถาบัน คือ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย ในระดับจังหวัดเรียกว่า กรอ. จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการจากภาคเอกชน ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด สมาคมโรงแรม สมาคมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ตามที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดร่วมกันของแต่ละจังหวัด โดยมีคณะทำงานดำเนินการ คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ขึ้น ดังนั้นการประสานงานในส่วนของการท่องเที่ยวในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวเลนส์อันดามัน ในส่วนกลางเมื่อมีนโยบายผ่านลงมา แต่ละจังหวัดจะมี กรอ. เป็นหน่วยประสานงาน เพื่อปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ

การดำเนินการผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีความชัดเจน จะดำเนินการเป็นลักษณะของการทำงานด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เช่นกันถือเป็นบทบาทหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นใดอย่างใดก็ตาม ในการสนับสนุนการเป็นระเบียงเศรษฐกิจเวเลนส์อันดามัน ยังไม่ได้มีการกระจายนโยบายที่ชัดเจนว่าจะไปในทิศทางใด จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อหน่วยงานในส่วนท้องถิ่นในการที่จะให้การสนับสนุนต่อนโยบายของภาครัฐ เพื่อเป็นการสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยว

6. ข้อจำกัดในการบูรณาการความร่วมมือในการสร้างมาตรฐานมาตรฐานที่สามารถยอมรับร่วมกันได้ระหว่างภาครัฐและเอกชน จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจไว้วางใจ นอกจากนั้นควรผลักดันความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยการสร้างมาตรฐานให้กับแหล่งท่องเที่ยว เช่น

การออกใบรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ให้กับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

7. หากได้รับเลือกให้เป็น Specialize Expo 2028 จะเป็นตัวเร่งในการสร้าง AWC ให้สำเร็จเร็วขึ้น การจัดงานเอ็กซ์โปวาระพิเศษ (Specialised Expo) นี้ เป็นงานมหกรรมระดับโลกภายใต้ลิขสิทธิ์ขององค์การนิทรรศการนานาชาติ (Bureau International des Expositions หรือ BIE) โดยประเทศที่เป็นประเทศเจ้าภาพจะได้รับประโยชน์ในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรมและด้านการท่องเที่ยว โดยมีเงื่อนไขว่ารัฐบาลจะต้องรับเป็นเจ้าภาพการจัดงานในการจัดงาน Specialised Expo 2027/2028 ประเทศไทยเสนอตัวเป็นเจ้าภาพการจัดงาน ภายใต้ชื่องาน เอ็กซ์โป 2028 ภูเก็ต ประเทศไทย หรือ Expo 2028 Phuket Thailand โดยกำหนดจัดในช่วงระหว่างวันที่ 20 มีนาคม – 17 มิถุนายน พ.ศ. 2571 ใช้พื้นที่ในการจัดงานรวม 141 ไร่ บริเวณตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ภายใต้การดูแลของโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

แผนภาพที่ 4 - 3 แผนการดำเนินงานในพื้นที่จริง

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566.

แผนภาพที่ 4-3 แสดงการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวด้วยการดำเนินงานในพื้นที่จริง การขับเคลื่อนเริ่มจากการขับเคลื่อนระดับชาติ ส่งผ่านมาทางจังหวัดโดยได้รับการประสานงานจาก กรอ. มีการดำเนินงานโดยโรงแรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สภาหอการค้า และสถาบันการศึกษาร่วมเป็นคณะทำงาน ด้วยการประสานงานจาก กรอ. เชื่อมโยงเข้ากับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

2.1.3 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ตเป็นฝ่ายเลขานุการ

ศูนย์ประสานการส่งเสริมสุขภาพอันดามัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต นำโดย รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม รองอธิการบดีวิทยาเขตภูเก็ต ร่วมกับผู้บริหารบริษัท อันดามันพัฒนาเมือง จำกัด คุณก้าน ประชุมพรรณ หัวหน้าโครงการ การศึกษาและพัฒนากระบวนการกระตุ้นการลงทุนเศรษฐกิจสุขภาพ (Karon Wellness: A Implementing Karon Wellness for Investment in Areas) ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ประจำปีงบประมาณ 2565 เข้าร่วมจัดแสดงนิทรรศการในงานมหกรรมอารยสถาปัตย์ และนวัตกรรมสุขภาพเพื่อคนทั้งมวล ครั้งที่ 6 (Thailand Friendly Design Expo 2022) รวมพลังขับเคลื่อนเมืองสุขภาพ เมืองท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับคนทั้งมวล ระหว่างวันที่ 15 – 18 ธันวาคม 2565 ณ ฮอลล์ EH102 ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา การจัดแสดงในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหวังเกี่ยวกับการขับเคลื่อนในเชิงนโยบายระดับประเทศ เกี่ยวกับเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Wellness Economic Corridor: AWC) เพื่อการขับเคลื่อนเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันด้วยองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เกิดการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาการ ภาควิชาเอกชน และภาคประชาสังคม สู่การพัฒนาอันดามันอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้จังหวัดภูเก็ตโดยบริษัทอันดามันพัฒนาเมือง จำกัด และภาคีเครือข่าย ได้พัฒนาความร่วมมือกับบริษัท ซีอาร์เอสซี อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล คอมพานี ลิมิเต็ด ซึ่งเป็นบริษัทของรัฐที่มีขนาดใหญ่ อยู่ภายใต้กำกับดูแลโดยตรงจากคณะกรรมการกำกับและบริหารทรัพย์สินของสภาแห่งรัฐ (SASAC) บริษัทนี้ถือได้ว่า เป็นหวังโซ่อุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ในการออกแบบวิจัยระบบการควบคุมการจราจรทางรถไฟ การผลิตเครื่องจักร และการบริหารวิศวกรรม เป็นหน่วยงานเฉพาะที่ผลิตเครื่องระบบการควบคุมการจราจรทางรถไฟประเทศจีน ทั้งนี้ การลงนามความร่วมมือทางธุรกิจภายใต้โครงการเคเบิลคาร์ภูเก็ต (Phuket Cable Car) อยู่ภายใต้กรอบงบประมาณ 6,500 ล้านบาท เป็นความร่วมมือทางด้านการลงทุน (Urban Collaboration and Institution Arrangement) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองจากนานาชาติ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ ที่เกิดจากกลไกพัฒนาเมืองหรือที่เรียกว่า “ตัวกระตุ้นการให้เกิดการลงทุนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต”

2.2 ขั้นตอนระดับพื้นที่

คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน รับนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) มาปฏิบัติ และรายงานกลับไป ทำหน้าที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) อีกครั้ง เพื่อ คณะกรรมการนโยบาย

การท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) จะได้นำไปกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาที่มีความเหมาะสม แล้วมอบหมายให้หน่วยงานเจ้าภาพนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ โดยมีคณะรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

2.3 ตัวอย่างของโครงการสำคัญของ Health Tourism จำแนกตามประเด็นการพัฒนา

แผนภาพที่ 4 - 4 แสดงโครงการสำคัญของ Health Tourism จำแนกตามประเด็นการพัฒนา

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565.

2.3.1 Core Activities

2.3.1.1 Medical & Wellness Centers

1. ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดภูเก็ต สู่เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก งบฯ 1,412 ลบ. (กรม. อนุมัติในหลักการเมื่อ 1 มี.ค. 2565 แผน กลุ่มจังหวัดฯ ปี 66) #
2. โครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติ อันดามัน งบฯ 5,116 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ปี 66-69) #

2.3.1.2 World Class Events

1. โครงการ Expo 2028 Phuket Thailand งบ 4,180 ลบ. *
2. เสนอเป็นเจ้าภาพการแข่งขัน กีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 33 (พ.ศ. 2568) (กก./นรม. รับทราบ ให้ กก. ศึกษาความเป็นไปได้) *

2.3.2 Specific Enabling Factors

2.3.2.1 Infrastructure

1. โครงการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อผู้สัญจรเกิดความสะดวก และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน งบ 49.9 ลบ. (แผนกลุ่ม จังหวัด, ภูเก็ต ปี 66) #
2. โครงการทางหลวงแนวใหม่ สายบ้านเมืองใหม่ – บ้านเกาะแก้ว (สาย บ้านสาคุ – บ้านเกาะแก้ว) (การทางพิเศษ, ขอ EIA) *
3. โครงการก่อสร้างสนามบินนานาชาติพังงา (AOT อยู่ระหว่างศึกษา) *

3.1 Regulation ได้แก่ มาตรการทาง VISA เพื่อดึงดูดคนต่างด้าวที่มีศักยภาพสูงสู่ประเทศไทย (ครม. เห็นชอบ LTR VISA ดึงดูด กลุ่ม High-skilled professional) *

3.2 Incentives (อยู่ระหว่างหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

3.3 Human Resources ได้แก่ โครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน งบฯ 5,116 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ปี 66–69) #

3.4 Technology

3.5 To support Medical & Wellness Centers

3.6 Smart City ได้แก่ 1. โครงการบริการ Phuket Smart Bus (Smart City Phuket, 2564) 2. โครงการ Andaman City Data Platform (CDP) ทางด้านการท่องเที่ยว (Smart City Phuket, 2564) และ 3. โครงการศูนย์กลางการท่องเที่ยว และ นันทนาการชุมชนคลองท่อมเมืองสปา งบฯ 165 ลบ. (แผนฯ จ. กระบี่ ปี 68) *

3.7 Services Quality ได้แก่ 1. โครงการยกระดับมาตรฐานเมืองบริการด้านการแพทย์ และสาธารณสุขมูลค่าสูงเชื่อมโยงการท่องเที่ยวนานาชาติ (International Medical City Value Based Economy) งบ 573.46 ลบ. (แผนฯ จ. ภูเก็ต ปี 63) #

*ยังไม่ได้รับงบประมาณ 2. โครงการสร้างรายได้ด้วยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับผู้ประกอบการ และประชาชน กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน งบฯ 240 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ภูเก็ต ปี 66) #

3.8 Incentives ได้แก่ Project Idea: มาตรการทาง

ภาษี เพื่อสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจด้านสุขภาพของภาคเอกชน

3.9 To Support World Class Destination

3.10 To Support Value Creation

3.11 To Support Value Creation

2.3.2.2 Inclusiveness Promotion Initiatives

1. Andaman Cluster & Local Routes

1.1 โครงการพัฒนาแหล่งสปาอารีบำบัดน้ำพุร้อนคลอง
ท่อมเมืองสลา จ. กระบี่ งบฯ 49 ลบ. (งบกลาง ปี 65)

1.2 โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจบริการ
สุขภาพ จ. กระบี่ งบฯ 1.34 ลบ. (แผนฯ จ.กระบี่ ปี 65)

1.3 โครงการการแข่งขันอันดามันอินเตอร์เนชั่นแนล
เทรล รันนิง “Andaman International Trail Running” งบฯ 9 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ปี 66)

1.4 โครงการไตรกีฬา อันดามัน (Triathlon Andaman
Sport) งบฯ 30 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ภูเก็ต ปี 66-70)

1.5 โครงการ Andaman Summer Sport งบฯ 50
ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ภูเก็ต ปี 66-70)

2. Wellness Supply Chain Linkages

2.1 โครงการพัฒนาการประมงในอ่าวพังงาอย่างยั่งยืน
(2566–2570) (นรม. สั่งการให้ กษ. พิจารณา) *

2.2 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และแปรรูป
ผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร ตามมาตรฐานฮาลาล (อว. ปี 66) *

2.3 โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
เพื่อรองรับการเป็นเมืองสุขภาพ และเมืองท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในอนาคต งบ 3.56 (แผนฯ จ. พังงา ปี
63) # ยังไม่ได้รับงบประมาณ Project Idea: โครงการพัฒนาศูนย์กลางการรวบรวมสินค้าเกษตรและ
เชื่อมโยงตลาดชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว

3. Local Tourism Enhancement

3.1 อันดามันโมเดล หมู่บ้านนำร่องท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) งบฯ 12.88 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ปี 66)

3.2 โครงการเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขัน การท่องเที่ยวอันดามันเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวระดับนานาชาติ งบประมาณ 27.15 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัดฯ ปี 66-68)

3.3 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดย ชุมชนอย่างยั่งยืน (แผนภูเก็ต, 2565)

4. SMEs Business Promotion

4.1 โครงการยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการ ด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สู่อุตสาหกรรม Andaman Go Green งบ 5.48 ลบ. (แผนกลุ่มจังหวัด, ปี 66)

แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน AWC

1. การขับเคลื่อน AWC

1.1 แผนปฏิบัติการ BCG ได้กำหนดเป้าหมายในด้านการท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดย ประกอบไปด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1. พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2. ส่งเสริมและพัฒนา เศรษฐกิจท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และ 3. การสร้างชุมชนที่มีความสามารถในการจัดการและ พัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมทั้งในเขตพื้นที่ เศรษฐกิจเขตอันดามัน โดยมีการดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนา การท่องเที่ยวในพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การส่งเสริมและพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวสุขภาพ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา การส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์และการประชุมแลกเปลี่ยนการค้า

นอกจากนี้แผนปฏิบัติการฯ BCG ยังมุ่งเน้นการสร้างองค์กรชุมชนที่มีการ ทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ ของประเทศให้มีความเป็นมาตรฐานสูงในตลาดโลก และส่งเสริมการนำเที่ยวและท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสมาชิกในองค์กรส่วนท้องถิ่นให้มีความรับรู้ และเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพและยั่งยืนใน ระยะยาว

การส่งเสริมให้กิจการท่องเที่ยวมีการนำเที่ยวที่สร้างประโยชน์ต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวทางการเกษตร การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีศักยภาพในการสร้างรายได้และเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อ

สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมี การส่งเสริมให้กิจการท่องเที่ยว ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการการท่องเที่ยวมากขึ้น การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรอง จะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่สำหรับการกระจายรายได้และเพิ่มโอกาสในการทำกิจกรรมท่องเที่ยว แต่ยังสามารถช่วยสร้างงานและเพิ่มโอกาสในการศึกษาและพัฒนาที่เมืองรองได้อีกด้วย นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองยังสามารถช่วยเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในพื้นที่นั้น โดยสามารถสร้างงานให้กับชุมชนในพื้นที่รอบ ๆ และส่งเสริมความเจริญของกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1.2 แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เน้นการเป็นศูนย์กลางของ เมืองท่องเที่ยว และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่เป็นแผนพัฒนาที่มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางของเมืองท่องเที่ยว และการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในภูมิภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีการพัฒนาเป้าหมายหลักเป็นการสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในเชิงท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น การพัฒนาทางด่วน การพัฒนาสะพานและท่าเรือ การขยายพื้นที่เที่ยวชม การสร้างสถานที่พักผ่อนและอาหาร การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับผู้ที่มาเยือนเมืองท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาการตลาดที่มีคุณภาพ เช่น การสร้างศูนย์การค้าและสถานบริการท่องเที่ยว และการสร้างศูนย์ฝึกอบรมและการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ ยังมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการที่มีคุณภาพ และการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคของประเทศ

นอกจากการเป็นศูนย์กลางของเมืองท่องเที่ยว และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม แผน พัฒนาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ยังมีเป้าหมายในการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับกิจการทางการท่องเที่ยวท้องถิ่น โดยให้เกิดการเติบโตและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างโครงการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน การสร้างสินค้าและบริการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับตลาดที่เป็นไปได้ การสร้างการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและอื่น ๆ

อีกทั้งยังมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการขนส่งเพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาทางเรือและทางอากาศ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งและลดเวลาการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทั้งสามจังหวัดนี้ เป็นจุดที่มีการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะพื้นที่ทางทิศใต้ของประเทศ ซึ่งมีภูมิประเทศที่สวยงามและแหล่งท่องเที่ยวมากมาย เช่น หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน อุทยานแห่งชาติเขา

พนมเจริญ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะพีพีและอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางกายภาพและจิตใจด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ เช่น ตกปลา ดำน้ำ และการท่องเที่ยวศึกษา ซึ่งทำให้มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมไปยังชุมชนในพื้นที่ด้วย โดยยังให้ความสำคัญกับการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงความยั่งยืนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด้วย เมื่อเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการในภูเก็ต พังงา และกระบี่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนและการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น จะช่วยเพิ่มความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวในการเข้ามาเยี่ยมชมและสนุกสนานในเมืองท่องเที่ยวนี้อีกด้วย

1.3 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (Andaman Coast Region) ภายใต้แนวคิด One Gulf One Hub มุ่งเน้นการพัฒนาท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสีเขียวของพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนจากการพัฒนาแบบเติบโตไปเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการสร้างพื้นฐานและกลยุทธ์ในการตลาดที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาสารคดีและเทคโนโลยีในการดูแลสิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสามารถเป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้ในระยะยาว จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวทางทะเลและหมู่เกาะ รวมถึงการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยววัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีการสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาศูนย์กลางการประชุมและการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เป็นแผนที่รวมกลุ่มจังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ พังงา ภูเก็ต กระบี่ ระนองและตรัง เพื่อสร้างการร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภาคใต้ฝั่งอันดามัน

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ โดยมุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่หลากหลายตลอดปี และมีการพัฒนาทรัพยากรที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เช่น ชายหาดที่สวยงาม อุทยานและเขตอนุรักษ์ธรรมชาติ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมและอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยมีการพัฒนาสถานีขนส่ง ท่าเรือ และทางด่วน เพื่อสะดวกในการเดินทาง รวมถึงการปรับปรุงการบริหารจัดการน้ำทะเลและสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้มีคุณภาพและมีความยั่งยืน

2. การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเมืองเวเลนเนสอันดามัน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น (จังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่)

จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวเลนเนสอันดามัน (Andaman Wellness Economic Corridor: AWC) ซึ่งสามารถเป็นพื้นที่นำร่องที่จะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่อันดามัน ดังนั้นจึงมีแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดย AWC นั้นได้ปกคลุมพื้นที่อันดามันให้เป็นมหาอำนาจของโลกในด้านสุขภาพ โดยในการศึกษาวิจัยพบว่าพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ มีปัจจัยสำคัญ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวเลนเนสอันดามัน (AWC) บทบาทของจังหวัดภูเก็ตถูกกำหนดไว้ 4 บทบาท คือ 1. การเป็นศูนย์กลางการรักษาพยาบาลระดับโลก/ในสถานพยาบาลรัฐและเอกชน 2. การเป็นศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการนานาชาติในระดับโลก 3. การเป็นศูนย์กลางเวเลนเนสระดับโลก และ 4. การเตรียมจัดงาน Specialised Expo-Phuket 2028

ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน AWC คือ โรงแรม สถานพยาบาล world's trend ยุทธศาสตร์ของประเทศ ความพร้อมของประเทศ ความสอดคล้องของพื้นที่ ความเชี่ยวชาญของคนในพื้นที่ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ (เนื่องจากเป็นกลไกหรือตัวกลางในการขับเคลื่อน) การรับรู้ของคนในพื้นที่ รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม การสนทนากลุ่มจังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. รายละเอียดในภาคผนวก ข. สถาบันการศึกษา ในที่นี้คือมหาวิทยาลัยสงขลาราชนครินทร์ ที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักร่วมกับภาคเอกชนดังที่ได้กล่าวมา

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อน AWC จากการศึกษาวิจัยพบว่าจังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวเลนเนสอันดามัน มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 ขาดการเตรียมความพร้อมในขับเคลื่อน คือ กลไกในภาครัฐยังขาดการผลักดันในการสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาในอุตสาหกรรม การสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคอุตสาหกรรมบริการอย่างแท้จริง ขาดการเข้าไปกระตุ้นเติมเต็มด้านองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ รวมทั้งยังไม่ได้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง ขณะเดียวกัน องค์ความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาและยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจยังมีไม่มากนัก

นอกจากนี้ การปฏิบัติตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่ ในระดับภาคยังมีความกระจัดกระจายไม่มีความโดดเด่น ขณะที่ภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และชุมชนในท้องถิ่น มีความตื่นตัวและพร้อมที่จะผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวในท้องถิ่น แต่ยังคงขาดปัจจัยและกลไกอื่น ๆ ในการผลักดัน การสนทนากลุ่มจังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. รายละเอียดในภาคผนวก ข.

ประเด็นที่ 2 การขาดความชัดเจน ไม่ได้มอบหมายให้มีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน จากการสัมภาษณ์ นพ.บัญชา คำของ ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต พบว่า ที่ผ่านมามีการขับเคลื่อน AWC มีภาคเอกชน บริษัทภูเก็ตพัฒนาเมือง สถาบันการศึกษาในพื้นที่ และโรงพยาบาล ริเริ่มและขับเคลื่อนการดำเนินการ หากแต่ยังขาดความชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะรับผิดชอบในการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ กระทั่งการกำหนดบทบาทของระดับจังหวัด หรือกรมสนับสนุนบริการสุขภาพก็ยังไม่ได้มีนโยบายที่จะขับเคลื่อนในระดับต่าง ๆ อย่างชัดเจน ดังนั้นภาคเอกชนและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จึงมีข้อเสนอว่าควรมีโครงสร้างที่ชัดเจน ขับเคลื่อนไปด้วยกันทั้ง 3 จังหวัด (บัญชา คำของ, สัมภาษณ์, 2566)

ประเด็นที่ 3 การดำเนินโครงการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน คือ การดำเนินโครงการ AWC มีความเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวงร่วมกันในการขับเคลื่อนเช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หากไม่มีกระทรวงหลักในการรับผิดชอบจะเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ และจะเกิดเป็นช่องว่างในการพัฒนา จากการพัฒนาในระดับของประเทศ สู่การพัฒนาในระดับพื้นที่ รศ.ดร.ภานุพงศ์ พุทธิรักษ์ การสนทนากลุ่มจังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข.

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มีการนำเสนอแผนทั้ง AWC และ TWC กับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ยังไม่เห็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่อย่างชัดเจน เนื่องจากแต่ละจังหวัด แต่ละพื้นที่มีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องมีการ design และตัดสินใจในแต่ละด้านที่แตกต่างกันในการพัฒนาด้าน Wellness เพื่อมุ่งสู่การเป็นการพัฒนา Corridor ให้มีความโดดเด่น และมีการดึงเอาทรัพยากรเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด ดึงเอาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์มาเสนอให้เกิดความโดดเด่น แผนของ AWC สามารถจะเป็นแผนที่ช่วยในการขับเคลื่อน GDP ของประเทศได้ ภาครัฐส่งเสริม เอกชนส่งเสริม มหาวิทยาลัย (สถาบันการศึกษา) เข้าร่วม เกิดความร่วมมือกันทุกภาคี ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันได้อย่างยั่งยืนเป็นตัวผลักดันกันได้แต่การขับเคลื่อนยังไม่เด่นชัดเนื่องจากยังเป็นแผน ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ

ดังนั้น ในเชิงนโยบายต้องมีกลไกอื่น ๆ ร่วมด้วย นอกจากการที่กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเข้ามาดูแลและรับผิดชอบเพื่อให้เกิด

การขับเคลื่อน ความคิดในการประกาศว่าให้ AWC เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจาก AWC เองยังไม่มี ศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถเทียบเท่ากับ EEC ในภาคตะวันออก AWC อาจจะต้องมีการพัฒนา คณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความชำนาญเทียบเท่ากับคณะกรรมการใน EEC ที่มีการส่งเสริมการลงทุน การพัฒนา และเกิดการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจได้จริง เกิดเป็น Eco-System ที่เหมาะสม ดังนั้นจุดนี้ คือช่องว่างทางนโยบายที่จะต้องมีการพัฒนา เพื่อให้เกิดทางออกสำหรับ AWC โดยเร็ว การร่วมพูดคุย กันจาก Stakeholders ทั้งสี่ฝ่ายคือ ภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัยและชุมชนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดเป็น ยุทธศาสตร์แปดด้านคือ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาตัวของ Wellness Eco-System การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตัวแพทย์แผนไทยสู่การแพทย์ที่สำคัญของโลก การส่งเสริมวิจัยนวัตกรรม การส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนาการลงทุนในพื้นที่ การส่งเสริม การตลาด การพัฒนาชุมชนสุภาพะ รวมถึงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ Well Being ทั้งคนไทยและ นักท่องเที่ยวที่เข้ามา

รศ.ดร. ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์ และนายพัลลภ ประจง กล่าวไปในทิศทางเดียวกัน ว่า หากสามารถพัฒนาให้เทียบเท่ากับ EEC ได้ AWC จะมีการพัฒนาขึ้นได้ และลดช่องว่างทาง นโยบายลงเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นกฎเกีต ได้มีการสร้าง Magnet ต่าง ๆ และได้มีเอกชนเข้ามาร่วม เพื่อเกิดการพัฒนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการเกิดการพัฒนา โดยเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ในการ เข้าไปเติมเต็มด้านองค์ความรู้

นายพัลลภ ประจง กล่าวเสริมว่า “กฎเกีตควรมีการจัดตั้งเป็น *Steering Committees* เพื่อที่งานจะได้ไม่ซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงานหรือ *Stakeholders* เพื่อการทำงานที่ ถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น”

รศ.ดร. ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์ ยังกล่าวอีกว่า “ควรมีการจัดตั้งทำ *Pool Data* ของมหาวิทยาลัย เพื่อสามารถดึงข้อมูลกลางของแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อจะได้กำหนดทิศทาง มาตรฐาน ความเชี่ยวชาญของนักวิชาการที่จะเข้ามาร่วม ทำงานเพื่อการพัฒนาาร่วมกันได้”

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมพร้อมในการขับเคลื่อนของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ขาดความชัดเจนใน การมอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ และการบูรณาการข้ามหน่วยงานของภาครัฐ ตลอดจนการสนับสนุน งบประมาณทั้งงบประมาณรายกระทรวงและงบประมาณเชิงวาระ (*agenda*)

2.2 จังหวัดพังงา

จังหวัดพังงามีบทบาทภายใต้การขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาระเบียง เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) 5 บทบาท คือ 1. ศูนย์กลางการดูแลนักท่องเที่ยวระดับโลก ร่วมกับ Sky Doctor ที่ผ่านมาตรฐานสากล CAMTS 2. ศูนย์ประสานงานกลาง (Claim Center) 3. พัฒนา

ระบบของกลุ่มพำนักระยะยาว (Long Stay) ในการรักษาที่เป็น Climate 4. การพัฒนาให้เป็นศูนย์
ทันตกรรม โดยศึกษาการจัดตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์นานาชาติ และ 5. กัญชานกมิตโลกเสมือนจริง
(Cannabis Meraverse)

ก่อนการผลักดันให้เกิดโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดา
มัน (AWC) จังหวัดพังงา ได้มีการร่วมกันจัดทำแผนงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวาง
แนวทางโดยการเริ่มต้นพังงากันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การเป็นเมืองแพทย์แผนไทย พังงาเมือง
สมุนไพร รวมทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน ในส่วนของสาธารณสุขเองได้เตรียมความพร้อม เพื่อรองรับ
นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์การแพทย์เขาหลัก โดยให้การบริการทั้งในรูปแบบปกติและแบบ premium
เช่น ทางด้าน dental นอกจากนี้ยังให้บริการทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น กฎหมายทางด้านสปา
หรือออกใบอนุญาตให้กับสถานประกอบการ เป็นต้น นายวรชัย ใจเย็น การสนทนากลุ่มจังหวัดพังงา
เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข.

ทั้งนี้ จังหวัดพังงา ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อขับเคลื่อนโครงการ AWC
โดยการเตรียมพื้นที่ที่มีศักยภาพ ทำงานร่วมกับหลายภาคส่วน เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา
กรมส่งเสริมสุขภาพ สาธารณสุข เป็นต้น โดยเป็นการเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาหาร
ที่สร้างเสริมสุขภาพ สปา อาหารสมุนไพร ฯลฯ การสร้าง supply ให้พร้อมรับกับ demand ที่จะ
เกิดขึ้น โดยร่วมกับนโยบาย sea sand sun การท่องเที่ยวของพังงาจัด hospitality ภาคการท่องเที่ยว
ที่ยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวและประชาชนไปพร้อม ๆ กัน จาก
แนวคิด Andaman wellness corridor (เอกรัฐ หลีเส็น, สัมภาษณ์, 2566)

ดังนั้น การผลักดันให้เกิดโครงการ AWC ขึ้นมานั้นถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก
ที่ผ่านมามากประเทศสามารถผลักดันขึ้นได้ก่อนประเทศไทย ตัวอย่างเช่น European Spa
Association โดยมีสมาชิกมากกว่า 20 ประเทศ แต่หากมองกลับมาที่ประเทศไทยจะพบว่า มีคลัสเตอร์
เพียงไม่กี่จังหวัดที่สามารถผลักดันได้ ดังนั้น ประเทศไทยต้องหาจุดที่เป็น Signature ของผลิตภัณฑ์
ของตนเองให้ได้ เช่น ผลิตภัณฑ์โรงแรมมีข้อกำหนดเช่นไร เพื่อสร้างเป็นมาตรฐานให้สมาชิกในกลุ่ม
เป็นต้น คุณสมบัติ ดาวพิเศษ การสนทนากลุ่มจังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566
รายละเอียดในภาคผนวก ข. ขณะเดียวกัน ภาคการศึกษาของจังหวัดพังงาก็ได้เตรียมความพร้อม
เช่นกันโดยมีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น โดยเตรียมคน และมอบใบประกาศให้แก่ผู้เรียน เช่นเยาวชน
ในจังหวัดพังงา โดยบริการวิชาการและตอบโจทย์ AWC ได้รับทุนจากกระทรวง อว. และผู้ให้ทุนหลาย
ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นายภัทรวรรต ศรีบุญจิต การสนทนากลุ่มจังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566
รายละเอียดในภาคผนวก ข.

ปัจจัยที่ช่วยในการขับเคลื่อน AWC ของจังหวัดพังงา การสนทนากลุ่ม
จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข. คือ มีการขับเคลื่อน AWC

ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด และ Soft power ในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น และดำเนินการผ่านสถาบันการศึกษา ภาคเอกชนและกรอ. จังหวัดเช่นกัน

ปัญหาและอุปสรรคของจังหวัดพังงา จากการศึกษาวิจัยพบว่า จังหวัดพังงาประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน คือ ความล่าช้าในการตระหนักต่อเทรนด์โลกที่ให้ความสำคัญของ Wellness เนื่องจากหลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับเทรนด์ Wellness เป็นอย่างมาก เช่น เยอรมนี ตุรกี อินเดีย เป็นต้น ขณะเดียวกันประเทศต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจสมุนไพรไทย แต่ประเทศไทยกลับยังตื่นตัวแต่กระแสเทรนด์ไม่มากนัก การสื่อสารที่ยังไม่มีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ มากนัก

2.3 จังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) โดยถูกกำหนดให้มีบทบาทในด้านการส่งเสริมพัฒนาสปาคลองท่อม เป็นสปาระดับโลกโดยบริษัทเอกชนชั้นนำ และเป็นศูนย์กลางด้านการรักษาพยาบาล

ปัจจุบันจังหวัดกระบี่อยู่ระหว่างการคัดเลือกเป็นเจ้าภาพจัดงาน Specialized Expo 2028 หากประเทศไทยได้รับการคัดเลือกจะเป็นโอกาสครั้งสำคัญ ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุขจะเป็นแม่ข่ายในการจัดงาน เพราะเป็นงานด้าน Wellness ที่สำคัญที่ครอบคลุมถึงน้ำร้อน สปาของกลุ่มอันดามัน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นการขอเป็นเจ้าภาพ จัดงาน Specialized Expo 2028 ภาคเอกชนตั้งข้อสังเกตว่าภาคเอกชนจะได้ประโยชน์อย่างไรจากการเป็นเจ้าภาพจัดงาน ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ภาครัฐจะต้องสื่อสารให้กับภาคเอกชนได้ทราบต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคของจังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิจัยพบว่า จังหวัดกระบี่ประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน โดยสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความแตกต่างระหว่างความพร้อมและความเข้าใจของภาครัฐกับภาคเอกชน กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลที่จะมอบหมายลงมาตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ หากแต่หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดกระบี่มองว่าการดำเนินโครงการ AWC นั้นยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ AWC นางสาวอุศนา หนูชัยแก้ว การสนทนากลุ่มจังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข. เนื่องจากการดำเนินโครงการ AWC เป็นนโยบายใหม่และยังไม่ได้มีการส่งมอบนโยบายมายังพื้นที่อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้ขับเคลื่อนนโยบายยังไม่สามารถปฏิบัติในพื้นที่ได้มากนัก

ตรงกันข้าม ภาคธุรกิจเอกชนกลับมีการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพิจารณาจากประเด็นเรื่องสุขภาพและสุขภาวะที่ดี ภาคธุรกิจมองว่าจะเป็นเทรนด์ที่มีบทบาทมากขึ้นในอนาคต ภาคธุรกิจของจังหวัดกระบี่ได้เห็นความสำคัญเพื่อเตรียม

ความพร้อมเข้าสู่ AWC ส่งผลให้มีการเชิญชวนผู้ประกอบการหลายแห่งเข้ามาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับเทรนด์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีความพยายามที่จะยกระดับ มาตรฐานของโรงแรมให้มีการให้บริการที่ดีขึ้น นางสาววิชุดพรรณ ศรีสัญญา การสนทนากลุ่มจังหวัด กระบี่ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข.

ประเด็นที่ 2 นโยบายจากภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนมองว่าในปัจจุบันยังไม่ เห็นแผนงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ที่ผ่านมภาคธุรกิจเอกชนได้มีการขับเคลื่อนได้ตามกำลัง ความสามารถของตนเอง แต่ในมุมมองของหอการค้าและสมาคมการโรงแรม ยังมีต้องการได้รับการ สนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งหากมีนโยบายและงบประมาณที่ชัดเจน ภาคเอกชนในพื้นที่เชื่อมั่นว่าจะ สามารถปฏิบัติให้ได้มากกว่านี้ การสนทนากลุ่มจังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข.

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ เวลเนสอันดามัน

จากการศึกษาผู้วิจัยขอแบ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขต ระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ขอแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียง เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

3.1.1 นโยบายของรัฐบาล การบูรณาการแผนงาน แผนเงิน แผนคนและ บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน การดำเนินโครงการ AWC นั้นยังขาดความชัดเจนในทาง ปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ AWC นางสาวอุศนา หนูชัยแก้ว การสนทนากลุ่มจังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดในภาคผนวก ข เนื่องจากการดำเนินโครงการ AWC เป็น นโยบายใหม่และยังไม่ได้มีการส่งมอบนโยบายมายังพื้นที่อย่างชัดเจนส่งผลให้ผู้ขับเคลื่อนนโยบายยัง ไม่สามารถปฏิบัติในพื้นที่ได้มากนัก สอดคล้องกับมุมมองของภาคเอกชนที่มองว่าในปัจจุบันยังไม่เห็น แผนงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งที่ผ่านมภาคธุรกิจเอกชนได้มีการขับเคลื่อนได้ตามกำลัง ความสามารถของตนเอง แต่ในมุมมองของหอการค้าและสมาคมการโรงแรม ยังมีต้องการได้รับการ สนับสนุนจากภาครัฐ การสนทนากลุ่มจังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 รายละเอียดใน ภาคผนวก ข.

3.1.2 แนวทางในการขับเคลื่อนในระดับชาติสู่ระดับพื้นที่ ความเชื่อมโยงใน การนำไปปฏิบัติและสร้างความสำเร็จ ประเด็นเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขต ระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันจากระดับชาติไปสู่ระดับพื้นที่ ยังเป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนให้ความ

สนใจ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ยังคงตั้งคำถามถึงแนวทางการขับเคลื่อนเนื่องจากยังขาดความชัดเจน ขณะที่ภาคเอกชนก็คาดหวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาภาคเอกชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน

3.1.3 ขาดการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก จากการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการ AWC จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (บัญชา คำของ, สัมภาษณ์, 2566)

จึงต้องอาศัยหลักการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaboration) ซึ่งจะช่วยประสานการทำงานให้สอดคล้องกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มทีมงาน เพื่อให้เป้าหมายหลักร่วมกันขององค์กรเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ภาคเอกชนยังไม่ทราบว่าจะมีหน่วยงานใดของรัฐบาลที่เป็นเจ้าภาพหลัก ทำให้ภาคธุรกิจเอกชนจะเป็นกลไกหลักในการทำงานในพื้นที่ แต่หากพิจารณาถึงการขับเคลื่อนโครงการ AWC พบว่า ยังขาดหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่

3.1.4 ขาดกลไกหลักในระดับพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาของการขับเคลื่อนโครงการ AWC คือ การขาดกลไกในการขับเคลื่อนโครงการ ที่ผ่านมามีความไม่ชัดเจนนับตั้งแต่ต้นนโยบายระดับรัฐบาลจนถึงกลไกระดับพื้นที่ ในประเด็นนี้ภาคเอกชนมองว่าภาครัฐควรให้ความสำคัญ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนของทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยงานของรัฐบาล ภาคเอกชน และสถานศึกษาในพื้นที่

3.1.5 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทั้งวาระระดับชาติและวาระในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ การเป็นเจ้าของร่วมกัน ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับเทรนด์ Wellness เป็นอย่างมาก เช่น เยอรมนี ตุรกี อินเดีย เป็นต้น แต่ในประเทศไทยการรับรู้ความเข้าใจในเทรนด์ Wellness ยังมีไม่มากนัก ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง การขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเขตอันดามัน คือ ความล่าช้าในการตระหนักต่อเทรนด์โลกที่ให้ความสำคัญของ Wellness

3.1.6 การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประชาชน การดำเนินโครงการใด ๆ จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและร่วมดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนา AWC จะต้องอาศัยประชาชนเป็นพื้นที่ในการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การขับเคลื่อน AWC ไม่ใช่บทบาทของภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ต้องเกิดจากการขับเคลื่อนของ

ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้ธุรกิจขนาดเล็ก ชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อยมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน และได้รับประโยชน์จากการเติบโตของ AWC ร่วมกัน ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่กล่าวว่า “สิ่งที่ควรเน้นคือการทำให้ธุรกิจขนาดเล็ก ชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อย มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน และได้รับประโยชน์จากการเติบโตของ AWC トラバドที่พวกเขาไม่ได้รับรู้ ร่วมด้วย ร่วมเป็นส่วนหนึ่ง เราคงไม่สามารถพูดได้ว่ามีผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์” (วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, สัมภาษณ์, 2566)

3.1.7 การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและนโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่ารัฐบาลใหม่จะดำเนินโครงการ AWC ในอนาคตอย่างไร จะมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินนโยบายหรือสาระของโครงการ ดังนั้น ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจึงเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งจะถูกขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) ออกเป็น 5 ประการ

3.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม (Demographic and Social Change)

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุเต็มรูปแบบ ซึ่งผู้สูงอายุมีพฤติกรรมใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวกิจกรรมเฉพาะ (สุขภาพ) ในขณะที่ Gen Y และ Z จะเป็นกลุ่มที่มีกำลังใช้จ่ายสูงและต้องการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทยอย่างมาก ซึ่งสาเหตุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้แก่ การเพิ่มพื้นที่เมืองและการพัฒนาเมืองที่เร็วขึ้น ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรจากพื้นที่ชนบทมายังเมืองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนผู้สูงอายุในประชากร และการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของครอบครัว เช่น ครอบครัวที่เคยมีจำนวนสมาชิกมากมาเป็นครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกน้อยลงเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายของประชากร มีการเกิดเทรนด์ที่เห็นได้ชัดเจนในการเพิ่มส่วนของสตรีในแรงงาน และการเพิ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อการพัฒนาในหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนผู้สูงอายุในประชากร จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงใน

พฤติกรรมการบริโภค และมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณของรัฐในการพัฒนาสวัสดิการสังคม อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคมในประเทศไทยมีหลายปัจจัย มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

3.2.1.1 การวางแผนในการเจริญเติบโตของประชากร ตั้งแต่ยุค พ.ศ. 2495 ได้มีการเริ่มนำเอาหลักการวางแผนขนาดของครอบครัว (Family Planning) เพื่อให้เกิดการควบคุมการเจริญเติบโตของประชากร ซึ่งส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตของประชากรลดลง โดยในปัจจุบันอัตราการเจริญเติบโตของประชากรไทยลดลงเรื่อย ๆ และยังมีแนวโน้มที่จะเป็นประชากรช่วงคลาดเคลื่อนในอนาคต

3.2.1.2 การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยี การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม เช่น การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว (Family Planning) และวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น

3.2.1.3 สภาพเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม เช่น การเพิ่มโอกาสในการทำงานและเงินเดือนที่มากขึ้น อาจส่งผลให้ผู้คนเลือกที่จะมีบุตรลดลง

3.2.1.4 การเข้าร่วมกลุ่มสังคม การเข้าร่วมกลุ่มสังคม ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กันได้ นอกจากนี้การเข้าร่วมกลุ่มสังคมยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงในชีวิตระยะยาว การเข้าร่วมกลุ่มสังคมมีหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนร่วมงาน กลุ่มศิลปิน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มที่มีความสนใจเดียวกัน เลือกร่วมกลุ่มที่ตนเองสนใจช่วยให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเพิ่มความรู้ความสามารถของตนเองได้ เช่น การเข้าร่วมกลุ่มที่เน้นการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ หรือการเข้าร่วมกลุ่มกีฬา เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและสุขภาพกายของตนเอง อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมกลุ่มสังคมไม่ใช่เรื่องที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีได้เสมอไป บางครั้งอาจพบเจอกลุ่มที่ไม่เหมาะสมกับตนเองหรือมีความคิดแตกต่างกันมากจนทำให้ไม่สามารถเข้าใจ

ตามข้อมูลล่าสุดจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรไทยปี 2564 มีจำนวนประชากรทั้งหมดประมาณ 69.6 ล้านคน โดยมีผู้ชายประมาณ 34.9 ล้านคน และผู้หญิงประมาณ 34.7 ล้านคน และมีอัตราเฉพาะกิจของประชากรอยู่ที่ประมาณ 70.2 คนต่อ 100 คน หมายถึงมีประชากรทำงานและอยู่ระหว่างอายุทำงานอยู่สูง จำนวนประชากรชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ 3.6 ล้านคน โดยมากจะเป็นชาวพม่า กัมพูชา ลาวและมาเลเซีย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศไทย เกิดขึ้นมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร โดยพึงระวังต่อการเจริญสติปัญญาและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและการศึกษาที่เท่าเทียม แต่ปัจจุบันยังมีปัญหาอย่างการเป็นกลุ่มคนตกทุกข์ภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่เป็นที่น่าเป็นห่วง และความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสในชีวิต ทำให้มีการสร้างความไม่เอื้ออาทรและการแยกแยะทางสังคม ในขณะที่เดียวกันยังมีปัญหาเรื่องการต่อสู้กับความเสี่ยงและความไม่มั่นคงทางสังคม

แผนภาพที่ 4 - 5 แสดงการจัดอันดับการเป็นประเทศที่มีระบบสุขภาพที่ดีที่สุด

Rank	Country	Score 1	Score 2	Score 3	Score 4	Score 5	Score 6	
8	Australia	67.99	82.58	17.37	86.22	67.51	89.81	
9	Spain	64.66	86.28	34.25	75.81	83.82	96.8	
9	Belgium	AND IS ON TOP AMONG ASEAN COUNTRY MEMBERS						94.9
10	United Kingdom	61.73	88.63	14.66	75.61	90.25	88.41	
11	Netherlands	60.16	79.09	13.56	69.93	67.29	85.03	
12	Finland	59.6	77.76	13.41	68.97	59.65	84.59	
13	Thailand	59.52	98.7	29.05	94.99	98.74	96.1	
14	Czech Republic	57.96	76.39	14.96	67.47	71.33	88.86	
15	Norway	56.71	79.73	21.24	68.59	75.73	92.6	
16	New Zealand	54.86	86.58	16.55	71.23	73.86	89.51	
17	Germany	52.3	78.93	13.6	66.04	60.94	85.68	

AS OF 11 OCT 2021

<https://thailand.pr.go.th> PR: The Government

ที่มา : PR Thai Government, 2021.

แผนภาพที่ 4-5 จากนิตยสาร CEOWORLD Magazine's Health Care Index ได้แสดงให้เห็นถึงการจัดอันดับของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในการมีระบบสุขภาพที่ดี และประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับที่หกของโลก แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศไทยที่มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับสุขภาพที่ดี มีความตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ เข้าใจในเรื่องสุขภาพ และให้การบริการที่ดีในด้านสุขภาพ จนต่างประเทศได้จัดลำดับประเทศไทยให้อยู่ในลำดับต้น ๆ ทำให้ต่างชาติให้ความสนใจ ประกอบกับประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่งดงาม น่าท่องเที่ยวด้วยธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น การมีวัฒนธรรมที่ดี เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทย และกลับไปด้วยความประทับใจ กระแสโลก global trends ในปัจจุบันที่มี

ผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม ในประเทศไทยได้แก่การเติบโตของ เศรษฐกิจดิจิทัล (digital economy) และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในรูปแบบการทำงาน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เร็วกว่าเดิม ทำให้มีการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงาน และการเติบโตของธุรกิจในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มมูลค่าใน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและเติบโตของธุรกิจ ในหลายภาคส่วน เช่น การใช้งานเทคโนโลยี เพื่อให้บริการด้านการเงินและการซื้อขายออนไลน์ การใช้งานเทคโนโลยีในการจัดการธุรกิจโรงแรม การพัฒนาซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันเพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ จำนวนผู้ที่เข้ามาทำงาน ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในภาคกลางและภาคเหนือ ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในแนวคิดและวัฒนธรรมของชุมชน อีกทั้งยังมีการเพิ่มผู้มีรายได้สูงที่เข้ามาใช้ชีวิตใน ชุมชนที่มีการพัฒนาและสร้างรายได้ใหม่

3.2.2 การนำเอาเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ (Digital Transformation)

ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ต้องให้ความสำคัญกับการให้บริการผ่าน ระบบดิจิทัลเพื่อดึงดูด/อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การนำเอาเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลง รูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นเรื่องที่สำคัญ และสามารถช่วยให้ธุรกิจสามารถประสบความสำเร็จได้มาก ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเร็วและต้องการการปรับตัวเพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดและความต้องการของลูกค้า

ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่นการใช้แอปพลิเคชันสำหรับการ จองโรงแรม การจองตั๋วเครื่องบิน และการวางแผนการท่องเที่ยว ที่ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายใน การจัดการท่องเที่ยว และช่วยให้ลูกค้าสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ เทคโนโลยีที่ สำคัญสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวคือการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality) และเทคโนโลยี เพิ่มพูนประสบการณ์ (Experience Enhancement Technology) เช่น การใช้งานเกมเสมือนจริงใน การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การใช้ภาพและวิดีโอ 360 องศาในการแสดงสถานที่ท่องเที่ยว และ การใช้เทคโนโลยีเสียงสามมิติในการสร้างประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเสมือนจริง อีกเทคโนโลยีหนึ่ง ที่มีผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยวคือการใช้งานและพัฒนาโลจิสติกส์ (Logistics) ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในการจัดส่งสินค้าและการขนส่งผู้โดยสาร ซึ่งสามารถช่วยลดเวลาการเดินทางและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการท่องเที่ยวได้

การใช้งานธุรกิจออนไลน์ (Online Business) ก็เป็นเทคโนโลยีที่มี ผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากลูกค้าสามารถจองและชำระเงินผ่านเว็บไซต์ได้โดยตรง และยัง สามารถเข้าถึงข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว รีวิวและข้อมูลการเดินทางอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น การใช้เทคโนโลยี

สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ตของสรรพคุณ (Internet of Things) ก็ช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถจัดการและติดตามข้อมูลการท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการให้บริการต่าง ๆ ในธุรกิจการท่องเที่ยว การนำเอาเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจการท่องเที่ยวควรทำ เพื่อให้สามารถปรับตัวเพื่อเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในตลาดเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่มีผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การใช้งานธุรกิจแบบคลาวด์ (Cloud Computing) ที่ช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถเก็บข้อมูลและจัดการทรัพยากรได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้งานศูนย์กลางข้อมูล (Data Center) ซึ่งช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถจัดการและใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์และพัฒนาโปรแกรมประมวลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ

ยังมีเทคโนโลยีการติดตามที่ติดตั้งในรถยนต์ (GPS) ที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถติดตามสถานที่และการเดินทางได้อย่างง่ายดาย และช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางด้วยในส่วนของธุรกิจโรงแรม ก็มีการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้การบริการและการจัดการโรงแรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้งานโซลูชันการจัดการโรงแรม (Hotel Management Solutions) ซึ่งช่วยให้การจัดการห้องพัก การจัดการโปรโมชั่น การจัดการบัญชี และการจัดการกิจกรรมในโรงแรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกด้านหนึ่งคือการใช้งานเทคโนโลยีการติดตั้งระบบควบคุมอัตโนมัติในห้องพัก (Smart Room Control System) ที่ช่วยให้ลูกค้าสามารถควบคุมการใช้งานอุปกรณ์ต่างๆในห้องพักได้ง่ายดาย และช่วยประหยัดพลังงานในการใช้งานไฟฟ้าและน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีการใช้งานเทคโนโลยีการสื่อสารระหว่างลูกค้าและโรงแรม ผ่านแอปพลิเคชัน (Mobile Application) ที่ช่วยให้ลูกค้าสามารถทำการจองห้องพัก ติดตามสถานะการจอง และใช้บริการต่าง ๆ ในโรงแรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

และท้ายนี้ เทคโนโลยีมีผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและการบริการ การลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามและบริหารจัดการข้อมูล ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

3.2.3 วิกฤตการณ์โควิด-19 (COVID-19 Disruption)

วิกฤตการณ์ของโควิด-19 ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ระหว่างการเดินทางเป็นลำดับแรก และการให้บริการด้านการท่องเที่ยวต้องมีมาตรฐานความ สะอาด ปลอดภัยและคุณภาพเป็นที่ยอมรับ วิกฤตการณ์โควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการลดมูลค่าการท่องเที่ยว ลดการเดินทางของ

นักท่องเที่ยว การปิดสถานที่ท่องเที่ยว และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

การลดการเดินทางของนักท่องเที่ยวไปกับการปิดสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวต้องเผชิญกับภาระหนี้สิน เนื่องจากรายได้ที่ลดลงอย่างมากและความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการกู้คืนธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อการจัดการทรัพยากรบุคคล ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวมักจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กและกลายเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญในพื้นที่ การลดขนาดธุรกิจอาจส่งผลต่อการตัดสินใจในการจ้างงาน ลดความสามารถในการสร้างงานใหม่ และเพิ่มปัญหาการว่างงาน ในอนาคต วิกฤตการณ์โควิด-19 ยังส่งเสริมให้ธุรกิจการท่องเที่ยวพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ เช่น การเพิ่มการต่อต้านภัยพิบัติ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย การเพิ่มความเข้มแข็งของระบบบริการท่องเที่ยว

การพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลและประสบการณ์การท่องเที่ยวได้อย่างง่ายดาย และการพัฒนาโซลูชันด้านดิจิทัลเพื่อเปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการสร้างรายได้ นอกจากนี้การวิจัยและพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ทำให้มีโอกาสในการกู้คืนสภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวได้เร็วขึ้น

ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยการลดการเดินทางในระยะยาวอาจจะกลายเป็นแนวโน้มในอนาคต โดยเฉพาะในการเดินทางที่ไม่จำเป็นต้องเดินทางไกล การทำงานระยะไกลและการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร เพื่อลดการเดินทางในการประชุมและการทำงานก็เป็นแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในส่วนของธุรกิจการท่องเที่ยวอาจจะต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อเข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปรับเปลี่ยนการบริการ เช่นการใช้เทคโนโลยีการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ โดยทั้งนี้จะช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีความสามารถในการดำเนิน การอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว มีความสำคัญในการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรการป้องกันและควบคุมโรคของธุรกิจการท่องเที่ยว เอื้ออำนวยให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจและปลอดภัยในการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็นการบังคับใช้มาตรการทางสุขภาพเพิ่มเติม เช่นการทำการตรวจโควิด-19 หรือฉีดวัคซีนโควิด-19 ก่อนที่จะเข้าพักที่โรงแรมหรือเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว

ผลกระทบของวิกฤตโควิด-19 ได้ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวประสบกับสถานการณ์ที่มีความท้าทาย แต่ในเวลาเดียวกันก็เป็นโอกาสในการพัฒนาและปรับตัวเพื่อเข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของตลาด การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการบริการ รวมถึงช่วยลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจด้วยการใช้

เทคโนโลยีในการทำงานและการประสานงาน หากมองให้ชัดเข้าไปแล้ว จะเห็นว่าเป็นการทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถอยู่รอดในสถานการณ์ที่มีความท้าทายได้ในอนาคต

3.2.4 การตระหนักถึงความยั่งยืน (Sustainability Awareness)

ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการ และผู้ประกอบการต้องสร้างความสมดุลด้านการท่องเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การท่องเที่ยวสีเขียว/Low carbon สามารถสร้างความพึงพอใจ และประสบการณ์ใหม่ ให้กับนักท่องเที่ยวในระดับที่สูงขึ้น

การตระหนักถึงความยั่งยืน หมายถึง การเข้าใจ และรับรู้ถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตในวิถีที่ยั่งยืนต่อระบบธรรมชาติและสังคม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในยุคปัจจุบันที่มีการเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การตระหนักถึงความยั่งยืนเป็นเรื่องสำคัญในหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น การปลูกพืชแบบอินทรีย์ การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานที่ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ การลดการใช้งานพลาสติก การสนับสนุนและเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เป็นต้น การสร้างความตระหนักถึงความยั่งยืนสามารถทำได้ โดยการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการกระทำต่าง ๆ ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การตระหนักถึงความยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยว (Tourism Sustainability Awareness) หมายถึง การเข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อระบบธรรมชาติและสังคม โดยไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

การตระหนักถึงความยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยว สามารถทำได้โดยการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมุ่งเน้นให้เข้าใจถึงสิ่งที่สำคัญ เช่น การเลือกที่พักที่มีมาตรฐานคุณภาพและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมที่ใช้พลังงานทดแทนและน้ำทิ้งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การเลือกโปรแกรมทัวร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โปรแกรมทัวร์ที่ช่วยสนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น การลดการใช้พลาสติกและขยะในการท่องเที่ยว เป็นต้น การสร้างความตระหนักถึงความยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยวสามารถทำได้ โดยการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อระบบธรรมชาติและสังคม และการเลือกใช้บริการท่องเที่ยวที่มีมา การสร้างความตระหนักถึงความยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยวยังสามารถทำได้โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการที่เน้นการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมการท่องเที่ยวแบบความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมการทำ

สะอาดขยหาดและการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งข้อมูลและช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือ เว็บไซต์ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้การแสดงความตระหนักถึงความยั่งยืนในการท่องเที่ยว นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้ท่องเที่ยวที่มีความตระหนักถึงความยั่งยืนนั้นจะตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการที่ยั่งยืน และมีการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมั่นคงในระยะยาว นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนสามารถช่วยส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ได้หลายด้าน เช่น

3.2.4.1 การเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้โดยตรง โดยการส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการผลิตสินค้าท้องถิ่น การสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่น เป็นต้น

3.2.4.2 การสร้างความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนอาจช่วยให้ธุรกิจเพิ่มมูลค่าได้มากขึ้นในระยะยาว โดยการนำเสนอประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ได้รับการออกแบบอย่างยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม เช่น การใช้เทคโนโลยีในการจัดการทรัพยากรและประสิทธิภาพการทำงาน การลดการใช้พลังงานและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

3.2.4.3 การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนยังช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ โดยการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น และ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนยังสามารถช่วยส่งเสริมในด้านสิ่งแวดล้อมได้โดยตรง โดยเฉพาะในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพสูง และการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืน ยังช่วยส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีการพัฒนาและเติบโตได้มากขึ้น โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนให้ผู้เข้าชมมีโอกาสเข้ามาพบเจ้าของธุรกิจท้องถิ่นและสินค้าที่ผลิตในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอีกด้วย การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืน ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าชมมีการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่เข้าชมอีกด้วย การเรียนรู้เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความเคารพต่อวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมให้เกิดการเข้าใจว่าการท่องเที่ยว

ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน (จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่) จากการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ของ 3 จังหวัดนี้รวมถึง แนวโน้ม

การท่องเที่ยว และความต้องการของพื้นที่ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดอันดามัน ให้เป็น “Amazing Thailand, Amazing Andaman เมืองท่องเที่ยวแห่งความสุข ยั่งยืนและแบ่งปัน” ซึ่งสามารถ สรุปเป้าหมาย แนวคิดและประเด็นสำคัญในการพัฒนาได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวที่โดดเด่น หนุนเสริมซึ่งกันและกัน และมีคุณภาพสูง (Attractiveness) โดยใช้จุดเด่นจากทรัพยากรท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่มีชื่อเสียง รวมทั้งเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องในการดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และยกระดับบริการท่องเที่ยวและธุรกิจต่อเนื่องให้มีคุณภาพสูง โดยใช้หลักการท่องเที่ยวอย่างมีความสุขและรับผิดชอบต่อธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยว 2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งอย่างเป็นระบบ 3. การยกระดับ สินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีอัตลักษณ์และมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล 4. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ให้ได้รับมาตรฐานความสะอาด ปลอดภัยและสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มทุกวัย

2. การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้พื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา (Sustainable Development) โดยใช้มาตรฐานความสะอาด ความปลอดภัย และประสบการณ์จาก Phuket Sandbox เป็นหลักการสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปใช้ BCG Model ในการแก้ปัญหา Over-tourism การขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภคและปัญหาสิ่งแวดล้อม ใช้ประโยชน์จาก Technology Digital ในการพัฒนาพื้นที่และการท่องเที่ยวทั้งระบบ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว และยึดหลัก Resilience ในการพัฒนาธุรกิจและบุคลากร ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนาดังนี้ 1. การแก้ปัญหาความเพียงพอของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับพื้นที่และนักท่องเที่ยว 2. การบริหารจัดการของเสียในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ 3. การลดปัญหา Over-tourism ในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญ และ 4. การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่และสะดวกสบายสำหรับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Inclusive Growth) โดยเปิดโอกาสให้พื้นที่มีส่วนร่วมตามระดับศักยภาพและความเข้มแข็ง ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงถึงกันทั้งในมิติของเส้นทางการท่องเที่ยวหรือการเชื่อมโยงแบบ Cluster และสนับสนุนสาขาเศรษฐกิจที่มีศักยภาพและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว เพื่อกระจายความเสี่ยงจากการพึ่งพาการท่องเที่ยวมากเกินไป และตอบโจทย์แนวโน้มการท่องเที่ยวในช่วงต่อไป ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนาดังนี้ 1. การส่งเสริมการตลาดที่มีความสมดุล ในมิติของนักท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยว 2. การสนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชนมี

ส่วนรวมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ 3. การแก้ปัญหาด้านสภาพคล่องของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในระยะยาว และ 4. การสนับสนุนให้เกิดการพึ่งพากันเองภายในกลุ่มจังหวัด

การสร้างความตระหนักถึงความยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้ที่ท่องเที่ยวมีการเลือกใช้บริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจการท่องเที่ยวพัฒนาอย่างยั่งยืน และสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

3.2.5 ผลกระทบจากความขัดแย้งของชาติมหาอำนาจ อาทิเช่น สงครามรัสเซีย-ยูเครน (Russia & Ukraine Effect)

สงครามเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้การท่องเที่ยวทั่วโลกชะงักงันและหดตัวลง นักท่องเที่ยวจึงพิจารณาจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว ที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และประเทศปลายทางที่สร้างความมั่นใจต่อการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างสงครามรัสเซีย-ยูเครน (Russia & Ukraine Conflict) มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นโดยตรง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การแข่งขันและปะทะกันของมหาอำนาจในกรณีนี้ ระหว่างยูเครนที่มีการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา ยุโรปกับคู่ขัดแย้งคือรัสเซีย การใช้สงครามทั้งยุทธวิธีทางทหารและการใช้พลังงาน แก๊ส อาหารเป็นเครื่องมือในการตอบโต้ ส่งผลกระทบต่อครัวเรือน ประชาชนที่อาศัยในยุโรป ที่ต้องพึ่งพาพลังงานและอาหารบางชนิดจากรัสเซีย การลดการใช้จ่ายและสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวช่วงสงคราม ความไม่มั่นใจต่อสภาวะสงคราม ทำให้ผู้คนนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะอยู่ในเคหะสถานของตนมากกว่าจะท่องเที่ยวเดินทาง หรือการปิดโรงแรมและร้านอาหาร เนื่องจากการประกาศภาวะฉุกเฉิน การย้ายสถานที่ท่องเที่ยวไปยังสถานที่อื่น และการลดรายได้ของผู้ประกอบการในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหลาย การมีการขัดแย้งทางการเมืองและการใช้กำลังทหารในการควบคุมเมืองในบางพื้นที่ทำให้ผู้ท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทาง ซึ่งมีผลกระทบต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีการแข่งขันกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีความปลอดภัยและสะดวกสบายมากกว่า หรือเลือกที่จะไม่เดินทางท่องเที่ยว

3.2.6 การแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจัยเรื่องการแข่งขันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน การดำเนินโครงการเขตระเบียงเศรษฐกิจแนวเส้นตามัน จะต้องให้ความสนใจคู่แข่งจากประเทศเพื่อนบ้านด้วย เนื่องจาก “Health and Wellness” เป็น Mega Trend ที่ได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2560 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีมูลค่า 124 ล้านล้านบาท โดยประเทศไทยมีรายได้กว่า 100,000 ล้านบาท อยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก และมีนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้บริการมากกว่า 9.7 ล้านครั้งต่อปี (ธนาคารกรุงเทพ, ออนไลน์, 2562)

แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพสูงเนื่องจากมีขีดความสามารถด้านการแพทย์และศักยภาพในทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนามและมาเลเซีย ก็เป็นประเทศที่ให้ความสนใจกับเทรนด์ “Health and Wellness” เช่นกัน

ประเทศกัมพูชา เริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น ทั้งนี้ กัมพูชามีเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่บุคคลยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้งานได้

ประเทศฟิลิปปินส์ เข้าร่วมโครงการฯ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดูแลนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นคนในครอบครัว ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่เป็นมิตรที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม ฟิลิปปินส์ยังประสบปัญหาการขาดบุคลากรด้านการแพทย์

ประเทศเวียดนาม ภาพรวมของสุขภาพการท่องเที่ยว การเป็นอยู่คล้ายคลึงกับประเทศกัมพูชาในเรื่องของแพทย์ทางเลือก การใช้สมุนไพร สปา ซึ่งเติบโตเร็วและต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ

ประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีศักยภาพอุตสาหกรรมด้านสุขภาพ และคาดหวังให้อุตสาหกรรมด้านสุขภาพเป็นรายได้สำคัญของประเทศ นอกจากนี้ กลุ่มโรงพยาบาลชั้นนำได้เพิ่มความพยายามมอบบริการแบบครบวงจรอันยอดเยี่ยมแก่ผู้ป่วย เพื่อตอกย้ำสถานะของมาเลเซียในฐานะจุดหมายปลายทางที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้สำหรับบริการสุขภาพชั้นนำ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, ออนไลน์, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าแม้ประเทศเพื่อนบ้านมีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังเช่นประเทศมาเลเซียที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการเป็นปลายทางที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้สำหรับบริการสุขภาพชั้นนำ รวมถึงประเทศกัมพูชา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ที่มีความพยายามจะพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่สำหรับประเทศไทยนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทั้งด้านความสวยงามของพื้นที่อันดามัน สถานพยาบาลที่ได้มาตรฐาน และโครงสร้างพื้นฐานด้านสนามบินนานาชาติ เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันสามารถยกระดับเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นนิชต์ (Nitz) ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวพักอาศัยเป็นเวลาที่ยาวนานขึ้น ใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นขณะเดียวกัน พื้นที่อันดามันยังมีการขับเคลื่อนที่ชุมชนมีส่วนร่วมได้ มีสมุนไพรทำให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่ไม่เพียงแต่การรักษาโรคเท่านั้น แต่เป็นการท่องเที่ยวเชิงป้องกันโรคได้ในขณะเดียวกัน (วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, สัมภาษณ์, 2566)

3.2.7 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจโลกเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจทั้งในเชิงอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยว ธนาคารโลก (World Bank) ได้คาดการณ์สถานการณ์ทาง

เศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2566 คาดว่าเป็นภาวะเศรษฐกิจถดถอย หรือ “Economic Recession” หมายถึง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยคิดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP กล่าวคือ ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั่วโลก (GDP) จะลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 1.7 จากเดิมที่คาดการณ์ไว้ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ว่าจะอยู่ที่ร้อยละ 3.0 (Pitchaya K., ออนไลน์, 2566) เป็นผลมาจากอัตราดอกเบี้ยของธนาคารโลกที่ยังคงอยู่ในอัตราสูง สถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น สงครามยูเครน-รัสเซียที่ยังดำเนินต่อเนื่อง ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาราคาพลังงานและการแพร่ระบาดของโควิด-19

อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ได้ การประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของธนาคารไทยพาณิชย์ไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ข้อมูลทางเศรษฐกิจดีกว่าที่คาดการณ์เอาไว้ อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่เงินเฟ้อพื้นฐานมีแนวโน้มชะลอลงในอัตราที่ช้าลง เศรษฐกิจจีนที่เริ่มเปิดประเทศ ขณะที่ยุโรปเริ่มลดการพึ่งพาพลังงานจากรัสเซียมากขึ้น โดยสรุปดังนี้

เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา พบว่า การขาดสภาพคล่องของธนาคารในสหรัฐอเมริกา ยังคงมีน้อย เมื่อเทียบกับปี 2551 (ค.ศ. 2008) ที่เกิด “ซับไพรม์ ปี 2008” ขณะที่ปัญหาเงินเฟ้อมีแนวโน้มขยายตัวชะลอลง แต่เงินเฟ้อพื้นฐานมีแนวโน้มชะลอลงในอัตราที่ช้ากว่า ทำให้ธนาคารมีแนวโน้มปรับอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นและนานกว่าที่คาดการณ์เอาไว้ ดังนั้น จึงประเมินว่าในปี 2566 เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มขยายตัวชะลอตัวมากขึ้น แต่จะสามารถหลีกเลี่ยงภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจได้

เศรษฐกิจจีน เริ่มเปิดประเทศของจีนภายหลังมีการยกเลิกนโยบาย Zero-COVID ส่งผลให้จีนมีแนวโน้มขยายตัวจากการขับเคลื่อนปัจจัยด้านการบริโภคของภาคเอกชน ทำให้ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ปรับเพิ่มประมาณการการเติบโตของเศรษฐกิจโลกในปี 2566 เป็นร้อยละ 2.3 จากเดิมที่ประมาณการไว้ร้อยละ 1.8 (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, ออนไลน์, 2566)

ขณะเดียวกันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในพื้นที่อื่น ๆ ก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจยุโรป มีแนวโน้มหลีกเลี่ยงภาวะถดถอยได้ เนื่องจากมีความพยายามลดการพึ่งพาพลังงานจากประเทศรัสเซียมากขึ้นและเศรษฐกิจญี่ปุ่น ที่มีแนวโน้มขยายตัวชะลอลงภาคการผลิตและการส่งออกจะเติบโตชะลอตัวตามอุปสงค์โลก แต่ยังมีแรงหนุนจากภาคการท่องเที่ยว เป็นต้น

สรุป

ความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน จะเกิดขึ้นมาได้ ต้องอาศัยความร่วมมือในหลายภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ทำให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมของประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคอันดามัน การท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนส คือการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปที่การดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแนวนี้เน้นการให้ความรู้และประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพสุขภาพของตนเอง การผ่อนคลายจิตใจ และการสร้างความสุขที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน จึงควรมีคุณสมบัติดังนี้:

1. การสร้างความรู้ : การให้บริการความรู้เกี่ยวกับการดูแลร่างกาย การรับประทานอาหารที่ดี การออกกำลังกาย และการผ่อนคลายจิตใจ

2. การรักษาสิ่งแวดล้อม : โปรแกรมการท่องเที่ยวควรมีการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายและความชุกช่อยต่อท้องถิ่น

3. การเคารพวัฒนธรรมและการให้กำลังในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน : การท่องเที่ยวควรสร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ด้วยการรวมตัวของส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนสในภูมิภาคอันดามันสามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ภาครัฐไม่ควรแต่ส่งเสริมเพียงแค่นี้ให้เป็นการสร้างรายได้และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังคงควรเป็นการเผยแพร่วิธีการดูแลสุขภาพสุขภาพและการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืนในระยะยาว ลำดับต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน:

1. การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ : การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกาย การเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารที่ดี และการมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต

2. การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น : เน้นการให้โอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยสร้างโครงการที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้

3. การเน้นความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม : รวมถึงการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. การส่งเสริมการศึกษา : การเน้นการเรียนรู้ทั้งในการดูแลสุขภาพ และการรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน

เมื่อมีการประยุกต์ใช้แนวคิดของการท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วยการรักษาสิ่งแวดล้อมและการสร้างความตระหนักรู้ที่ถูกต้อง จะทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษอันตามันมีการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีความยั่งยืนได้ในระยะยาว

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัย เรื่อง “การขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจ
เวลเนสอันดามัน” มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษารูปแบบปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการใน
พื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ
ในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 3. เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อนการบริหาร
จัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน และ 4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการ
พัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 แล้ว การนำเสนอในบทนี้จะเป็นการสรุปประเด็น
ปัญหาการวิจัยใน 3 ประเด็น คือ 1. รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียง
เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน 2. การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเมืองเวลเนสอันดามัน
และ 3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน
จากนั้นจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยในประเด็นแนวทางกลไกการขับเคลื่อนการบริหาร
จัดการ และข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

สรุป

ในปี พ.ศ. 2562 เศรษฐกิจภาคใต้มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี 2562 เท่ากับ
1,334,450 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ เศรษฐกิจของภาคใต้
กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของภาค ในปี
2562 จังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต มูลค่า 251,813 ล้านบาท
คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค

กลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันยังมีข้อเสนอจัดตั้งเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน หรือ
AWC เพื่อสอดคล้องกับเทรนด์โลกเรื่อง Wellness ซึ่งประกอบไปด้วยภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง ตรัง
และสตูล แต่จากข้อมูลของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา ประจำปี 2562 ก่อนเกิดวิกฤตโควิด
สรุปจังหวัดในประเทศไทยที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด พบว่า 3 จังหวัดในกลุ่มอันดามันอยู่ใน
สิบอันดับแรก ได้แก่ ภูเก็ต (อันดับ 2) 313,186 ล้านบาท กระบี่ (อันดับสี่) 78,653 ล้านบาท และ
พังงา (อันดับแปด) 35,410 ล้านบาท ซึ่งหากโครงการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะประสบความสำเร็จ

สำเร็จคาดว่าจะสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้นในอีก 3 จังหวัดที่เหลือ ดังนั้น ภูเก็ต กระบี่และพังงา จึงถูกเลือกขึ้นมาเป็นสามจังหวัดแรกในการนำร่องกลุ่มเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

ระยะแรกของการกำหนดแผนการพัฒนา AWC ตัวสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกี่ยวกับเวลเนส ทั้งหมดจะต้องถูกดึงขึ้นมาบูรณะ เช่น บ่อน้ำพุร้อนจังหวัดพังงาและกระบี่ ตัวแลนด์มาร์คของแต่ละจังหวัด รวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงของแต่ละจังหวัดในกลุ่มอันดามัน พร้อมจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวกับด้านสุขภาพ สำหรับการอบรมพนักงานในโรงแรม เพิ่มเป็นอีกแนวทางหนึ่ง สำหรับการขยายตัวโรงแรมเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เข้าใจบริบทของระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันมากยิ่งขึ้น ประกอบกับนักท่องเที่ยวกลุ่ม Digital Nomad จาก SALIKA , 20 มิ.ย. 2566 ข้อมูล Krungthai compass ระบุว่า Digital Nomad หมายถึง กลุ่มคนที่ทำงานทางไกลผ่านระบบออนไลน์ จากต่างประเทศหรือประเทศปลายทาง ควบคู่กับการท่องเที่ยว รวมถึงการพำนักระยะยาว มีสถานที่ทำงานเป็นร้านกาแฟ ทั่วโลกเติบโตอย่างรวดเร็ว จาก 15.3 ล้านคน ในปี 2562 เป็น 35 ล้านคนในปี 2565 หรือประมาณร้อยละ 130 และมีโอกาสขยายตัวถึง 60 ล้านคนในปี 2573 การขับเคลื่อน AWC จึงยิ่งสอดคล้องกับเทรนด์การทำงานรูปแบบใหม่ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ด้วยเช่นกัน

ปัจจุบันรัฐบาลจึงได้มีนโยบายสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) เพิ่มส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุนที่มีศักยภาพของประเทศไทย ได้ประกาศยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) (พ.ศ. 2560 - 2569) และกำหนดเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมต่าง ๆ เช่น มาตรการภาษีนิติบุคคล มาตรการการถือครองที่ดินของต่างชาติในเขตส่งเสริม การยกเว้นหรือลดข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค เป็นต้น จากนโยบายดังกล่าวในการส่งเสริมการพัฒนาและการลงทุนในอุตสาหกรรม ศูนย์การแพทย์ครบวงจร พบว่า มีการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาโครงการศูนย์การแพทย์ครบวงจรขึ้นในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาของประเทศ และศักยภาพในการผลักดัน เช่น เป็นพื้นที่เป้าหมายของการเดินทางเพื่อสุขภาพเดิม มีสถาบันรวมทั้งบุคลากร ด้านการศึกษาและสาธารณสุข เป็นต้น จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า มีปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุนการพัฒนาศูนย์การแพทย์ครบวงจรและการรองรับการกิจกรรมการบริการทางการแพทย์และผู้สูงอายุ รวมทั้งกิจกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ภายใต้การส่งเสริมของภาครัฐ ซึ่งจะทำให้แนวโน้มของกิจการประเภทศูนย์การแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) มีแนวโน้มเกิดการเพิ่มขึ้นของการลงทุน ซึ่งในช่วงประชาชนมีความต้องการในการเข้าถึงการแพทย์กันทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยเอง ที่ถือว่าเป็นหนึ่งของจุดหมายปลายทางของการเดินทางเพื่อสุขภาพ

1. รูปแบบปัญหาและอุปสรรค จากการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

เนื้อหาสาระในส่วนนี้จะตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ “เพื่อศึกษารูปแบบปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน” จากการศึกษาของผู้วิจัย ทั้งจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ในพื้นที่ พบว่า รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ขอเสนอต่อไปนี้

1.1 การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ดำเนินการโดยจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ (ททช.) กำหนดนโยบายแล้วส่งผ่านมายังคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวอันดามันอย่างยั่งยืน ทั้งนี้จะต้องได้รับการประสานงานร่วมกับ 3 ภาคส่วน คือ จังหวัด ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่

จากการศึกษาพบว่าภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ จะมีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก (Key Driver) ที่ผ่านมามีความร่วมมือในการการจัดตั้งศูนย์ประสานการส่งเสริมสุขภาพอันดามัน ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาวิจัยพัฒนาวิชาการด้านสาธารณสุข เป็นสถานพยาบาลขั้นตติยภูมิ (Tertiary Care) และเฉพาะทางเป็นหลัก โดยสามารถรักษาโรคระดับต้นและโรคซับซ้อน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว ในการเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอันดามันและประเทศไทยต่อไป

จังหวัดมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ซึ่งปัจจุบันจะยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นเจ้าภาพหลัก ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน AWC ในพื้นที่ระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการในด้านต่าง ๆ ร่วมกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ การสนับสนุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเติบโต การสนับสนุนงบประมาณตลอดจนเป็นกลไกในการสร้างความร่วมมือของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนโครงการ ในปัจจุบันการดำเนินงานในพื้นที่จริง จะใช้กลไกของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนระดับจังหวัด (กรอ.) ซึ่งประกอบด้วยสมาคมโรงแรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สภาหอการค้า และสถาบันการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในเขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

ผลการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน มีดังนี้

- 1.2.1 การขาดหน่วยงานหลักในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติ และระดับพื้นที่ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน
- 1.2.2 การขับเคลื่อนนโยบายยังไม่ชัดเจนว่าจะอนุมัติงบประมาณ จากงบประมาณประจำปีของหน่วยงานใด หรือจากงบประมาณส่วนไหน
- 1.2.3 การบูรณาการแผนงาน แผนเงิน แผนคนและบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน
- 1.2.4 การถ่ายทอดการขับเคลื่อนที่มีเจ้าภาพที่ชัดเจนในระดับพื้นที่ (ระดับชาติใช้ข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
- 1.2.5 การมีเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ ซึ่งมีการร้องขอให้กรมส่งเสริมบริการสุขภาพเป็นเจ้าภาพหลักในพื้นที่
- 1.2.6 การบริหารจัดการเชิงบูรณาการของจังหวัด (กบจ.) และการบริหารร่วมภาคเอกชนของจังหวัด (กรอ.) นั้น ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานทั้ง 2 คณะ ต่างก็มีบทบาทในการส่งเสริมแลผลักดัน แต่ข้อเท็จจริงคือ จะเป็นการขับเคลื่อนของ กรอ. มากกว่า
- 1.2.7 การมี Think Tank ของ AWC ในพื้นที่แต่ละจังหวัดเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การออกแบบและการวาง AWC Architecture ของพื้นที่มาจากสถาบันการศึกษา

2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

สาระในส่วนนี้จะตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันและวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้ “เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน” โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในพื้นที่ AWC

2.1.1 ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาล การบูรณาการแผนงาน แผนเงิน แผนคน พบว่านโยบายจากภาครัฐ ที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ AWC เป็นนโยบายใหม่และยังไม่ได้มีการส่งมอบนโยบายมายังพื้นที่อย่างชัดเจนส่งผลให้ผู้ขับเคลื่อนนโยบายยังไม่สามารถปฏิบัติในพื้นที่ได้มากนัก

2.1.2 ปัจจัยด้านแนวทางในการขับเคลื่อนในระดับชาติสู่ระดับพื้นที่ ความเชื่อมโยงในการนำไปปฏิบัติ และสร้างความสำเร็จ

2.1.3 ปัจจัยด้านการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก พบว่า การดำเนินโครงการ AWC จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ซึ่งที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ภาคเอกชนยังไม่ทราบว่าจะมีหน่วยงานใดของรัฐบาลที่เป็นเจ้าภาพหลัก โครงสร้างในการบริหารจัดการข้ามกระทรวง

2.1.4 ปัจจัยด้านกลไกหลักในระดับพื้นที่ ที่ผ่านมาจากภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ขณะที่จังหวัดจะเป็นผู้สนับสนุนการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม นโยบายด้านการบูรณาการที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ทำให้ยังไม่มีเจ้าภาพหลักในการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนโครงการ AWC สู่การปฏิบัติได้มากเท่าที่ควร

2.1.5 ปัจจัยด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทั้งวาระระดับชาติและวาระในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ การเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่ AWC

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตซึ่งจะถูกขับเคลื่อนโดยปัจจัยหลัก 5 ประการ

2.2.1 ปัจจัยที่ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม (Demographic and Social Change) ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุเต็มรูปแบบ ซึ่งผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนผู้สูงอายุในประชากร จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการบริโภค และมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณของรัฐในการพัฒนาสวัสดิการสังคม อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและอื่น ๆ

2.2.2 การนำเอาเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ (Digital Transformation) ส่งผลให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวองให้ความสำคัญกับการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลเพื่อดึงดูด/อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จะเห็นว่าเทคโนโลยีมีผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและการบริการ การลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามและบริหารจัดการข้อมูล ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

2.2.3 วิกฤตการณ์โควิด-19 (COVID-19 Disruption) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง พฤติกรรมการเดินทาง และคาดหวังการให้บริการที่มีมาตรฐานความสะอาด ปลอดภัยและคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ดังนั้น ธุรกิจการท่องเที่ยวจะต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อเข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปรับเปลี่ยนการบริการ เช่น การใช้เทคโนโลยีการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และทำให้เกิดความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องมาตรฐานความสะอาด ปลอดภัย จะต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นหลัก เช่น ปรับปรุงมาตรการป้องกันและควบคุมโรคของธุรกิจการท่องเที่ยว ให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจ และปลอดภัยในการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็นการบังคับใช้มาตรการทางสุขภาพเพิ่มเติมเช่น การทำการตรวจโควิด-19 หรือฉีดวัคซีนโควิด-19 ก่อนที่จะเข้าพักที่โรงแรมหรือเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว

2.2.4 การตระหนักถึงความยั่งยืน (Sustainability Awareness) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการ และผู้ประกอบการต้องสร้างความสมดุลด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การท่องเที่ยวสีเขียว/Low carbon จะสามารถสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวก็เริ่มให้ความสำคัญกับความตระหนักถึงความยั่งยืนนั้นจะตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการที่ยั่งยืน พร้อมกันนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญกับการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้โดยตรง

2.2.5 ผลกระทบจากความขัดแย้งของชาติมหาอำนาจ อาทิเช่น สงครามรัสเซีย-ยูเครน (Russia & Ukraine Effect) ทำให้การท่องเที่ยวทั่วโลกชะลอตัวและน้อยลง นักท่องเที่ยวจึงพิจารณาจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และประเทศปลายทางที่สร้างความมั่นใจตลอดการท่องเที่ยว เลือกเปลี่ยนเป้าหมายการเดินทางไปยังประเทศอื่นที่มีความเสถียรภาพ

2.2.6 การแข่งขันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน “Health and Wellness” เป็น Mega Trend ที่ได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพสูงเนื่องจากมีขีดความสามารถด้านการแพทย์ แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนามและมาเลเซีย ก็เป็นประเทศที่ให้ความสนใจกับเทรนด์ “Health and Wellness” เช่นกัน

2.2.7 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี พ.ศ. 2566 ธนาคารโลก (World Bank) ได้คาดการณ์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกเอาไว้ว่าเป็นภาวะเศรษฐกิจถดถอย หรือ “Economic Recession” เป็นผลมาจากอัตราดอกเบี้ยของธนาคารโลกที่ยังคงอยู่ในอัตราสูง สถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น สงครามยูเครน-รัสเซียที่ยังดำเนินต่อเนื่อง ปัญหาเงิน

เพื่อ ปัญหาราคาพลังงานและการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างไรก็ตาม ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ได้การประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของธนาคารไทยพาณิชย์ไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ข้อมูลทางเศรษฐกิจดีกว่าที่คาดการณ์เอาไว้ โดยเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่เงินเพื่อ พื้นฐานมีแนวโน้มชะลอลงในอัตราที่ช้าลง เศรษฐกิจจีนที่เริ่มเปิดประเทศ ขณะที่ยุโรปเริ่มลดการ พึ่งพาพลังงานจากรัสเซียมากขึ้น

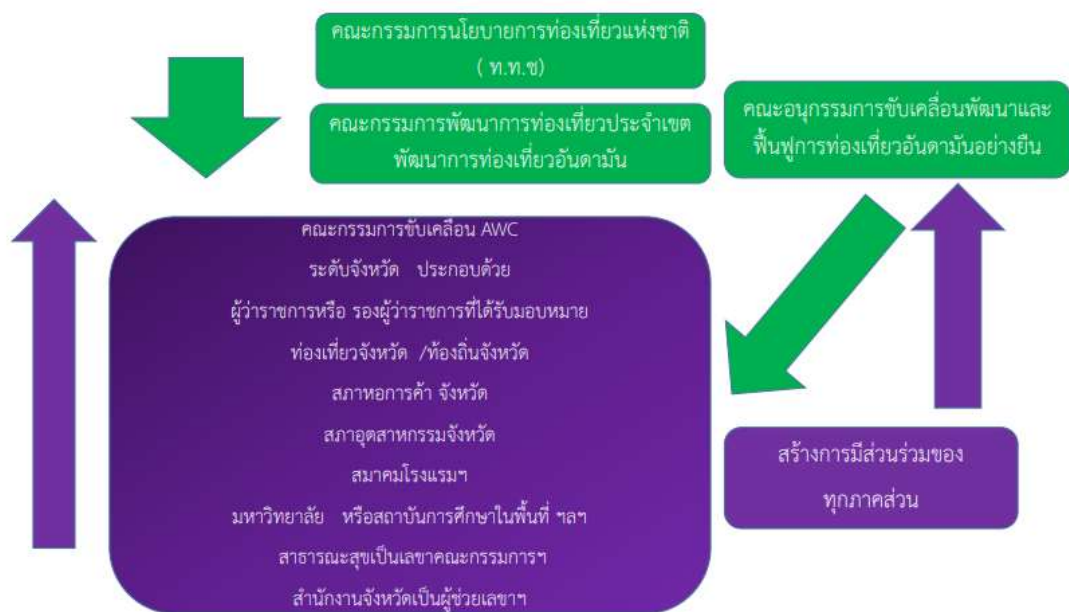
ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผลจากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน อันดามัน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขต ระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

เสนอแนะทางรูปแบบกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียบ เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 5 - 1 แสดงรูปแบบกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เขตระเบียบ เศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

แผนภาพที่ 5-1 แสดงรูปแบบกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เขต ระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

แผนภาพที่ 5-1 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการเขตระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) นั้น เริ่มมาจากหน่วยงานระดับชาติที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายระดับภาพรวม ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) และคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดยนโยบายและแผนยุทธศาสตร์จะถูกถ่ายทอดมาสู่หน่วยงานระดับพื้นที่ ทั้งนี้ จะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวอันดามันอย่างยั่งยืน เข้ามามีบทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระดับชาติกับระดับพื้นที่ด้วย

ระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนเขตระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) ระดับจังหวัด อันประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายท่องเที่ยวจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมโรงแรม สถาบันการศึกษาในพื้นที่ โดยมีสาธารณสุขเป็นเลขาคณะกรรมการฯ และสำนักงานจังหวัดเป็นผู้ช่วยเหลือฯ

จะเห็นได้ว่าภายใต้กลไกขับเคลื่อนเขตระเบียบเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ดังนั้น กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การขับเคลื่อน AWC บรรลุจุดมุ่งหมายได้โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่เป็นผู้ประสานความร่วมมือ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการกำหนดให้มีความชัดเจน

จากที่กล่าวมานั้นหน่วยงานที่มีบทบาทเป็นเจ้าภาพหลักทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ สร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ผู้เข้าร่วมงานควรสื่อสารอย่างชัดเจนและเป็นระบบกับผู้อื่น เพื่อให้ทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการในการทำงาน การดำเนินงานในการขับเคลื่อน AWC ยังมีความไม่ชัดเจนของการสื่อสาร ขาดความเชื่อมโยงทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ การสร้างความเชื่อมั่นต่อแผนนโยบาย AWC จะทำให้เกิดการพัฒนาพื้นที่และภาพรวม

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดแผนงานในการวางยุทธศาสตร์ AWC ระดับชาติ ผ่าน สศช. และกรมส่งเสริมบริการสุขภาพในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ขาดความเชื่อมโยงของนโยบายในระดับชาติ กับการขับเคลื่อน AWC ในระดับพื้นที่ ซึ่งการขับเคลื่อนฯ ในระดับพื้นที่ มีภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งนั้น ขาดหน่วยงานหลักในการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติ และร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน ข้อเสนอเชิงนโยบายผู้วิจัยเสนอให้มีกลไกในระดับชาติที่เป็นหน่วยในการประสานนโยบาย และมีหน่วยงานหลักใน

พื้นที่ที่จะรองรับนโยบายและการประสานงานเหล่านั้น คือกลไกคณะกรรมการการขับเคลื่อน AWC ระดับจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และสาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีองค์ประกอบของภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถาบันการศึกษาที่ขับเคลื่อน

2.2 การบูรณาการทิศทาง นโยบาย ของหน่วยงานระดับชาติ ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย สภาหอการค้า สมาคมโรงแรม สภาอุตสาหกรรม ฯลฯ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนการอนุมัติงบประมาณ การขับเคลื่อนยังไม่ชัดเจนว่าจะอนุมัติงบประมาณในงบประมาณประจำปีของหน่วยงานใด และเมื่อใด ปัจจุบันมีอนุมัติกรอบงบประมาณ บางกิจกรรมบางโครงการที่ยังไม่เห็นการขับเคลื่อนที่เป็นระบบและสามารถยกระดับการเป็นศูนย์กลางสุขภาพโลกได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ข้อเสนอเชิงนโยบายอีกประเด็นคือ การบูรณาการแผนงาน แผนเงินและเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบโครงการ กิจกรรม ให้เป็นไปอย่างมีทิศทางเดียวกัน และมีพลังในการสร้างการยกระดับการพัฒนาพื้นที่อันตามันคอร์ริดอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 รัฐบาลควรแสดงความมั่นใจ ประกาศทิศทางนโยบาย AWC สร้างความมั่นใจความเชื่อมั่นในพื้นที่เศรษฐกิจอันตามันเป็นพิเศษ และอาจยกระดับพื้นที่อันตามันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เฉกเช่นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ทั้งนี้จะสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการโรงแรมและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้น

2.4 การออกแบบโครงสร้างกลไกในการขับเคลื่อน คณะกรรมการ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ททช.) อาจยังไม่เหมาะสมเนื่องจากมีการประชุมไม่มากนักในแต่ละปี ขณะเดียวกัน ฝ่ายเลขาฯ มาจากส่วนกลาง ไม่ได้มีโอกาสทำงานในพื้นที่มากนัก ทำให้ขาดข้อมูลสำคัญในการพิจารณาของคณะกรรมการฯ

ข้อเสนอแนะ คือ ควรออกแบบโครงสร้างกลไกในการขับเคลื่อนควรเป็นรูปแบบระดับชาติที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการที่มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีคณะอนุกรรมการที่มีผู้ช่วยรัฐมนตรีที่มีประสบการณ์หรืออดีตรัฐมนตรีที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มาเป็นประธานคณะอนุกรรมการ และขับเคลื่อนไปพร้อมกับทีมพื้นที่คณะกรรมการของพื้นที่จังหวัด ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จได้มากกว่า (วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, สัมภาษณ์, 2566)

2.5 นโยบาย AWC เป็นงานพัฒนาพื้นที่อันตามัน เพื่อดึงนักท่องเที่ยว ผู้ต้องการรักษาตัว บำบัดผู้ที่รักษาสุขภาพจากทุกมุมโลก เป็น Development Based ไม่ใช่การส่งเสริมให้มี

กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เท่านั้น (Event Based) ผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารในพื้นที่ควรมีความเข้าใจที่และกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องตรงกัน

2.6 การสร้างการรับรู้ (Awareness) ให้กับประชาชน คือ การทำให้คน พื้นที่ชุมชน (คนตัวเล็ก) ได้รับประโยชน์โดยตรง ไม่โฟกัสเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ คณะกรรมการฯ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการสร้างการรับรู้และมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้ จะมีความยั่งยืนและเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายอย่างแท้จริง

2.7 ผลักดันให้มีการศึกษาแผนแม่บทพื้นที่อันดามันเวลเนสคอร์ริดอร์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เฉกเช่นเขตเศรษฐกิจพิเศษอีอีซี เพื่อประกอบการพิจารณาในการยกระดับนโยบายอันดามันเวลเนสให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษอันดามันเวลเนส

3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การบริหารจัดการพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Economic Corridor) ต้องมีการศึกษาและวิจัยที่ครอบคลุมหลายด้านเพื่อให้สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่นี้ได้ ด้านการบริหารจัดการเป็นหนึ่งในด้านที่สำคัญ ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปมีดังนี้:

3.1 การวิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจและการลงทุน : สสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจและนักลงทุนที่สนใจเข้ามาในพื้นที่เวลเนสอันดามัน เพื่อตั้งความรู้และแนวทางการสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของธุรกิจ

3.2 การวิจัยที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชน : สร้างความเข้าใจและเป็นมิตรกับชุมชนในพื้นที่เพื่อให้การพัฒนาสามารถทำได้อย่างยั่งยืน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.3 การวิจัยแบบข้ามสายวิชา : ในการวิจัยควรรวมและประสานงานระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น สาขาวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ธุรกิจ และสังคมศาสตร์ เพื่อให้มีความครอบคลุม

3.4 การประเมินผลและติดตาม : หลังจากการบริหารจัดการต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.5 การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการ : สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้

3.6 การส่งเสริมความรู้ : การสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับนักลงทุน ธุรกิจ และชุมชนในพื้นที่เพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษาและวิจัยที่ครอบคลุมหลายด้านจะช่วยให้การบริหารจัดการพื้นที่เวลเนสอันดามันสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

วรรณภา วงษ์วานิช. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

อำพล จินดาวัฒน์. การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัท บียอนด์ พับลิชชิง จำกัด, 2551.

วารสารและหนังสือพิมพ์

ชยาภรณ์ อีระเวชพลกุล และไพฑูรย์ เจตธำรงชัย. “กลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง”, วารสารรัชต์ภาคย์. 12 (27) กันยายน - ธันวาคม 2561, หน้า 85 - 100.

บุศรินทร์ เขียวโพรี และ ไตรรัตน์ จารุทัศน์. “โอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาศูนย์การแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) กรณีศึกษา เขตส่งเสริม ศูนย์นวัตกรรมทางการแพทย์ครบวงจร ธรรมศาสตร์ พัทยา และโครงการยกระดับท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดภูเก็ต สู่มืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก”, สารศาสตร์. 1 2565, หน้า 140 - 152.

วาธินี วงศาโรจน์, พนาวัน เปรมศรี, วรรณวิภา ไตลังคะ และ ภาสกร ดอกจันทร์. “นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ : ประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจแข็งแรง ประเทศไทยแข็งแรง”, Journal of Modern Learning Development. 7 (3) เมษายน 2565. หน้า 295-309.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

สุขุม ทองเอี่ยม. “การศึกษาศูนย์กลางบริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) ในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

สัมภาษณ์

กันยารัตน์ กุญสุวรรณ, ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร (สสพ.)

กสบ. สธ. สัมภาษณ์. 2566.

บัญชา คำของ, ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต. สัมภาษณ์. 29 พฤษภาคม 2566.

วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สัมภาษณ์. 20 มิถุนายน 2566.

เอกรัฐ หลีเส็น, ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา. สัมภาษณ์. 5 พฤษภาคม 2566.

การประชุมวิชาการ

วาสนา ขวัญทองยิ้ม และพีรวัส หนูเกต. “ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2. หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550, 2562.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ร่างแผนพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวอันดามันอย่างยั่งยืน (ภูเก็ต พังงา กระบี่)”. เสนอในการประชุม คณะกรรมการบริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2565.

กฎหมาย

“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง, 1 พฤศจิกายน 2565, หน้า 1 - 143.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข. “เดินทางขึ้นกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (Andaman wellness Corridor:Awc) สู่มืองมหาอำนาจด้านสุขภาพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://prgroup.hss.moph.go.th/news/884>, 2565.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

- <https://reo01.mnre.go.th/attachment/iu/download.php?WP=nKI4nKN5oGE3ZHkCoMOahKGtnJg4WaNjoGI3ARjkoH9axUF5nrO4MNo7o3Qo7o3Q>, 2556.
- ข้อมูลบริการสุขภาพของไทย. “ททท.เตรียมดันไทยเป็นศูนย์กลาง Health & Wellness ระดับโลก”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://healthserv.net/220806>, 2565.
- ข้อเสนอจากหน่วยงานด้านการรักษาพยาบาลในที่ประชุม ประเด็น Travel insurance. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://hss.moph.go.th/fileupload/2560-102.pdf>, 2556.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติ. 2561 – 2580”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://infocenter.nationalhealth.or.th/Ebook/NationalStrategy/book.html#p=8>, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.nationalhealth.or.th/th/node/2110>, 2565.
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. “Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://soc.swu.ac.th/news/sustainable-development-goals-sdgs>, 2566.
- ไทยรัฐออนไลน์ “क्रम.ไฟเขียว Andaman Wellness จากหลักสูตรสู่โครงการระดับชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/news/politic/2525815>, 2565.
- ธนาคารกรุงเทพ. “ส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4 ชาติอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbanksme.com/en/health-tourism-business-asian>, 2562.
- ธนาคารไทยพาณิชย์, ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ. “Outlook มุมมองเศรษฐกิจปี 2023 ณ ไตรมาส 1 ปี 2023”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/8869/gj5yzdxe8g/Presentation_Outlook-Q1-2023_20230317.pdf, 2566.
- บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. “เศรษฐกิจไทยปี 2558 ขยายตัวร้อยละ 2.8 ตามที่คาด แต่อาจชะลอลงในไตรมาส 1/59 หลังการส่งออกยังอ่อนแอ (มองเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3603)”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/economy/Pages/34961.aspx>, 2558.

ป.อ. ปยุตโต. “การพัฒนาที่ยั่งยืน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/26-SustainableDevelopment.pdf>, 2561.

ผู้จัดการออนไลน์. “ไทยแจ้ง! คว้าอันดับ 4 ประเทศน่าเที่ยวที่สุดในโลกหลังโควิด-19” (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/travel/detail/9650000042762>, 2565

รัฐบาลไทย. “กรม. เห็นชอบแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566-70”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63364>, 2566.

สนับสนุนบริการสุขภาพ, กรม. “เดินทางข้ามกลุ่มจังหวัดภาคฝั่งอันดามัน (Andaman wellness

Corridor: AWC) สู่มืองมหาอำนาจด้านสุขภาพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://prgroup.hss.moph.go.th/news/884>, 2565.

สหประชาชาติประเทศไทย. “งานของเราเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thailand.un.org/th/sdgs>, 2566.

สาธารณสุข, กระทรวง. “นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ปี 2564-2565”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

: <http://www.spko.moph.go.th/wp-content/uploads/2021/09/policy65.pdf>

สาธารณสุข, กระทรวง. “แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก : [https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171117-](https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171117-MinistryofPublicHealth.pdf)

[MinistryofPublicHealth.pdf](https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171117-MinistryofPublicHealth.pdf), 2559.

สำนักข่าวอินโฟเควสท์. “มาเลเซียผุดโครงการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ดัน รพ. ท้องถิ่นสู่สากล”,

[อินโฟเควสท์](https://www.infoquest.co.th/2023/285434). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://www.infoquest.co.th/2023/285434>, 2566.

“Andaman Wellness Route สนับสนุนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

https://www.matichonweekly.com/publicize/article_630976, 2566.

Manager Online. “กรม. อนุมัติ 5.1 พันล้าน “ศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน จ.ภูเก็ต” ตามที่

กระทรวง อว. เสนอ พร้อมขับเคลื่อนไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และศูนย์กลาง

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://mgronline.com/science/detail/9650000097909>, 2565.

- Marketeer. “คนทั่วโลกแห่เที่ยวเอเชีย/15 จุดหมายแรก เอเชียกวาดเรียบ/กรุงเทพฯ อันดับ 1 อวยกไปมากที่สุด”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://marketeeronline.co/archives/272225>, 2022.
- Pitchaya K. “World Bank เตือน ทั่วโลกเตรียมเผชิญเศรษฐกิจถดถอยในปีี้ พร้อมลดคาดการณ์ GDP ลงเกือบครึ่ง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://brandinside.asia/world-bank-warns-global-economic-recession-2023/>, 2566.
- SDG Move. “Introduction of Area Need | เราจะรู้ได้อย่างไรว่างานวิจัยที่มีอยู่ตอบโจทย์ความต้องการพื้นที่”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.sdgmovement.com/2022/12/03/introduction-of-area-need/>, 2565.
- Smart City Phuket. “ข้อเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.phuket.go.th/webpk/file_data/plan/phuketsmartcity2564.pdf, 2564.
- Wikipedia. “การนวดแผนไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>, 2566.

ภาษาต่างประเทศ

Books

- Babbie, Earl. "Quantitative Methods.", The Practice of Social Research. 12th ed. Belmont, Ca, 2010.
- Gadamer, Hans-Georg. Hermeneutics, Religion, and Ethics. Yale University Press, 2008.
- Gadamer, Hans-Georg. and Linge, David E. Philosophical Hermeneutics. Berkeley, California, 2008.
- Howard Lure and Bruce L Berg. Qualitative Research Methods for the Social Science. England : Pearson, 2017.
- Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi. The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. New York : Oxford University Press, 1995.
- Kotler, P. Kotler on marketing. Nre York: Simon and Schuster, 2012.

Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln, Michael D. Giardina, and Gaile S. Cannella. The SAGE Handbook of Qualitative Research. 6th ed. USA : Sage, 2023.

Patton, Michael Quins. Qualitative Evolution and Research Methods. London : Sage, 1990.

Patton, Michael Quinn. Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice. Sage Publications, 2014.

Journals

Bowen, Glenn A. "Document Analysis as a Qualitative Research Method", Qualitative Research Journal. 9 (2), 2009, p. 27-40.

Channon, Derek F. and Adrián A. Caldart. "McKinsey 7S model", Wiley Encyclopedia of Management 1 (1), 2015.

Corbin, Juliet M., and Anselm Strauss. "Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria", Qualitative sociology, 13 (1), 1990. p.3-21.

Cresswell, Scott L. and Robert C. Eklund. "Athlete Burnout: A Longitudinal Qualitative Study", The Sport Psychologist. 21 (1) 2007. p. 1-20.

Flick, Uwe. "Triangulation in Qualitative Research", A Companion to Qualitative Research. 3, 2004. p.178-183.

Linge, David E. "Dilthey and Gadamer: Two theories of historical understanding", Journal of the American Academy of Religion. 41 (4), 1973. p.536-553.

Patton, Michael Quinn. "Enhancing the Quality and Credibility of Qualitative Analysis", Health Services Research. 34 (5) 1999. p. 1189.

Porter, Michael E. "Competitive strategy", Measuring business excellence. 1 (2), 1997. p.12-17.

Simmons, Beth A. and Zachary Elkins. "The Globalization of Liberalization: Policy Diffusion in the International Political Economy", American Political Science Review. 98 (1) 2004. p. 171-189.

Proceedings

Thanasankit, Theerasak, and B. J. Corbitt. "Towards Understanding Managing Requirements Engineering: A Case Study of a Thai Software House", Proceedings of 10th Australasian Conference on Information Systems, Victoria University of Wellington, NZ, 1999.

Electronic Data Base

International Trade Center. "Medical and Wellness Tourism: Lessons from Asia".

(Online). Available :

<https://intracen.org/file/medicalandwellnesstourismlessonsfromasia.pdf>, 2014.

Medical Travel Quality Alliance Online. Medical Tourism Rewards Those Who Choose to Travel by Providing Excellent Medical Treatment and Care at a Price They Can Afford." Available : <https://mtqua.org/>, 2014.

PR Thai Government. "Countries with the Best Health Care Systems 2021,".

CEOWORLD magazine's Health Care Index. (Online) : Available :

<https://www.facebook.com/thailandprd/posts/ceoworld-magazines-health-care-index-has-revealed-its-list-countries-with-the-be/4703810422975668/>, 2021.

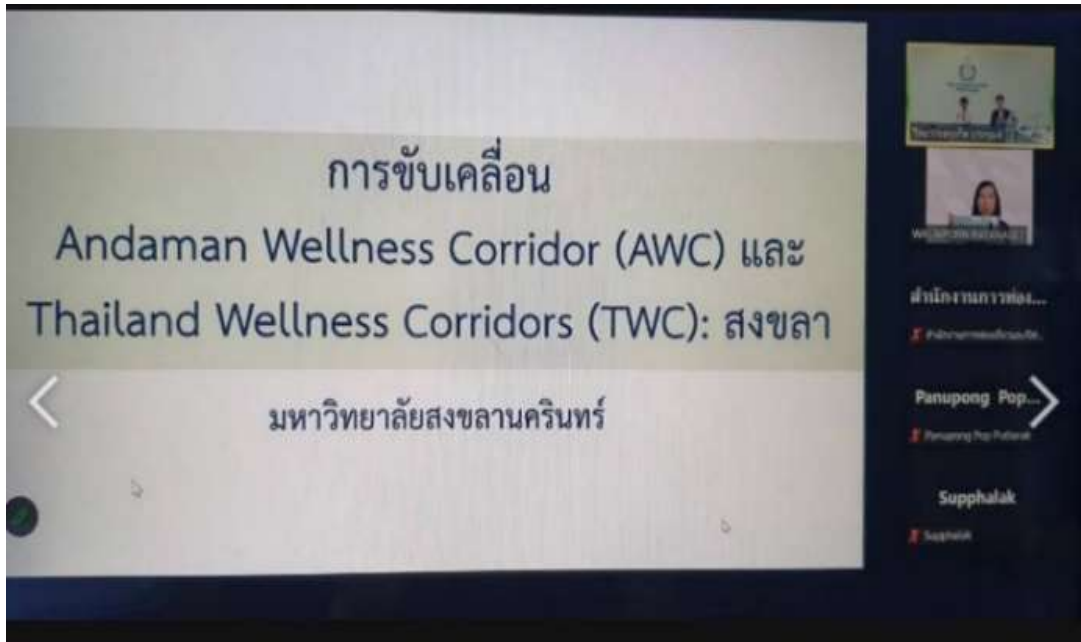
ภาคผนวก

ผนวก ก

กำหนดการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	วันที่จัดกิจกรรม
1. การศึกษาจากวรรณกรรม ยุทธศาสตร์ กิจกรรมและงานที่เกี่ยวข้อง	(ก.พ.66 – พ.ค.66)
2. การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กลุ่มเป้าหมาย: หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน สถานศึกษา	(เม.ย.66 – พ.ค.66)
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กลุ่มเป้าหมาย: หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน สถานศึกษา แบ่งออกเป็นกลุ่มจังหวัด ตามวันและเวลา ดังต่อไปนี้	
สนทนากลุ่มจังหวัดภูเก็ต	16 พ.ค. 2566 (เวลา 08:00 – 09:00 น.)
สนทนากลุ่มจังหวัดกระบี่	16 พ.ค. 2566 (เวลา 13:00–14 :00 น.)
สนทนากลุ่มจังหวัดพังงา	18 พ.ค. 2566 (เวลา 14:00 – 15:30 น.)

การสนทนากลุ่ม จังหวัดภูเก็ต
วันที่ 16 พฤษภาคม 2566 เวลา 08:00 – 09:00 น.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

1. รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม
2. ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายระบบขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต

3. นายพัลลภ ประจง

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

การสนทนากลุ่ม จังหวัดกระบี่
วันที่ 16 พฤษภาคม 2566 เวลา 13:00–14 :00 น.

กองยุทธศาสตร์จังหวัดกระบี่

1. นายวิสุทธิ์ บุญการกิจ	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
2. นางสาวอศนา หนูชัยแก้ว	หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

องค์การบริหารส่วนตำบล

3. นางหทัยทิพย์ วิไลรัตน์	หัวหน้าสำนักปลัดอ่าวนาง

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่

4. นางสาววิจุพรรณ ศรีสัญญา	นายกสมาคมโรงแรมกระบี่
5. นายเดชาธร ช้อบุตร	รองสภาหอการค้าจังหวัดกระบี่

การสนทนากลุ่ม จังหวัดพังงา
วันที่ 18 พฤษภาคม 2566 เวลา 14:00 – 15:30 น.

ผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดพังงา

1. นายไอศูลย์ กุลแพง	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา
2. นางดวงธมล สวัสดิ์ดี	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา
3. นายอารัต เมืองจร	ตัวแทนประธานหอการค้า
4. นายภัทรวรรต ศรีบุญจิต	ตัวแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนจังหวัดพังงา
5. นายวรชัย ใจเย็น	ตัวแทนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา
6. คุณสมพงศ์ ดาวพิเศษ	ประธานสมาคมโรงแรมที่พักส่งเสริมสุขภาพ
อันดามันและอ่าวไทย
7. นางกาญจนา ตันทราวัดน์พันธ์	ตัวแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพังงา

ผนวก ข

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

1. รศ.ดร.พันธ์ ทองชุมนุม	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายระบบขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต

3. นายพัลลภ ประจง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองยุทธศาสตร์จังหวัดกระบี่

4. นายวิสุทธิ์ บุญการกิจ	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
5. นางสาวอุศนา หนูชัยแก้ว	หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

องค์การบริหารส่วนตำบล

6. นางหทัยทิพย์ วิไลรัตน์	หัวหน้าสำนักปลัดอ่าวนาง

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่

7. นางสาววิชุดาพรณ ศรีสัญญา	นายกสมาคมโรงแรมกระบี่
8. นายเดชาธร ช้อบุตร	รองสภาหอการค้าจังหวัดกระบี่

ผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดพังงา

9. นายไอศุข กุลแพง	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา
10. นางดวงมล สวัสดิ์	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา
11. นายอารัต เมืองจร	ตัวแทนประธานหอการค้า
12. นายภัทรวรรต ศรีบุญจิต	ตัวแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนจังหวัดพังงา
13. นายวรชัย ใจเย็น	ตัวแทนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา
14. คุณสมพงศ์ ดาวพิเศษ	ประธานสมาคมโรงแรมที่ พักส่งเสริมสุขภาพ
อันดามันและอ่าวไทย
15. นางกาญจนา ตันตราวัฒน์พันธ์	ตัวแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพังงา

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

16. นายแพทย์บัญชา คำของ	ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
17. นายเอกรัฐ หลีเส็น	ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา
18. นายกัญฐิต กุลวานิช	ประธานหอการค้าจังหวัดพังงา
19. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
20. ดร.กันยารัตน์ กุญสุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการ
การแพทย์ครบวงจร (สสพ.) กสบ. สธ.
21. นายพรเทพ ล้อมพรม	ผู้อำนวยการกองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
22. นายสุรียนต์ ธีัญกิจจานุกิจ	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ
23. นายบุญชู ประสพกิจถาวร	รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	16 ตุลาคม 2514
การศึกษา	2551 DIT (Doctorate in Information Technology), UNSW@ADFA, The University of New South Wales
	2546 M.Sc. (Information Technology), UNSW@ADFA, The University of New South Wales
	2540 M.B.A., Imperial College, University of London, UK
	2534 Chemistry with Management (Hons.), Imperial College, University of London, UK

ประวัติการทำงาน

2564-2565	คณะกรรมการบริหารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อุปนายก คนที่ 1)
2562-2564	คณะกรรมการบริหารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2557-2561	Executive Board Member @ Bangkok International Preparatory & Secondary School (Bangkok Prep International School)
2552-2559	รองอธิการบดีสายงานการเงินและบริหาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2550-2552	รองอธิการบดีฝ่ายการเงินและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2548-2550	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2544-2548	ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2542-2544	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2539	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวานิชธนกิจ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)
2535-2537	นักวิจัย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน

- 1 กุมภาพันธ์ 2559-ปัจจุบัน อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- Chairman of Board of Governors @ Wellington International College Bangkok
- กรรมการมูลนิธิร่มฉัตร
- คณะอนุกรรมการดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- คณะกรรมการบริหารสมาคมสถาบันการศึกษาชั้นอุดมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประจำประเทศไทย (สสอ.ประเทศไทย) ประจำปี 2564-2565
- คณะกรรมการบริหารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(อุปนายก คนที่ 1)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง	กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก	
ผู้วิจัย	นางสาวดาริกา ลัทธพิพัฒน์	หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 65
ตำแหน่ง	อธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์หลังโควิดส่งแรงกระตุ้นต่อภาคการท่องเที่ยว การลงทุนนานาชาติ ภายในประเทศ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือแม้แต่ท้องถิ่นเช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่นกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่าย ต่างก็มองเห็นความสำคัญและร่วมมือในการผลักดัน การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ให้เกิดการสร้างความร่วมมือในการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ ติด 1 ใน 5 ของโลก ดังนั้น ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงเป็นโครงการที่มีความน่าสนใจ เป็นอย่างยิ่ง ที่สามารถเพิ่มศักยภาพให้กับประเทศไทยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาคใต้ เนื่องจากเป็น เทรนด์ที่มีอยู่เดิมที่ชาวต่างชาติแสวงหาความสุขสมบูรณ์ให้ชีวิต การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อม การเตรียมความพร้อมด้านนวัตกรรม การเตรียมความพร้อมด้านโลจิสติกส์ ระบบการติดต่อสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ การเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการลงทุนขนาดใหญ่ และการผ่อนปรนในด้านกฎหมายพิเศษ อาทิ กฎหมายด้านการลงทุน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อชาวต่างชาติที่จะเข้ามา ในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและเป็นการเพิ่มศักยภาพต่อพื้นที่ ในเขตภาคใต้โดยเฉพาะเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษารูปแบบปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และ
- เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ขอบเขตของการวิจัย

- ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนส
อันดามัน ทั้ง 3 จังหวัดอันได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ และพังงา

2. ขอบเขตด้านประชากร

จะเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการ หน่วยงานเอกชน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลา 6 เดือน (ธันวาคม 2565 - พฤษภาคม 2566)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นมักมาจาก
ปัญหาหลายอย่าง อยากราคำตอบต่อปรากฏการณ์นี้ หรือสถานการณ์หลายอย่างหรือข้อมูลที่ได้ยิน
ได้รับฟัง ความคิดจะช่วยส่งเสริมความพยายามในการวิจัยที่มีศักยภาพ และบ่งชี้ให้เห็นถึงจิตวิญญาณ
แห่งการวิจัย การสร้างข้อค้นพบจากข้อมูลที่หลากหลายมากกว่าการใช้แนวคิดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง แต่
ผสมผสานทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำไปเทียบเคียงเชื่อมโยงกันได้ไปมาระหว่างงานวิจัยกับทฤษฎี เพราะ
ในการค้นหาความจริง การสรุปเรื่องราวและข้อค้นพบ ไม่ได้เป็นแบบเส้นตรง แต่เป็น Spiral process
ที่เป็นกระบวนการกลับไปกลับมา เติมแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ระหว่างกระบวนการ และเพิ่มเติมตลอดการ
วิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 การรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยเอกสาร (Document Research) อาทิเช่น
นโยบายรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุม บทสัมภาษณ์ เอกสารราชการ สื่อสิ่งพิมพ์
ข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น (Bowen, 2009)

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ระดับนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหาร
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการกำหนดแผนพัฒนา
จังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 18 กลุ่มจังหวัดและเป็นฝ่ายเลขานุการของกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ผู้บริหารของ
สำนักงานประมาณในการกำหนดงบประมาณในการพัฒนาภูมิภาคใต้เวลเนสอันดามัน
ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คณะกรรมการร่วมเอกชน
(กกร.) ระดับชาติ ฯลฯ ระดับพื้นที่ สัมภาษณ์ผู้บริหารจังหวัด ทั้ง 3 จังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรม
3 จังหวัด ประธานหอการค้า 3 จังหวัด สมาคมการท่องเที่ยวและโรงแรม ใน 3 จังหวัด ผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด)

1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของกลุ่มผู้บริหารและระดับปฏิบัติการของ
ส่วนราชการ ท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคเอกชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในการหาแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่
เขตระเปียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ในจังหวัดกระบี่ ภูเก็ต และพังงา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะลงพื้นที่ในการสังเกตพื้นที่เพิ่มเติม เพื่อให้การศึกษามีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และเลือกผู้ให้ข้อมูล (Informants) แบ่งเป็นระดับของผู้ที่เกี่ยวข้องหน่วยงาน ทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เทคนิค Snowball ในการระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลอื่น นอกเหนือจากการกำหนดแบบวิเคราะห์ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเบื้องต้น (Stakeholder Analysis) ไม่คำนึงว่าผู้ให้ข้อมูลจะมีขนาดตัวอย่างน้อยหรือมาก ทั้งนี้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ Stake holder Analysis หรือการวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้ง Internal Analysis และ External Analysis เป็นเครื่องมือใช้ในการวางแผน ประเมิน ทำความเข้าใจ และเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการขับเคลื่อนโครงการอันดามันเวลเนสคอร์ริดอร์

3. การนำเสนอข้อมูล

การจัดเก็บและดึงข้อมูลมาเป็นหัวใจทางการจัดการข้อมูล และการจัดการข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้วิจัยสร้างระบบที่จะช่วยดึงข้อมูลให้มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการเก็บแบบรักษาข้อมูล และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการ 4 เรื่องดังนี้คือ การลดข้อมูล (Data Reduction) การแสดงข้อมูล (Data Display) การสรุปแบบตรวจสอบความถูกต้อง (Conduction and Verification) และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ปัจจุบันของเขตเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีการดำเนินโครงการ Phuket Health Sandbox จังหวัดภูเก็ต งบประมาณ 25,252,000 บาท นอกจากนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดภูเก็ตได้เริ่มการดำเนินโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดภูเก็ต สู่มือเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการดำเนินโครงการ ซึ่งในระยะแรกนี้จะเป็นงานด้านศึกษาและเตรียมความพร้อมของโครงการ ได้แก่ งานออกแบบ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และงานโครงสร้าง ป้าย และถนนบางส่วน งบประมาณทั้งสิ้น 72,277,389 บาท นอกจากนี้เมื่อครั้งมีการจัดประชุม ครม.สัญจรจังหวัดภูเก็ต พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และคณะรัฐมนตรี อนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์ประสานการส่งเสริมสุขภาพอันดามัน

2. การขับเคลื่อนแผนเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพชั้นนำของโลก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยง การค้าโลกโดยการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชนในพื้นที่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาดูงานของ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจการรับฟังข้อมูลจากผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว สถาบันการศึกษานักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป รับฟังข้อเสนอแนะการศึกษาจากนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ รูปแบบการบริหารจัดการในพื้นที่ จากการศึกษาของผู้วิจัย ทั้งจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ในพื้นที่ พบว่า รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ขอนำเสนอต่อไปนี้ การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ดำเนินการโดยจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ (ททช.) กำหนดนโยบายแล้วส่งผ่านมายังคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวอันดามันอย่างยั่งยืน ทั้งนี้จะต้องได้รับการประสานงานร่วมกับ 3 ภาคส่วน คือ จังหวัด ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ผลการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน มีดังนี้

1. การขาดหน่วยงานหลักในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติ และระดับพื้นที่ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน
2. การขับเคลื่อนนโยบายยังไม่ชัดเจนว่าจะอนุมัติงบประมาณ จากงบประมาณประจำปีของหน่วยงานใด หรือจากงบประมาณส่วนไหน
3. การบูรณาการแผนงาน แผนเงิน แผนคน และบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน
4. การถ่ายทอดการขับเคลื่อนที่มีเจ้าภาพที่ชัดเจนในระดับพื้นที่ (ระดับชาติใช้ข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
5. การมีเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ ซึ่งมีการร้องขอให้กรมส่งเสริมบริการสุขภาพเป็นเจ้าภาพหลักในพื้นที่
6. การบริหารจัดการเชิงบูรณาการของจังหวัด (กบจ.) และการบริหารร่วมภาคเอกชนของจังหวัด (กรอ.) นั้น ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานทั้ง 2 คณะ ต่างก็มีบทบาทในการส่งเสริมและผลักดัน แต่ข้อเท็จจริงคือ จะเป็นการขับเคลื่อนของ กรอ. มากกว่า
7. การมี Think Tank ของ AWC ในพื้นที่แต่ละจังหวัดเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การออกแบบและการวาง AWC Architecture ของพื้นที่มาจากสถาบันการศึกษา

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามันและวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้ “เพื่อเสนอแนวทางกลไกการขับเคลื่อน การบริหารจัดการในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนส

อันดามัน” โดยมีปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในพื้นที่ ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาล การบูรณาการแผนงาน แผนเงิน แผนคน พบว่านโยบายจากภาครัฐที่ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ AWC เป็นนโยบายใหม่ 2. ปัจจัยด้านแนวทางในการขับเคลื่อนในระดับชาติสู่ระดับพื้นที่ ความเชื่อมโยงในการนำไปปฏิบัติ และสร้างความสำเร็จ 3. ปัจจัยด้านการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก 4. ปัจจัยด้านกลไกหลักในระดับพื้นที่ และ 5. ปัจจัยด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในพื้นที่ AWC โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตซึ่งจะถูกขับเคลื่อนโดยปัจจัยหลัก 7 ประการ

1. ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและสังคม (Demographic and Social Change) ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุเต็มรูปแบบ ซึ่งผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ

2. การนำเอาเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ (Digital Transformation) ส่งผลให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลเพื่อดึงดูด/อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

3. วิกฤตการณ์โควิด-19 (COVID-19 Disruption) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง พฤติกรรมการเดินทาง และคาดหวังการให้บริการที่มีมาตรฐานความสะอาด ปลอดภัยและคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ดังนั้น ธุรกิจการท่องเที่ยวจะต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อเข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปรับเปลี่ยนการบริการ

4. การตระหนักถึงความยั่งยืน (Sustainability Awareness) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการ และผู้ประกอบการต้องสร้างความสมดุลด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การท่องเที่ยวสีเขียว/Low Carbon จะสามารถสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

5. ผลกระทบจากความขัดแย้งของชาติมหาอำนาจ อาทิเช่น สงครามรัสเซีย-ยูเครน (Russia & Ukraine Effect) ทำให้การท่องเที่ยวทั่วโลกชะลอตัวและน้อยลง นักท่องเที่ยวจึงพิจารณาจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และประเทศปลายทางที่สร้างความมั่นใจตลอดการท่องเที่ยว

6. การแข่งขันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน “Health and Wellness” เป็น Mega Trend ที่ได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพสูงเนื่องจากมีขีดความสามารถด้านการแพทย์ แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ก็เป็นประเทศที่ให้ความสนใจกับเทรนด์ “Health and Wellness”

7. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี พ.ศ. 2566 ธนาคารโลก (World Bank) ได้คาดการณ์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกเอาไว้ว่าเป็นภาวะเศรษฐกิจถดถอย หรือ “Economic Recession”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อน

การดำเนินโครงการเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) นั้น เริ่มมาจากหน่วยงานระดับชาติที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายระดับภาพรวม ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) และคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน

ระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (AWC) ระดับจังหวัด อันประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย ท้องเที่ยวจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมโรงแรม สถาบันการศึกษาในพื้นที่ โดยมีสาธารณสุขเป็นเลขาธิการคณะกรรมการฯ และสำนักงานจังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขาฯ

จะเห็นได้ว่าภายใต้กลไกขับเคลื่อนเขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ดังนั้น กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การขับเคลื่อน AWC บรรลุจุดมุ่งหมายได้โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่เป็นผู้ประสานความร่วมมือ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการกำหนดให้มีความชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดแผนงานในการวางยุทธศาสตร์ AWC ระดับชาติ ผ่าน สศช. และกรมส่งเสริมบริการสุขภาพในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ขาดความเชื่อมโยงของนโยบายในระดับชาติกับการขับเคลื่อน AWC ในระดับพื้นที่ ซึ่งการขับเคลื่อนฯ ในระดับพื้นที่ มีภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งนั้น ขาดหน่วยงานหลักในการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติ และร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน

2.2 การบูรณาการทิศทาง นโยบาย ของหน่วยงานระดับชาติ ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย สภาหอการค้า สมาคมโรงแรม สภาอุตสาหกรรม ฯลฯ

2.3 รัฐบาลควรแสดงความมั่นใจ ประกาศทิศทางนโยบาย AWC สร้างความมั่นใจความเชื่อมั่นในพื้นที่เศรษฐกิจอันดามันเป็นพิเศษ และอาจยกกระดับพื้นที่อันดามันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เฉกเช่นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ทั้งนี้จะสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการโรงแรม และสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง

2.4 การออกแบบโครงสร้างกลไกในการขับเคลื่อน คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ททช.) อาจยังไม่เหมาะสม เนื่องจากมีการประชุมไม่มากนักในแต่ละปี ขณะเดียวกัน ฝ่ายเลขาฯ มาจากส่วนกลาง ไม่ได้มีโอกาสทำงานในพื้นที่มากนัก ทำให้ขาดข้อมูลสำคัญในการพิจารณาของคณะกรรมการฯ

2.5 นโยบาย AWC เป็นงานพัฒนาพื้นที่อันดามัน เพื่อดึงนักท่องเที่ยว ผู้ต้องการรักษาตัว บำบัดผู้ที่รักสุขภาพจากทุกมุมโลก เป็น Development Based ไม่ใช่การส่งเสริมให้มีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เท่านั้น (Event Based) ผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารในพื้นที่ควรมีความเข้าใจพื้นที่และกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องตรงกัน

2.6 การสร้างการรับรู้ (Awareness) ให้กับประชาชน คือ การทำให้คนในพื้นที่ชุมชน (คนตัวเล็ก) ได้รับประโยชน์โดยตรง ไม่โฟกัสเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ คณะกรรมการฯ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการสร้างการรับรู้และมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้ จะมีความยั่งยืนและเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายอย่างแท้จริง

2.7 ผลักดันให้มีการศึกษาแผนแม่บทพื้นที่อันดามันเวลเนสคอร์ริดอร์เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การบริหารจัดการพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจเวลเนสอันดามัน (Andaman Economic Corridor) ต้องมีการศึกษาและวิจัยที่ครอบคลุมหลายด้านเพื่อให้สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่นี้ได้ ด้านการบริหารจัดการเป็นหนึ่งในด้านที่สำคัญ ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปมีดังนี้ 1. การวิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจและการลงทุน 2. การวิจัยที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชน 3. การวิจัยแบบข้ามสายวิชา 4. การประเมินผลและติดตาม 5. การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการ และ 6. การส่งเสริมความรู้ การศึกษาและวิจัยที่ครอบคลุมหลายด้านจะช่วยให้การบริหารจัดการพื้นที่เวลเนสอันดามันสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน